PUNCT ȘI DE LA CAPĂT
OCTAV PANCU—IAȘI

Cuprins

CONIAC 3

ACCELERATUL DE 4,08 10
CEAI ÎN DOI 11
ZECE CARE CU TRADIȚIE 14
ZMEUL 19
VÎNTUL ACELA... PROSTUȚ 20
ZIUA, STELELE DORM 22
LUCRURILE AȘA CUM SÎNT 24
LUMEA 26
OMUL 28
ÎNTRE BĂRBAȚI 30
ULTIMA JUMĂTATE 33
CEILALȚI AȘA SPUNEAU 36
PALME 38
ȘI A FOST ZIUA ÎNTÎIA 41
INFARCT 46
PUNT ȘI DE LA CAPĂT 51

CONIAC

Beam coniac prost într—un bufet periferic, destul de gol şi foarte puţin zgomotos la ora aceea de dimineaţă, dar eu nu intrasem acolo ca să mă reculeg, aveam şi aşa prea multă linişte acasă, nu mi—ar fi păsat nici dacă—mi urla în ureche o fanfară. Mi—era totuna, îmi venea mereu să ridic din umeri ca să mai afle şi alţii că în mine se cuibărise o mare, sfîntă indiferenţă şi mă amuza că reuşisem să debutez frumuşel în această postură, în primul rînd pentru că nici măcar băutura n—o alesesem eu. Cineva comandase coniac, dar se răzgîndise în clipa cînd văzuse că în faţa bufetului oprise camionul fabricii de bere. Chemată să ajute la descărcatul sticlelor, fata care servea lăsase păhărelul cu coniac pe un colţ al mesei mele, iar mie nu—mi mai rămăsese decît să întind mîna spre el şi să—l dau pe gît. Acum beam al cincilea sau al şaselea păhărel, naiba ştie, putea fi chiar al şaptelea, şi mă gîndeam că în cel mult o jumătate de ceas o să fiu atît cît trebuie de beat ca să nu mă mai gîndesc la nimic.

Lucrasem toată noaptea la un proiect de frescă destinat decorării unei cafenele de pe litoral. La început sperasem că o să fac ceva ca lumea. îmi venise o idee bunicică şi primele schiţe nu arătau tocmai rău. îmi surîsese stilizarea unor cai de mare care semănau cu nişte piese de şah şi asta îmi sugerase să împart planul doi în pătrate albe şi negre peste care să aştern cu linii fine, de un albastru dulce, albastrul acela care foşnea şi care se tînguia în bluza Ioanei, o întreagă faună de acvariu marin într—o mişcare delicată, ondulatorie, ca o creastă de val. Dimineaţa mă găsise în faţa unei schiţe definitive şi poate că de vină fusese schimbarea luminii sau propria mea luciditate regăsită în ceaşca de cafea tare, pe care mi—o preparasem în timp ce lucram, nu ştiu, cred că nici n—are importanţă, dar dintr—o dată, o spun fără pic de exagerare, totul îmi apăru dacă nu chiar monstruos, în cel mai bun caz stupid. Fantezia, ori mai curînd lipsa ei îmi jucase o farsă de un prost gust indiscutabil şi nici măcar o clipă nu—mi trecu prin minte c—aş mai putea îndrepta ceva, c—aş mai putea salva fie şi un detaliu mai acătării. Cu un gest lipsit cu desăvîrşire de bruscheţe, rezultat parcă dintr—o îndelungată chibzuinţă, adunai toate hîrtiile de pe masă, le împăturii o dată şi încă o dată pînă alcătuiră un soi de pungă. Deşertai în pungă mucurile din scrumieră şi aruncai totul la coş. Atunci din camera alăturată auzii vocea somnoroasă a Ioanei :

—Ai terminat ?

—Fireşte. Toate au un sfîrşit.

—Nu vii puţin în pat ?

—Nu sînt obosit.

—Am visat că mă mîngîi. Hai, vino puţin.

—Mai dormi. E abia şapte.

—M—am trezit. Am visat că mă mîngîi. închisei cu zgomot cutia cu acuarele şi suflai cît putui mai zgomotos scrumul de pe masă. De dincolo auzii un căscat.

—Geo, azi e joi sau vineri ?

—S—ar putea, spusei.

— Lasă, nu mai fă curăţenie. O să strîng eu totul pe urmă.

— Ştii că nu—mi place să—mi umble nimeni pe masă.

De fapt, n—avea de unde să ştie. Se mutase la mine doar de două zile, adică, mai exact, îşi adusese într—o valijoară micuţă şi cochetă o cămaşă de noapte străvezie, peria de dinţi şi alte cîteva fleacuri, printre care nişte cărţi de joc roase şi slinoase. Nu se mutase la mine ; venise, ăsta e cuvîntul, nu ştia nici ea şi nici eu pentru cît timp, nu merita să ne batem capul cu asta.

Sorbeam din păhărelul cu coniac, aveam abia o vagă senzaţie că mă ameţesc, dar mă gîndeam că în cel mult o jumătate de ceas o să fiu atît cît trebuie de beat ca să nu mă mai gîndesc la nimic. Nici măcar la Ioana.

Deocamdată însă, treaba mergea anevoie. Mă strîmbam la fiecare înghiţitură, cred că aveam mutra copiilor obligaţi să ia untură de peşte, băutura mă ardea, simţeam că mă arde, că mă încălzeşte, dar aş fi îndurat totul cu stoicism numai să se sfîrşească odată cu senzaţia ele luciditate, să înceapă mai curînd acea stare de moleşeală şi de lene, cînd nu poţi urmări un gînd mai mult de cîteva secunde, cînd n—ai nimic să—ţi reproşezi, da, mai ales nimic să—ţi reproşezi.

Fata asta intrase în viaţa mea ca multe altele, poate chiar ca toate celelalte, pentru că de fapt nu intrase în viaţa, ci în casa mea. întrebat (de cine ? şi de ce ?), nu cred că aş fi putut explica cum de

ajunsesem să nu mă mai surprindă că, venind acasă, o găseam pe pat citind sau pe covorul de lîngă pat, în genunchi, aliniind jerpeliturile acelea într—o pasenţă complicată.

—Nu te plictiseşti ?

—Nu mă plictisesc niciodată.

—Fericit om !

— Dacă asta—i fericirea, da.

Şi continua să citească sau să înşire cărţile de joc pe covor. Masă nu aveam decît în camera mea de lucru şi acolo intrase doar de două, trei ori. Prima oară ţin minte că retuşam o copertă şi o auzii strigîndu—mă. Adică, auzii pe cineva strigînd ceva şi mi—a trebuit cîtva timp ca să mă dumiresc al cui putea fi glasul şi dacă nu cumva lăsasem radioul deschis.

—Geo, îmi dai voie să intru ?

—Te rog. Simte—te ca la tine acasă.

Se aplecă peste umărul meu să vadă ce fac.

— Desenezi ?

— După părerea mea, da. S—ar putea însă să mă—nşel. Vrei să mă ajuţi ?

— Cum ?

—Spunînd că n—ai văzut de cînd eşti ceva mai tîmpit. Simt nevoia unei critici tovărăşeşti, aspre dar stimulative.

—Geo, tu niciodată nu vorbeşti serios.

Făcui semn ospătarei să—mi mai aducă un păhărel.

—Tot coniac ?

—Ce vrei dumneata.

—Vă aduc ce comandaţi.

—Visez de mic să comand un regiment. Sau măcar o companie. Aduceţi—mi—o în ţinută de paradă, cu mănuşi albe.

—Domnule...

—Da, domnişoară.

—Mai doriţi coniac ?

—Bineînţeles. Trei stele. Pot fi şi verzi.

Avea dreptate Ioana. Ar fi trebuit să—i dau şi atunci dreptate. Zîmbii şi ospătară crezu că ei îi zîmbesc. Mă gîndeam că, dacă mai pot să—mi reproşez ceva, fie şi un fleac ca acela că nu i—am dat atunci dreptate Ioanei, înseamnă că încă sînt treaz şi calvarul înghiţirii băuturii infernale avea să mai dureze.

—Mă întreb de ce nu vorbeşti tu ca toată lumea, Geo.

—Nu—i rău că ai timp să te mai şi întrebi.

—O ! (Un „o" perfect rotund, ca o bilă de fildeş). Am atît de mult timp !

—Observ, dar fii bună şi nu—mi sta în spate. Aşază—te pe scaunul ăsta. Îl cheamă Moise.

—Pe cine ?

—Pe scaun. Aşează—te.

—Nu. Te las. Mă duc să citesc. Mai lucrezi

—Maximum douăzeci, treizeci de ani. Desigur, dacă între timp nu se iveşte nimic neprevăzut.

Curînd auzii de dincolo foşnetul unor file răsfoite.

—N—ai vrea să pui un disc ? o întrebai deodată cu o ciudată senzaţie că trebuie să—i spun ceva, nu—mi dădeam seama de ce trebuie să—i spun neapărat ceva, dar îmi veni în minte că, dacă nu—i spun în clipa aceea ceva, sînt un nemernic.

—Imediat, îmi răspunse — şi—mi răspunse cu un glas care mi se păru al unui om atît de fericit, încît, curios să văd cum arată un om atît de fericit, mă ridicai brusc şi mă îndreptai spre ea.

—Hai să alegem unul împreună.

—Nu mai lucrezi?

—Nu vrei să ascultăm puţină muzică ?

—Dacă ai treabă, vreau să—ţi vezi de treabă, începui să răscolesc în raftul cu discuri. Nu era nici pe

departe raftul acela ceea ce s—ar numi o discotecă, deşi adunasem vreo două sute de plăci şi printre ele cîteva înregistrări care ar fi făcut deliciul unui meloman autentic. Adunasem, dar nu selectasem, cumpăram de obicei plăcile în funcţie de un gust de moment, nu cred că mi se întîmplase măcar o singură dată să—mi doresc un anume disc să—l caut în mod special şi să mă bucur că l—am găsit. Am investit poate ceva mai multă străduanie de colecţionar în ziua cînd am căutat o înregistrare cehă a lui Rihter, parcă nocturnele lui Chopin, dar nici acum nu—s convins că am intrat în cîteva magazine îndemnat de pasiune şi nu pentru că n—aveam ceva mai bun de făcut. Un argument în favoarea celei de—a doua alternative este şi faptul că, o oră mai tîrziu, am uitat discul în atelierul unui amic, care mi—a telefonat a doua zi că placa se spărsese, probabil eu o aruncasem pe canapea şi vreun model o strivise cu şezutul. îmi amintii, căutînd, că pe Ioana tot pe canapeaua aceea o văzusem prima oară şi Dan, amicul, mi—o prezentase amabil : „Ioana, sîni frumoşi, umeri perfecţi, pîntec splendid". Prezentarea fusese cu totul inutilă, deoarece fata era goală, încălţată doar cu nişte sandale aurii. Şedea pe canapea, cu mîinile lipite de trup, privindu—mă inexpresiv. „Nu te uita la ochii ei", mă avertiză Dan, nu fac doi bani, păcat de hoitul ăsta distins, are ochii Maicii Domnului, săraca, eu îi acopăr capul cînd îmi pozează ca să nu mă inhibe". „Eşti vulgar ca întotdeauna", sării în ajutorul fetei, şi Dan, după ce—mi replică prompt „vulgară e mă—ta !", adăugă : „Dacă—ţi place, ia—ţi—o, eu i—am plătit o săptămînă înainte, dar mîine plec în Bulgaria. Altfel, e fată bună, o să vă înţelegeţi, ştie să şi gătească, mie mi—a făcut ieri clătite." Alesei un disc al lui Aznavour.

—Îţi place armeanul ?

—Credeam că—i francez.

—E tot atît de francez ca Turnul Eiffel, dar din biografie reiese că—i armean.

—Credeam că la ei nu prea contează ce reiese din biografii.

— Peste tot contează ce reiese din chestiile astea.

— Ce preferi ? *„Lamour* et *la guerre"* sau *‚Plus hereux que moi" ?*

— Al doilea.

Ducînd păhărelul ta gură, vărsai pe faţa de masă aproape jumătate din lichidul cu o culoare destul de dubioasă pentru a—l putea numi coniac şi nu tinctură de iod.

— Vă tremură mîna, îmi căută o scuză ospătară, apăsînd şervetul pe pata roşietică de pe faţa de masă.

—Îţi place Aznavour, domnişoară ?

—Cîntăreţul ?

— Exact, domnişoară. Zice cam aşa : *J'ai Ies mains qui tremblent, j'ai le coeur qui bat ; on ne peut être ce me semble plus heureux que moi..."*

— Simpatic.

— Da, domnişoară, foarte simpatic, aş zice chiar drăguţ. Fii bună şi mai adu—mi un coniac.

— Iertaţi—mă... nu—i prea mult ?

—E îngrozitor de mult, domnişoară, e aproape o veşnicie, dar mai adu—mi unul.

—La noi vine mereu un domn artist care joacă prin filme. Cînd se îmbată... iertaţi—mă... vorbeşte tot aşa.

—Mulţumesc, domnişoară. E un compliment care mă onorează. De mult doream să mă compare cineva cu un domn artist care se îmbată şi joacă prin filme.

Sfîrşitul discului o găsi pe Ioana privind undeva, spre uşa deschisă a camerei de lucru, îi urmărisem privirea tot timpul cîntecului şi mi se părea că într—acolo se uita, nemişcată, fără să clipească, cu ochii întredeschişi. Mă întrebă, uitîndu—se tot într—acolo neclintit :

—Ceo, de ce stai cu mine ?

—N—am chef. Şi—apoi îmi place să stau cu tine acum.

—Nu—i adevărat. Nu—ţi place. Ţi—e milă.

—Milă ? De cine ?

—De mine.

Izbucnii într—un rîs pe care mă străduii să—l apropii cît mai mult de o reacţie sinceră, spontană.

—Ce spui, soro ?

—O, ce bine ar fi fost să—ţi fiu soră !

—O, ce te—ai fi ars ! De altfel, o poţi întreba chiar pe soră—mea. Ar da orice numai să scape de bucuria asta.

—Am întrebat—o.

—Permite—mi să am îndoieli. E medic pe undeva unde şi—a înţărcat dracu' copiii.

—Într—un sat din Apuseni.

— Perfect informată, ca un redactor de la Agerpres.

—Am citit... fără să vreau, crede—mă... o scrisoare de la ea. Are un nume frumos : Domnica...

—Probabil.

—N—am citit niciodată ceva mai frumos.

—Copiază scrisorile dintr—un manual.

—Nu poţi fi o clipă, măcar o clipă serios ?

—Mi—e teamă să nu mă obişnuiesc şi să rămîn aşa.

—Sora ta te adoră.

—Are toate motivele. După tata, sînt singurul bărbat care n—a cerut—o în căsătorie.

—Te rog du—te şi lucrează. îmi vine să urlu cînd provoc cuiva milă.

—Dar isprăveşte odată cu tîmpenia asta. Milă ! De ce mi—ai provoca milă ?

— Pune discul cu „le faime *tant"*.

—Dacă mă acuzi de ceva josnic, măcar explică—mi.

—Sau şi mai bine pune *„Bistrot"* cu Lucienne Delyle.

—Moaşă—sa pe gheaţă. Dacă ai început ceva, termină.

—Nu te enerva. Mi—ar plăcea să mai rămîn la tine şi ştiu că prima condiţie este să nu te enervez.

—Imposibil. Nu cred că există vreun om care să nu mă enerveze. Dar asta—i altceva. Rămîi aici cît îţi place.

—Vrei să fii amabil, poate chiar eşti amabil, dar ştii bine că şederea mea aici nu depinde de mine. Cînd o să te plictiseşti...

—Bine. Mă duc să lucrez. Eternitatea îţi va fi profund recunoscătoare că ai fost pentru creaţia mea un stimulent. De cîte ori n—o să am poftă de lucru, o să te chem să—mi debitezi cîteva prostii.

În cîrciumă intră ca să dea un telefon un fel de cunoştinţă, un profesor de gimnastică, cronicar muzical la nu mai ţin minte ce revistă. Cu tot efortul pe care—l făcui să nu—i aud convorbirea, masa fiind foarte aproape de telefon, fui silit să reţin mai multe fraze, toate de o construcţie atestînd că gimnastul cronicar învăţase româna prin intermediul retroversiunilor din franceza de curte. „Da, tovarăşe Ixulescu, sînt fericit să constat că opinia mea a stîrnit interese, dar sînt dezolat de asemenea să constat că interesul este sub aşteptările mele... Sînt obligat să—mi manifest regretul de a fi nevoit să insist că pre—cla—si—cii îşi înscriu melosul într—o sferă a nuanţelor — tonurile ...vă rog să nu mă întrerupeţi, o malformaţie pe care mi—o recunosc, deşi mi—o detest, îmi blochează la întreruperi elocinţa... tonurile, dacă—mi permiteţi, ziceam..." Cînd isprăvi, veni să mă salute.

— Noroc, Ceo.

— Respectele mele, maestre. Am plăcerea să fiu măgulit că am avut fericirea să te văd.

— Coniac ?

— Dacă îmi permiţi să—l intitulez astfel, mă obligi la o recunoştinţă pe care mă simt nevoit să ţi—o port. Vrei ?

— Numai borviz, dragul meu. Rinichii.

—Uimitor. Şi—au îngăduit acest organ, altădată recunoscut prin francheţea cu care te servea, să te pună azi în situaţia defavorabilă de a—ţi refuza un strop de coniac ?

—Scuză—mă, nu eşti niţeluş beat ? Oricum, rămîi acelaşi *homme du monde.* Pa ! Şi din uşă :

— Ai fost la recitalul Monique Haass ? Dumnezeiesc !

Ieşi grăbit, aruncîndu—mi din vîrful degetelor şi al buzelor o bezea, dar asta nu mă împiedică să—i răspund în lipsă, adresîndu—mă paharului :

— Nu, dragul meu, timpul nu mi—a permis să mă găsesc printre fericiţii cărora destinul le—a favorizat o atît de memorabilă întîlnire cu o artistă atît de desăvîrşită.

Sughiţai. Semn bun. Mai aveam de îndurat puţin. Cu vreo trei luni în urmă, supunîndu—mă unei torturi asemănătoare, sesizasem că m—am îmbătat în clipa cînd, numărîndu—mi degetele, descoperisem numai nouă. îl rugasem pe ospătar să mi le numere el şi refuzul său îl consemnasem în

condica de reclamaţii, cerînd satisfacţie conducerii T.A.P.L. Acum eram aproape de aşa ceva, aproape dar încă mai aveam o bucată de drum.

—Ioana, tu ai mîncat ceva ?

—Cînd ?

—Cum cînd ? Nu mă privesc actele tale din timpul războiului. De seara asta vorbesc.

—În seara asta nu.

—Dar la prînz ?

—Lasă, lucrează, vorbim mai tîrziu.

—Încetează o dată cu sfaturile astea că—ţi sparg capul.

—N—am mîncat, Geo.

—Şi nici ieri, mai mult ca sigur că nici ieri.

—Nu mi—e foame, Geo.

—Nici ieri, nu—i aşa ?

—Zău, nu te mai preocupa de asta.

—Sînt un monstru. Nu ţi—am lăsat un ban.

— Trebuiau să—mi ajungă banii de la domnul Dan, în fond îmi plătise pentru şapte zile înainte... mi—am luat însă nişte ciorapi... se rup îngrozitor de repede...

—Termină. îmi fierb creierii.

—Te rog nu te enerva. Nu merită.

—Îmbracă—te repede. Mergem să mîncăm.

—E tîrziu, Geo, Iu...

— Lăsă—l în plata Domnului. Îmbracă—te.

— Mai bine mă duc singură să cumpăr ceva.

— Nu găseşti nimic în cartierul ăsta împuţit. Conserve şi salam.

— Găsesc poate.

—Lasă—te de aiureli. îmbracă—te să mergem la un restaurant ca lumea.

—La un restaurant ca lumea cheltuieşti o groază de bani.

—Îţi închipui că ţin să mă îngroape cu ei ?

—Lasă—mă să cumpăr ceva şi să aduc acasă.

— Mă rog, fă ce vrei. Am bani în buzunar la pardesiu. Dar dacă vii cu salam şi zacusca de plătică le arunc în closet, la şi o sticlă de vin. Şi nişte portocale.

Atunci, chiar atunci cînd Ioana plecă după cumpărături ; da, aş putea jura că atunci, chiar atunci, în clipa cînd ea închidea uşa, mi—a venit în minte ideea frescei pentru cafeneaua de pe litoral. Avansul primit, destul de substanţial, îl făcusem praf mai demult; parcă vreo două mii trimisesem mamei ; îi promisesem s—o ajut ca să—şi cumpere un loc de veci ; de vreo mie mă jumuliseră nişte amici la un pocher; restul pînă la opt mii îl tocasem, habar n—am cum, în vreo zece zile, alegîndu—mă doar cu o pălărie care mă făcea să semăn cu tata, aşa cum arăta tata într—o poză făcută pe la 30 de ani la Slănicul Moldovei, unde pleca anual la cură de ape minerale şi niciodată nu uita să—şi ia şi damigeana cu ţuică, apoi parcă tot din banii aceia îi oferisem 500 de lei unui critic de la revista „Arta", în schimbul acordului său de a—i trage două palme, dar pînă la urmă, deşi omul nu acceptase principial tîrgul, se răzgîndise, el ştie de ce. Aşadar, făcusem avansul praf şi, ca totdeauna cînd mi se întîmpla aşa, nu mai aveam nici un pic de poftă să lucrez pentru cei care—mi dăduseră banii, mi se părea o nedreptate să lucrez pentru ei, greu îmi scoteam din cap că le păpasem banii, că le eram dator, îi duceam cu vorba pînă nu mai aveam încotro. Nici acum n—aveam de gînd să procedez altfel, beneficiarii mă bombardau cu telefoanele, eu le răspundeam că lucrez pe brînci şi nici măcar nu minţeam, pentru că lucram, lucram pe brînci, dar nu pentru porcăria aceea de cafenea, ci pentru o expoziţie internaţională a cărţii ; desenam nişte coperte de cărţi care aveau să plece la o expoziţie şi mă socoteam în mînă bună. Atunci însă îmi veni în minte ideea frescei. Parcă am mai spus în ce consta ideea, mi se pare că repet, dar nu—i nimic, ceva care de obicei trebuie repetat, nu se reţine tocmai bine de prima oară. Aşa cum am mai spus, îmi apărură în minte siluetele foarte stilizate ale unor cai de mare, de la cai gîndul mi se mută la jocul de şah şi de aici toată frumuseţea fundalului alcătuit din mari

pătrate albe şi negre. Planul întii era cam aglomerat, am bunul obicei să recunosc că păcătuiesc adeseori înghesuind lucrurile în planul întîi, însă asta nu mă speria prea tare, cu înghesuiala asta mă impusesem, ea însemna cică ceva din mine, din personalitatea mea artistică. Bineînţeles că toate astea sînt nişte gugumanii, judecate la rece sînt mari gugumanii, dar, cînd te înfierbînţi, cînd apuci pe o idee bunicică şi—ţi închipui că l—ai prins pe Dumnezeu de un picior, bazaconiile astea joacă un rol, crezi în ele, e de speriat cît de repede îţi poţi pierde busola, cum dintr—un om cumsecade eşti convins că mai ai puţin ori chiar ai şi ajuns genial. Nu—mi păsa deci de aglomeraţie, luai creionul şi făcui o primă schiţă pe o foaie de bloc nr. 7, mîna cînd îmi aluneca într—o mişcare largă, elegantă, de vals, cînd se proptea într—o formidabilă adeziune cu hîrtia ; nici nu mă mai uitam la ce ieşea de sub vîrful creionului, îmi priveam, îmi admiram mîna, îmi venea să—mi culc obrazul pe ea cînd plutea în dansul acela vaporos şi mă înspăimînta cînd o vedeam nervoasă, dură, agresivă. Aşteptam ca pe un moment solemn, unic clipa cînd voi începe să colorez, începusem să şi simt gust de albastru în cerul gurii, negrul îmi şi strîngea tîmplele, galbenul mă înţepa, e ştiut că galbenul înţeapă în coşul pieptului, galbenul e culoarea care te face să tuşeşti, o tuse seacă, scurtă, dureroasă.

—Nu vrei să vezi ce—am cumpărat, Geo ?

—Ce să văd, de ce să văd ?

—Nu te supăra ; singură nu mănînc.

— Sună la vecini şi adu—l pe puştiul lor. Mîncaţi amîndoi.

— M—am întors de o oră, dar pot să mai aştept. Credeam că tu...

— N—ai vrea să vorbim mîine ?

— Sigur, Geo. Vorbim mîine. Mă culc atunci. Succes, Geo.

—Hî ? Ce—ai spus ?

—Ţi—am spus noapte bună. Noapte bună, Geo.

— Nu mă deranjezi. Nu te mai scuza. Ospătară vorbea cu cineva şi la un moment dat arătă cu degetul spre mine. Ridicai din umeri. Mă durea în cot dacă mă bîrfea. Şi, în fond, ce bîrfă s—ar mai fi numit asta, cînd, probabil, zicînd despre mine că beau ca un porc. Avea perfectă dreptate.

—N—aţi vrea să şi gustaţi ceva ? veni apoi să mă întrebe.

—Păi, ce fac de cînd am intrat ? Nu gust ?

—Vă pot da nişte telemea cu roşii, ridichi proaspete, muşchiuleţ...

—Ce—i asta : muşchiuleţ ?

—Muşchi ţigănesc, vă rog.

—Şi de ce—l alinţi ?

Ospătară rîse prosteşte cu mîna la gură, întrebarea mea excitînd—o sau crezînd că iar am spus o necuviinţă.

—Nu, domnişoară, nu vreau nici muşchiuleţ, nici ridichiuţe, nici brînzuliţă. Vreau un coniac.

—E prea mult, credeţi—mă.

—Te cred dacă te juri.

—Pe sfînta cruce că—i prea mult.

—Sînt mahomedan, domnişoară.

—Pe sufletul lui Mata, fie—i ţărîna uşoară. Tată aveţi ?

—Sînt copil din flori, domnişoară. Din flori de toamnă. Dumitriţe se cheamă. De unu' Luchian ai auzit ?

— Domnul Luchian, responsabilul de la bufetul „Suceava" ?

— Întocmai.

— Îl cunosc bine. Om de treabă. Dar prea—i fug ochii după fete. Din cîte au servit acolo, una nu i—a scăpat.

—Dumneata ai servit acolo ?

—Doi ani. Ce—i cu el ? L—or fi închis.

—Pe cine ?

—Pe domnul Luchian.

—Imposibil. Pe Luchian n—a îndrăznit nimeni.

—Eh, ce ştiţi dumneavoastră ? Nu lucraţi în ramură.

—Just, domnişoară. Nu lucrez în aceeaşi ramură cu Luchian. Mie uleiul îmi face greaţă. Un coniac, te rog. Dar repede. Şi fără sfaturi. Şi fără comentarii. Ai venit ?

Dimineaţă, după ce aruncai toate schiţele la gunoi, la vreo jumătate de oră, Ioana veni în camera mea de lucru. Era îmbrăcată cu pardesiu!, ţinea valijoara în mînă. Arăta ca în clipa în care venise.

—Încotro ?

—La revedere, Geo.

—Unde pleci, frumoasa mea ?

—Geo, să nu fii supărat pe mine.

—Ce motiv aş avea ?

—Că poate am stat prea mult.

—Ai abuzat de gentileţea mea, vrei să spui ?

—Da. Asta vreau să spun.

—Atunci eşti nebună.

— N—ai putea să găseşti un cuvînt mai tandru ? Vezi doar că plec.

—N—aş putea. Îmi pare rău că pleci.

—Mie—mi vine să plîng, Geo.

—Dezbracă—te. Lasă—te de copilării.

— La revedere. Nu trebuie să mă conduci. Mi—e frică să nu mă răzgîndesc.

— Deci să te conduc.

Mă ţintui de scaun, apăsîndu—mi cu toată puterea umărul cu palma.

—Nu, te rog nu. Poate o să mai vin. Poate într—o zi o să mai vin.

—Observ că ai început să—mi spui poveşti de adormit copiii.

—La revedere. Şi altădată nu mai fă nimic din milă.

— Eşti nebună.

— Nimic nu jigneşte mai tare ca mila. N—o să crezi : la domnul Dan m—am simţit mai bine.

—La bădăranul ăla ?

—Era sincer. Un bădăran sincer.

Dădui pe gît şi ultima cinzeacă de coniac. Acum simţeam bine beţia. începeau să se învîrtească lucrurile din jur, îmi cădea capul. Şi o secundă, o singură secundă de intensitate şi o incandescenţă nemaipomenite, văzui ultima schiţă a frescei mele, combinaţia de culori ameţitor de tari.

Judecînd bine, o mai puteam reface, caii de mare aveau vigoare şi se lăfăiau impertinent pe mozaicul elegant, catifelat, al fundalului, planul întîi era aglomerat dar nu îmbîcsit, descoperisem tonurile cele mai dulci, acelea care foşneau şi se tînguiau în bluza Ioanei.

Judecînd bine, mai puteam reface.

Multe aş fi vrut să refac în secunda aceea, însă mă pomenii că începu altă secundă şi secunda nouă nu mai avea nimic frumos în ea, se învîrtea haotic şi mirosea a coniac prost.

ACCELERATUL DE 4,08

Am ajuns aici la 9 martie '55, venind de la Bucureşti cu acceleratul de 4,08. La 6,16 eram în gară şi la 8,11 — n—am să uit niciodată ora asta, pentru că şeful de cadre, fost pontator într—o uzină, a făcut socoteala că entuziasmul meu durase, calculat de el, din clipa sosirii în M., 115 minute în cap — mâ hotărîsem să plec, să mă spînzur de primul cui ori să plec oriunde—oi vedea cu ochii.

Acum sîntem în '66, mai '66, a trecut ceva vreme de atunci, dar eu tot cu gîndul la plecare sînt, cu acelaşi gînd, dar aşa cum arată el după 11 ani, zău, nu ştii, nu poţi să—ţi dai seama cum arată un gînd pe care—l porţi în tine 11 ani, 3.500 de zile şi de nopţi.

Poate că ce te interesează pe dumneata, domnule, sau tovarăşe, sau cum vrei să—ţi spun, este să—ţi explic tocmai treaba asta, care ţi se pare nemaipomenită. Nu—i nimic nemaipomenit, frate dragă. Mie pe aici mi se spune Catîrul. Codleanu Catîrul. Orice altă poreclă m—ar fi scos din pepeni, sînt oborean din tată—n fiu, nu—i prea greu să mă scoată cineva din pepeni, dar Catîrul îmi place, n—am cerut părerea tovarăşului profesor de la Radio, însă mai ştiu şi eu că, în bună limbă românească, catîrul nu înseamnă măgarul, ci încăpăţînatul.

Şi cum ziceam, ceea ce te interesează pe dumneata este cum naiba am avut putere să duc în mine atîta amar de vreme gîndul ăsta al plecării, şi azi să mă găseşti tot aici, da, frate dragă, tot aici să mă găseşti, de parcă aş fi picat acum 115 minute cu acceleratul de 4,08, şi sînt în biroul fostului pontator, căruia îi spun foarte limpede, ca între oameni : „Măi tovarăşe, eu plec. Nu—i de mine aici. Nu te—am văzut, nu m—ai văzut, adio şi n—am cuvinte ! M—am lămurit repede ce fel de oameni trăiţi pe—aici. La mine, pe Pantelimon, mai bine zis între Oborul vechi şi Pantelimon — că nu—i totuna —, n—aţi fi buni de nimic, mai de nimic. Nu—i de mine aici, tovarăşe. Mie îmi place omul să alerge, să fie spirt, să te trimită la toţi dracii cînd nu—i convine ceva. Voi, aici, parcă v—aţi născut toţi din cine ştie ce familie de nobili, păşiţi cu teamă să nu vă scrîntiţi glezna, vorbiţi de parcă mereu s—ar găsi cineva care doarme pe aproape, da, vă rog şi nu, vă rog, mi—a stat în gît pîrjoala pe care am mîncat—o în gară, am înghiţit vreo trei sute de *văroguri.* Nu, tovarăşe, geaba rîzi aşa de frumos, nu—i nimic de rîs, mai bine mă spînzur de cuiul ăsta în care ţi—ai atîrnat umbrela decît să rămîn."

Dar n—am plecat, vezi bine că n—am plecat, după 11 ani, tot printre *davăroguri şi nuvăroguri,* nu m—a drăcuit nimeni de 11 ani, am şi uitat cum mai sună un „ia mai du—te naibii" de pe la noi. Altfel, oameni cumsecade, n—am de ce să—i critic, dar fie la ei cumsecădenia asta, de mine nu se prinde. Au şi realizări, dacă—i să vorbim aşa, muncesc ca şi cei de la noi, ba poate chiar mai bine, că—s grijulii şi atenţi, şi la ei ceasul e ceas şi minutul minut, nu prăpădesc nimic, nu risipesc nimic, unii sînt de cinci—şase generaţii muncitori, şi asta e o chestie mare, altfel vezi viaţa, cu mîndria ta de muncitor nu se joacă nimeni. Spun ca să mă pricepi că nu le caut nod în papură, nu—s cusurgiu, oricît m—aş băga în foc pentru ei, m—aş duce la Comitetul Central cu inima curată şi le—aş da cele mai bune recomandări, poate că nici despre fratele meu n—aş vorbi cum aş vorbi despre ei, dar eu sînt altă fire, nu mă încadrez în ambianţă, cum bine a zis o fufă care a venit aici dactilografă şi a plecat nevastă de contabil cu Fiat 1100. Ziua, treacă—meargă, o dau în mă—sa de ambianţă, îmi văd de treabă, nimeni nu s—a plîns de mine, şi dacă vrei să ştii, numai din prime puteam să—mi iau de mult maşină, dar seara, noaptea, nu mă încadrez de loc. Altfel e pe la noi, prin Obor, seara, ce să—ţi mai spun, zici doar că eşti de pe—acolo, stai în Balta Albă, la doi paşi, dacă tai prin Muncii.

Şi uite—mă tot aici, după 11 ani tot aici, şi ai dreptate să te întrebi de ce, mă, de ce, cu calificarea ta te duci unde vrei, toată lumea te primeşte cu braţele deschise. Ţi se pare nemaipomenit şi nu—i nimic nemaipomenit. Simplu ca bună ziua. Mereu aveam ceva de făcut, terminam una şi—ncepeam alta. Asta—i tot. Uite, şi—acum cînd îţi vorbesc se mai instalează aici o linie automată. îmi zic s—o fac şi pe—asta, şi pe urmă valea, dar mai întîi s—o fac şi pe—asta, chestie de obraz, ministerul cere lucrarea în 8 luni, barem în 7 şi jumătate s—o dau...

CEAI ÎN DOI

Deschid ochii — şi pasarela suspendată deasupra liniilor înzăpezite, şi omul acela cu cojoc peticit şi cozorocul şepcii lui de ceferist tras pînă sub sprîncene, şi din nou pasarela şi vîntul şi braţul meu încolăcind pachetul, totul se pierde, se destramă, se

Viscolul s—a potolit. După un popas pe—o cracă a salcîmului, peticul de tablă smuls de pe casă a ajuns acum în mijlocul curţii. În încăpăţînarea cu care s—a luptat să nu se desprindă, a luat o formă stranie. Seamănă cînd cu o ridicolă pălărie de ambasador, cînd cu o tragică corabie naufragiată. E o bucată dintr—o veche firmă. O furase un căruţaş şi ne—o vînduse, şi se mai vedeau încă pe ea trei litere groase, albastre, pe un fond galben, şters : BRA. Poate se mai văd şi acum. E tot ce—a mai rămas din firma LIBRĂRIA CARTEA. „Tablă bună, solidă", o lăuda în toamnă tinichigiul cînd m—am suit cu el pe casă, să—l ajut. „Pe librari — erau doi fraţi — cică i—au împuşcat. Nu ştiu ce cărţi cu subînţeles vindeau ei acolo. Prostii ! Parcă acuma mai are cineva nevoie de cărţi." Fulgii, care se aştern deşi şi mărunţi, aproape că au acoperit—o, şi peste un ceas, cînd o să vină, doctorul Haş o să se împiedice de ea. E teribil de miop doctorul. Nu—I mai ajută nici ochelarii, nemaipomeniţii săi ochelari cu lentilele groase de două degete, care îi alunecă spre vîrful nasului uscat şi în spatele cărora ochii se văd mici ca două boabe de mazăre. Deunăzi, cînd mă oferisem să—l însoţesc la spital, undeva prin piaţă, convins că răspunde cuiva la salut, şi—a scos pălăria şi s—a aplecat în faţa unui cal de birjă care îşi scutura capul. Tropăitul animalului l—a făcut să—şi dea seama, şi în clipa următoare mi s—a adresat cu cea mai senină naivitate :

— Mi se pare că domnul a fost un cal...

Îmi arunc pe spate paltonul şi ies să arunc tabla din drum. Ştiu că dacă doctorul va veni şi se va împiedica de ea, asta îl va face să rîdă cîteva minute în şir, dar preţul bunei sale dispoziţii mi se pare prea mare. Nu mă doare, m—am învăţat să nu mă mai doară multe ; mă irită cinismul cu care doctorul Haş îşi bate joc de propria infirmitate. Miopia lui a încetat să mai fie o simplă boală ; de vreun an e aproape orb. Povesteşte cu un soi de mîndrie discuţia sa cu un coleg oculist care l—a chemat să—l consulte. întrebat ce literă era aceea indicată pe tablou, Haş a întrebat la rîndu—i :

— Care tablou ?

Mă indispun, mă irită glumele astea ale doctorului. Tata s—a întors de pe front, la începutul lui '42, orb. Orb şi nu tocmai întreg la minte. Toată ziua stătea nemişcat în fotoliul de lîngă sobă, şi singura frază pe care o rostea — de altfel foarte limpede şi curgător — era: „Doi şi cu doi, asta—i marea lor forţă, fac patru, şi la Focşani, şi în Insulele Bermude ; e fantastic, domnilor, e fantastic !" Fusese profesor de matematică la liceul industrial. La o lună de la întoarcere, s—a spînzurat. Cînd vine la noi doctorul Haş, am grijă să nu fie mama acasă. Asemenea glume ea n—ar putea suporta, dar acesta nu e singurul motiv pentru care doctorul şi cu mine dorim ca întîlnirile noastre să aibă loc numai între patru ochi, adică „doi buni şi doi de propagandă", cum spune el.

Apuc tabla şi o tîrîi pînă după casă. În salcîm, trei ciori zgribulite s—au strîns una lîngă alta. Zgomotul tablei aruncate nu le sperie. Războiul, bombardamentele le—au obişnuit cu zgomotele, au devenit insensibile. înainte de Crăciun, colegul meu Paul a prins o cioară care se năpustise să—i fure o bucată de pîine din mînă. A adus—o la şcoală şi i—a dat drumul în clasă. Din ghiozdan, cioara a zburat direct pe rama tabloului Mareşalului. Şi—a aplecat capul şi a început să ciugulească sticla. Rîsetele băieţilor l—au scos din sărite pe părintele Leonida, care a deschis catalogul să—l încondeieze pe Paul. Dar cînd muia tocul în călimară, cioara şi—a schimbat locul pe prichiciul ferestrei şi, în zbor pe deasupra catedrei, a lăsat pe fila catalogului ceva care a început să se lăţească ca o gelatină. „E semnul lui Dumnezeu, părinte, vă faceţi păcat cu mine", s—a ridicat Paul. Părintele a uriat atît de năprasnic : „Ieşi afară, Satană !", că abia atunci s—a petrecut cereasca minune : s—a speriat în sfîrşit şi cioara şi a zburat prin fereastra deschisă, deschisă chiar şi pe cel mai cumplit ger, în orele de religie, pentru că biserica părintelui Leonida e neîncălzită, şi el se teme să nu răcească trecînd de la o temperatură la alta.

Mă întorc în casă. E frig. Dimineaţă s—a făcut puţin foc, „Cît să miroasă a cald", dar soba e proastă, nu păstrează căldura. Manualul de geografie e în acelaşi loc, pe masă, închis. Mîine dau teză, dar n—am chef să învăţ. Ca să fiu sincer, chef de învăţătură nu mai am de mult. Anul trecut m—a salvat de corijente la latină şi greacă moartea tatei. Am văzut cu ochii mei cum, privind spre banda

neagră care îmi înfăşură mîneca, profesorul mi—a schimbat un 4 şi un 3 în doi de 5. Ar fi trebuit să—mi fie ruşine, să mă simt prost, să mă apuce ura împotriva acestei milostiveni scîrboase, dar n—am simţit nimic, mă mir cum de n—am simţit chiar nimic. Cred că pînă azi nici nu mi—am mai amintit de povestea asta. Şi s—ar cuveni acum, amintindu—mi—o, să învăţ măcar cît de cît pentru teză. Multe s—ar cuveni, mie însă îmi trec cu totul altele prin cap.

Aud bătăi în uşă, altfel de bătăi decît cele pe care le aştept, aud nişte bătăi obişnuite, ştiu că nu—i doctorul şi mi—e silă să mă duc să deschid. Trebuie să fie vreo vecină care vine să împrumute ceva ori să aducă ceva împrumutat. O las să bată. Să bată pînă s—o sătura. O dată. Şi încă o dată.

Mă duc totuşi. Sînt teribil de nehotărît habar n—am ce vreau, ce—i cu mine.

La uşă e Paul.

—Dormeai ?

—Nu.

—Bat de—un sfert de ceas.

—Ce vrei ?

— Nu mă ţine aici. Îţi spun eu.

Intră şi aruncă pe scaunul din săliţă, fără s—o scuture de zăpadă, „scurta", cum îi spune el paltonaşului rămas de prin clasa a patra. Căciula nu şi—o coate. Are urechile degerate, şi directorul i—a apropiat să stea cu căciula pe cap şi în clasă. Şi—o scoate numai în timpul rugăciunii, dar şi atunci îşi acoperă urechile cu palmele.

—Învăţai ?

—Nu.

—Dar ce făceai ?

—Hai, dă—i drumul, spune ce ai să—mi spui.

—Aştepţi pe cineva ?

—Aştept.

—Nu mai vine.

—Vine mai tîrziu.

—Nu mai vine niciodată.

—Bine, spune ce ai să—mi spui.

—Asta. Că nu mai vine.

—De unde ştii ?

—Ştiu.

—Habar n—ai.

—Vorbesc de doctorul Haş.

—Nu pe el îl aşteptam.

—Ba da. Şi eu tot pe el îl aşteptam.

—Tu ?

—Eu i te—am recomandat.

—Tu ?

—Eu l—am trimis atunci cînd ai avut gripă. Bineînţeles că nu numai pentru asta.

—A venit de atunci mereu.

—N—o să mai vină. Poate că n—o să mai vină niciodată.

—De ce ?

—Ai dus medicamentele ?

—Da.

—Spune—mi amănunţit. Tot.

—Aseară, la 7 eram pe pasarelă. A venit un ceferist şi m—a întrebat dacă n—am văzut un băieţel cu o sanie. „Da, am spus, cu o sanie cu lemne." „Exact, cu lemne," a spus el. Şi i—am dat pachetul cu medicamente.

—Nu erau medicamente în pachet.

—Ba erau. Mi—a spus doctorul că erau medicamente pentru nişte bolnavi dintr—un lagăr.

—Aşa ţi—a spus numai.

—Dar ce era în pachet ?
— Un tanc.
—Mînca—te—ar raiul !
— Nu era nimic.
—Cum nimic ?
—Nişte sticle goale.
—Minţi !
— Nu. A fost prima ta sarcină. Important era cum o duci, nu ce duci.
—Şi cum am dus—o ?
—Te—ai descurcat.
—Aşa o să—mi spună şi doctorul ?
—Doctorul nu mai vine. Ţi—am spus că nu mai vine niciodată.
—De ce ? Spui doar că m—am descurcat.
—Dar nu s—a descurcat el. L—au ridicat acum două ceasuri.
—L—au arestat ?
—Da. De asta am venit.
—Şi ce trebuie să fac eu ?
—Nimic. Ce—ai vrea să faci ?
—Nu ştiu. Te întreb.
—Eu am venit ca să te aud răspunzîndu—ţi singur. Dacă...
—Fără nici un dacă. Orice s—ar întîmpla, nu ştiu nimic, nu cunosc pe nici un doctor Haş,
—Ba îl cunoşti. Te—a vindecat de gripă.
—Atît. Pe urmă nu l—am mai văzut.
—Ba da. A mai venit pe aici.
—O singură dată. îşi uitase o seringă. A venit după ea.
—Şi—a mai venit.
—Nu. O singură dată. Ca să—şi ia seringa.
—Îmi aduc bine aminte. O singură dată. Ca să—şi ia seringa.
—Minţi, ticălosule !
—Nu, domnule poliţist, o singură dată. Vă spun că—şi uitase o seringă.
—O să spui tu tot, o să spui şi cît lapte ai supt.

—Spun ce ştiu. N—a mai fost decît o dată. După o seringă.
—Las', că o să spui tu, avem destule metode ca să spui !
— Dar n—am ce. A venit o dată. Şi—apoi încă o dată
—Ca să—şi ia seringa, nu ?
—Exact, domnule poliţist. Ca să—şi ia seringa.
— O să vezi tu seringă, mincinosule, ticălosule! Paul vine cu pumnii ridicaţi spre mine şi mai strig pentru a nu ştiu cîta oară :
— O singură dată a fost ! Ca să—şi ia o seringă. O singură dată !
Paul îşi desface pumnii, degetele lui îngheţate îmi mîngîie părul, mă trag spre pieptul în care aud cum zvîcneşte inima.
—Iartă—mă, îmi spune.
—Fii serios, Paul.
—Iartă—mă.
—Fii serios. Nu mai sînt copil. Pot să mă bată, pot să—mi scoată ochii, pot să mă strivească. Bei un ceai ?
—Beau.

ZECE CARE CU TRADIŢIE

— Stai ! Actele !

Mi se păru cît se poate de firesc ca la auzul glasului meu şi sub ameninţarea armei mele, omul să se oprească.

Îl zărisem de departe şi—l aşteptam. Păşea în fruntea unui convoi de căruţe, sprijinindu—se într—un toiag, cu bărbia în piept, gîrbov, şi tot timpul cît îl urmărisem în lungul şoselei nu ridicase o dată privirea, nu făcuse nimic altceva decît să înfigă toiagul în praf, să—şi tîrască picioarele şi să—şi odihnească bărbia în piept. în urma sa, numărasem zece căruţe acoperite cu rogojini boltite, trase de cai slăbănogi, dintre care primul, şchiopătînd, îi împrumutase ceva din mers, rîvnindu—i parcă toiagul. îl aşteptam stînd foarte drept, foarte important şi foarte sever, repetînd cuvintele pe care aveam să i le strig, aspru şi necruţător, împungîndu—i pieptul cu arma.

Se opri şi mă privi cu blîndeţe — şi ceea ce mi se păru mie cît se poate de firesc nu—l uimi nici pe el.

Aveam şaisprezece ani. Nu eram încă utecist : mă pregăteam să devin. începuse să se ocupe de mine un tînăr roşcovan, electrician la uzina de tramvaie, de prin februarie '44, după ce fusese ridicat doctorul Haş. Din februarie şi pînă în toiul verii primisem abia două sarcini : colectasem nişte medicamente pentru Ajutorul Roşu şi transportasem la gară, într—o seară, un geamantan care nu ştiam ce conţine. Şi eram grozav de mîndru că nici nu eram curios să ştiu. Mi se spusese doar că pe peron se va apropia de mine un ceferist, mă va întîmpina cu „Aoleu, băiete, tare eşti pirpiriu pentru un geamantan atît de mare !", iar eu îi voi răspunde „Te rog ajută—mă, nene ; mama e în vagonul din urmă". Emoţionat, mă bîlbîisem însă, şi în loc de „mama" spusesem . „tata". Ceferistul mă corectase, surîzînd : *„Mama,* băiete, *mama* e în vagonul din urmă !" Pe la începutul lui august, electricianul îmi dăduse o sarcină permanentă :

— Fă—ţi rost de o sulă de cizmărie. Sau, şi mai sigur, ascute—ţi singur o vergea de fier. Tot laşul e împînzit de camioane nemţeşti care se retrag, la fă tu ca unele să mai zăbovească, să meargă mai încet...

Nu mai întrebasem cum. Cîteva ceasuri mai tîrziu, o sîrmă lungă de oţel ascuţită la un capăt şi buclată la celălalt deveni prima mea armă.

—Merge ? îmi cerea veşti la cîteva zile naşul.

—Merge.

—Cîte ?

—Trei.

—Cauciucuri ?

—Nu, camioane ; trei ori patru...

— Bravo !

— Şi rabat : două la o maşină mică. Un Mercedes Benz.

—Aia din faţa Palatului ?

—De unde ştii ?

—Ştiu...

Arma, prima mea armă, mă adusese şi în după—amiaza de 22 august la sediul Apărării Patriotice, laşul încă mai ardea în urma bombardamentului american cu plăci incendiare. Focul nu mai avea putere şi aproape că nu mai avea ce arde, se sleise, dar nu se resemnase. Privea cu duşmănie trădarea vîntului care îl ajutase, dar care, îngrozit de dezastru, dezertase şi se retrăsese pe dealul Cetăţuii, năpustindu—se prin ferestrele sparte ale mănăstirii, poate cerşind pocăinţă. Muncitori de la uzina electrică, ceferişti, soldaţi care dezertaseră de pe front atacaseră încă din zori principalele obiective ale hitleriştilor. Cîteva ore mai tîrziu, tancurile sovietice înaintau pe străzile înguste şi strîmbe, printre ruine şi flăcări, iar în jurul lor, ostenită şi murdară, ieşită din pivniţe, din bălăriile curţilor, din găurile negre ale ferestrelor, mulţimea le întîmpina cu acea bucurie gravă care te reţine în prima clipă să alergi în stradă, dar pe care apoi nu mai poţi s—o stăpîneşti, lacomă, nesăţioasă, zgomotoasă, trecînd de la lacrimi la urale, de la strigăte la sfioşenie, ca într—o beţie. Acoperindu—şi retragerea în cartierele de sud, nemţii pîndeau după fiecare zid, prefăcînd într—o gură de foc fiecare uliţă. Sub cerul cenuşiu, văzduhul fierbinte tremura de exploziile granatelor, asurzit de şuierul cartuşelor, orbit de fumul pe

care laşul întreg îl mîna ca pe nişte turme, negre, flămînde, înnebunite. La 22 august, îndată după prînz, ultimele bande de hitlerişti din oraş fuseseră nimicite. Pe zidurile încă fumegînde apăruse chemarea Apărării Patriotice pentru salvarea oraşului, adresată tuturor şi „în primul rînd celor care, ieşiţi din crunta ilegalitate, îşi văd astăzi îndeplinit visul de luptători pentru libertate". Tot ce aveau mai copilăresc cei şaisprezece ani ai mei şi mai cu seamă arma, prima mea armă pe care o aveam la mine şi în clipele cînd citisem chemarea, mă deciseseră să mă socotesc printre cei pomeniţi „în primul rînd"...

Apărarea Patriotică îşi găsise sediul într—o casă boierească veche, care însă acum se deosebea prea puţin de celelalte cîte mai rămăseseră în picioare. Pereţii afumaţi, coşcoviţi şi ciuruiţi de o mitralieră, în curtea mare, în care un plop tăiat de o schijă se aplecase ca o cumpănă de fîntînă, se strînseseră sute de oameni. Şi printre ei, într—un grup care se înghesuia să pătrundă înăuntru pe o uşă dosnică, zării părul roşu al electricianului. Îl strigai, şi el îmi făcu semn din mînă să—l aştept. Dar a aştepta în forfota aceea, pradă zvonului care se răspîndise — „nu sînt arme pentru toţi : cine se înghesuie primeşte, cine nu, o să bată din buze" —, era peste puterile mele. Mă zvîrcoleam, trecînd de la un grup la altul, făcîndu—mi loc cu coatele, agitat, nerăbdător.

— Mai domol, puştiule, încercă să mă potolească un bărbat mătăhălos şi tuciuriu, cu mîna stîngă înfăşurată într—un bandaj soios şi agăţat de gît cu o basma roşie. Mai domol, sau şi mai bine : du—te acasă, nu—ţi speria mama...

— Acasă ? mă enervai. Acasă să se ducă fricoşii. Acasă să te duci dumneata !

Obrăznicia mea nu—l înfurie. Mă trase uşurel de păr şi—mi spuse, cu o linişte care mă dezarma :

— Casa mea a fost patru ani cu gratii la geam, cinci paşi lungime, trei lăţime şi hîrdăul în colţ. Acolo, puştiule, n—o să mă mai întorc. Iar casa mea de acuma e asta şi iarăşi n—am unde să mă duc, pentru că sînt în ea...

Îmi ridică apoi cu un deget bărbia, îmi dădu un bobîrnac şi se depărta spre cei care primiseră arme şi care se grupaseră în fundul curţii... Un pirpiriu într—o tunică militară care—i ajungea pînă la genunchi i se plînse că primise prea puţine cartuşe.

—Numai trei. Trei mari şi late !

—Ba, mai mult ascuţite ! îi răspunse. Nădejdea nu—i în ele. E în tine. Tu să fii mare şi lat. Hai, nu mai sta. Mai ia trei oameni şi repejor la moară, la Dacia. Derbedeii, lepădăturile au şi început jaful. Au mai rămas vreo opt vagoane de făină. Să le păziţi cum l—aţi păzi pe Hitler dacă vi l—ar da să—l duceţi la ştreang. E pîinea oraşului acolo.

Se înălţă, căutînd pe cineva.

— Era pe aici o fată frumoasă. N—o mai văd... O femeie cu braţe vînjoase, cu părul despletit, îmbrăcată cu un halat verzui, pătat de ulei, trase zdravăn din ţigară cîteva fumuri unul după altul, grăbită, apoi aruncă mucul care îi frigea degetele, şi făcu un pas spre el.

— Nu, nu tu... Şi tu eşti frumoasă, dar cealaltă are şi o aluniţă. Acum doar se învîrtea pe aici.

Purtătoarea aluniţei, un nod de fată cu ochi negri, mari, sub sprîncenele stufoase ca două aripioare, cu cozi groase pieptănate deasupra capului, se ivi de undeva din spatele unui mustăcios care îşi curăţa carabina.

—Uite—o ! Unde—mi umbli, bucăţică de om ? O să—ţi pierzi aluniţa şi pas de—o mai găseşte în vălmăşeala asta... Ştii să faci pîine ?

—Ştiu.

—În regulă. Din pămînt, din iarbă verde, mai adună vreo zece brutăriţe. Poa' să fie şi fără aluniţe ! Toate, în păr, la brutăria La Lux. Amestecaţi făina cu mălai, cu cartofi, cu ştevie, cu urzici, numai săţioasă să fie şi multă să fie. Ai priceput ?

—Da...

—Nici nu era greu ! Şi ia—l şi pe băiatul ăsta înarmat de lîngă tine, să stea la uşă şi să te păzească. Numai să nu—ţi facă ochi dulci şi să iasă pîinea sărată...

Pe femeia cu părul despletit o sui într—o căruţă, să aducă de la un depozit de medicamente nemţesc părăsit o damigeana cu tinctură de iod.

— Şi vezi, poate că pe drum găseşti şi cîteva cearceafuri, să mai facem nişte feşe... Oamenii îşi taie cămăşile, şi nu—i bine. Cămăşi puţine înseamnă păduchi mulţi. Fă rost neapărat de cearceafuri !

Femeia ar fi vrut să întrebe de unde, dar el i—o luă înainte :

— De unde poţi ! Şi mai ales de unde *nu* poţi. Că de acolo de unde poţi sînt sigur că o să aduci !

În vreme ce—i vorbise, apucase de mîneca hainei un bărbat care ieşea grăbit pe poartă : îl ţinuse strîns de mînecă pînă ce căruţa se urni din loc.

—Încotro ? îl întrebă din ochi.

—La primărie. Întocmim tabelele patrulelor de stradă şi nu mai e în sediu un petec de hîrtie.

—Lasă, dă—o păcatelor de hîrtie ! O să ţinem minte. La atîtea cîte nu trebuie să uităm, n—o să fie nimic dacă o să se mai adauge şi cîteva şiruri de nume. Ştii să cînţi ?

—Poftim ?

—Ai auzit bine ! ştii să cînţi ?

—Nu prea. N—am voce.

—Să—ţi găseşti una urgent. Du—te repede pe strada Sfîntul Andrei. Nu ştiu numărul casei, dar după gălăgie o s—o găseşti. Am înghesuit acolo copiii rămaşi de capul lor. Unora le—au fost ucişi părinţii, alţii numai s—au pierdut de ei, e o *nevabalură.* Dă—le de mîncare, spală—i şi fă aşa ca să—ţi rămînă timp să le şi cînţi. Ascultă—mă : voce o să găseşti. Cu mîncarea şi săpunul o să fie mai greu.

—Fratele meu păzeşte o şură plină cu macaroane...

—Foarte bine ! Cere—i pentru copii. După macaroane merge să le cînţi *Bandera rosa !*

—Săpun însă...

—E bun şi nisipul. Ai copii ? N—ai ? Ei, n—am grijă, învеţi tu repede cum se spală copiii : se freacă bine pînă iese tot jegul.

Se întoarse şi dădu din nou cu ochii de mine.

— Tot aici ?

— Tot. Aştept să iau o armă.

—Un tun ?

—O puşcă...

—Un tun.

—O puşcă.

—Dar năzdrăvănia aia din mînă ce—i ?

—O sîrmă... Am înţepat cu ea cauciucuri la camioanele nemţeşti.

—Zău ? Păi de ce mai vrei altă armă ? Dacă ai luptat cu asta împotriva trupelor motorizate... o să—i birui cu ea şi pe huligani. Te duci frumuşel şi intri în gardă la Podul Roşu. Mai sînt acolo nişte băieţi. Opriţi pe toţi cei care vor să intre şi să iasă din oraş şi întrebaţi ce hram poartă. E limpede, nu ?

Nu mă dădeam dus. Gîndul la puşcă mă ţintuia.

—Hm, ce nu—i limpede?

— Un tovarăş care a intrat în sediu mi—a spus să—l aştept. (Mai speram ca electricianul să—mi facă rost de—o armă.)

—Nu s—a orientat cum trebuie, şi cînd o să—l întîlneşti să—l critici aspru. Nu—i timp de aşteptat. Niciodată n—a fost oraşul ăsta atît de al nostru... numai ăl nostru. Acum, noi sîntem şi primari, şi brutari, şi profesori, şi doctori... Şi ţie îţi arde de aşteptat ? Vrei să rămînă oraşul fără pază? în sfîrşit, e limpede ?

...Şi iată—mă într—a cincea sau a şasea zi de pază la pod, părîndu—mi—se cît se poate de firesc ca omul acela din fruntea convoiului de căruţe să se oprească la auzul glasului meu şi sub ameninţarea armei mele, o biată sîrmă de oţel !

Pe faţa—i arsă şi de mult nerasă, în ochii—i mici, verzi, duşi în fundul capului, se întipărise atîta oboseală, încît, fără să vreau, mă dădui un pas înapoi, de teamă să nu se prăbuşească peste mine.

— Actele ?... Zîmbi, dezlipindu—şi buzele înnegrite de praf. Actele ?... Uite—le !... îmi arătă cu toiagul şirul de căruţe oprite o dată cu el. Zece căruţe cu acte ! Actele Moldovei... Ale mele nu fac doi bani pe lîngă ele. Hrisoavele, arhivele Moldovei ! Le—am ascuns prin păduri pînă o trece focul. Şi uite că focul a trecut...

—Şi acum, încotro ?

—Le aduc înapoi, la laşi.

—Unde la laşi ? laşul e mare !

—O să mi se dea o casă unde să le pun.

— O casă ? Îmi veni să rîd. Păi, dumneata ştii ce—i în oraş ?

— Linişte, acum e linişte, ce altceva să fie ?

— Oraşul e distrus... a ars... Oamenii stau prin beciuri...

Clătină uşor capul, acoperit cu o pălărie de pai, jegoasă, cu panglica ferfeniţă, din care îi ieşea pe la tîmple părul albit înainte de vreme, şi oftă :

— Eh, cîte i—a fost dat să tragă şi laşului... Prin beciuri zici ?

— Unii n—au nici beciuri.

— Nici beciuri ? *N—ţ—ţ*... Şi iar clătină capul şi oftă. De două săptămîni ascund căruţele astea de urgie. A fost greu... Oamenii flămînzi, caii flămînzi...

Acu a trecut. Am ajuns la laşi. Să mai văd hirtiile între patru pereţi, şi...

— O să fie greu.

—Mai greu decît a fost n—o să fie. O să găsesc o casă.

—Pe dracu ! Dacă nu—s, de unde ? Casă... casă... Nu există casă ! Zău, îmi vine nici să nu te las să intri în oraş. O să încurci lumea de pomană. Mai bine descarcă aici hîrţoagele, că avem noi ce să facem cu căruţele. La Bălţaţi sînt cartofi, stau acolo şi n—au cu ce să fie aduşi. Hîrţoagele nu ţin de foame... Şi faci şi dumneata o treabă patriotică !

Începu să—i tremure bărbia ; scoase dintr—un buzunar o cîrpă şi—şi şterse faţa, apoi îşi apără cu ea ochii. Toiagul îi alunecă din mînă şi se rostogoli spre malul Bahluiului. Îl oprii cu piciorul, îl ridicai şi i—l întinsei.

— Mulţumesc, tinere... Cu el am răzbătut pînă aici, cu el o să merg şi mai departe. N—ai putea să mă îndrumezi unde... la cine să mă duc ?

Era în glasul lui tremurat, în ochi, în felul cum strîngea în mîini toiagul, ceva — nu—mi dădeam seama ce — care mă înfiora.

Hotărît să încep şi fără voia lui să descarc hîrţoagele şi să duc căruţele goale în oraş, mă răzgîndii într—o clipă. „Ce—o să fie dacă o să merg cu ele pline? O să le descarc acolo. Pentru hîrţoage e totuna dacă or să ardă aici, sau în Piaţa Unirii, dar căruţele nu le pierd."

— Mergi cu mine. Să—i dăm drumul !

Pornii alături de el, şi în urma noastră se urni greoi, scîrţîind pe podul de lemn, convoiul de căruţe. La celălalt capăt al podului lăsai vorbă tovarăşului care făcea acolo de pază că n—o să întîrzii mult, dar el nu mă auzi, stătea de vorbă cu o fată sau poate că făcea altceva, pentru că intraseră împreună printre bălării.

Pe drum, curioşi, oamenii întrebau ce ducem în căruţe. Nici nu—mi venea să răspund. Cînd pîinile se cărau de la brutărie în fostele căruţe de gunoi, cînd morţii găsiţi prin adăposturi erau purtaţi în spinare la groapă, cînd cartofii n—aveau cu ce fi aduşi în oraş, eu mînam pe străzi zece căruţe cu hîrtie. Îmi era ciudă că fusesem slab şi nu o dată am vrut să opresc circul ăsta nenorocit şi să arunc hîrţoagele unde—oi vedea cu ochii.

Ajunşi la sediu, îl lăsai afară pe cel cu care venisem şi intrai. în uşă mă ciocnii de bărbatul mătăhălos cu mîna bandajată.

—Cu cine pot să vorbesc într—o chestie urgentă ? îi zisei, uitînd să—l salut.

—Nimic nu—i atît de urgent încît să nu poată fi rezolvat după ce dai bună ziua.

—Noroc !

—Noroc ! Care ţi—e necazul ? Eu sînt responsabilul cu treburile urgente şi mai puţin urgente. Te ascult.

Îi raportai în goană că am făcut rost de zece căruţe.

— Goale ?

—Ca şi goale. Sînt pline cu hîrtie.

—Ce fel de hîrtii ? De prins muşte ?

—Nişte hîrţoage. Arhive.

—Ale cui ?

— Ale Moldovei ! Le—a adus un om. Nici n—are rost să mai spun ce vrea.

— Totuşi, ce vrea ? Mă pufni rîsul.

—Vrea o casă. O casă în care să—şi bage hîrtiile.

—Şi unde—i omul ?

—La poartă.

Sări scările cîte trei, şi din cîţiva paşi ajunse în stradă. Cînd fui lîngă el, îl asculta deja pe omul adus de mine.

— Sînt actele Moldovei, domnule ! Actele lui Cuza şi—ale lui Kogălniceanu. Sînt actele de judecată dintre iobagi şi boieri, foile de surghiunire ale răzvrătiţilor de pe moşii, sînt procesele răsculaţilor din '907... sînt... Istoria Moldovei e în carele astea...

Uriaşul parcă asculta o poveste fantastică : îl priveam şi aveam senzaţia că nici nu respiră, că toată fiinţa îi e cucerită, că dintr—o clipă în alta se va arunca spre cel care—i vorbea, ca să—l îmbrăţişeze. Dar gestul pe care—l făcu fu mult mai simplu. Ciocăni cu degetele lui mari în fereastra din stradă a sediului. Fereastra se deschise şi apăru un cap de femeie.

— Olga, nu mai muta nimic în casa de pe strada Palatului. E nevoie de ea pentru altceva. Apoi, arătînd spre căruţe : Ştii, Olga, ce—s astea ?... Zece care cu tradiţie.

Din ziua aceea nu m—am mai întors la pod. Vreo două săptămîni am fost un fel de ajutor de secretar la domnii Cuza şi Kogălniceanu. Munceam conştiincios, şi într—o seară, doamna Elena m—a mîngîiat pe creştet şi mi—a întins mîna.

—Sărut mîna, doamnă.

—Spune—mi Olga, mi—a răspuns ea.

ZMEUL

A vrut să ajungă pînă la cer, acolo trebuia să ajungă, dar el n—a izbutit să se înalţe decît cîţiva metri.

Chiar cînd e vorba de un zmeu, asemenea întîmplări îţi strică tot cheful. Mergi pe stradă, ridici privirea fără să vrei, vezi zmeul prizonier în sîrmele de telefon şi deodată te năpădesc tot soiul de gînduri negre. Naiba ştie cît de bine sau cît de prost e alcătuit sufletul omului, dar asemenea întîmplări nu fac plăcere nimănui. E limpede şi pentru un copil că peticul ăsta de hîrtie colorată nu s—ar fi putut înălţa nici cît o cioară — şi uite că văzîndu—l spînzurat de sîrmă te întoarce pe dos ca pe—un buzunar gol.

Un ceasornicar care se jurase să nu mai pună strop de ţuică în gură şi vreme de—o săptămînă nu băuse decît suc spălăcit de mere, îşi spuse că nu—i nici o scofală să trăieşti o sută de ani, intră în circiumă şi ceru un dorobanţ. Doi tineri, ieşind la braţ de pe poarta institutului, se certară ; el înjură ca ultimul birjar, ea îl făcu bădăran şi începu să plîngă. Plîngea cu hohote, ca s—o vadă toată lumea, şi asta pe el îl enervă peste măsură. Vru totuşi să pară nepăsător şi mergea fluierînd, cu mîinile înfundate pînă la cot în buzunare. Fata încetă să mai plîngă, dar auzindu-l fluierînd simţi o poftă nebună să-l zgîrie. Se despărţiră la primul colţ. O bătrînă îşi blestemă nora, n—are importanţă pentru ce, se convinse repede că fiul ei e cel mai nefericit om de pe pămînt, îi deplînse soarta în bucătăriile tuturor vecinelor şi se rugă fierbinte ca Dumnezeu s—o strîngă mai curînd de pe lumea asta.

Cînd veni seara, nici unul dintre ei nu—şi putu explica de ce şi cum se întîmplase totul. Ceasornicarul se căina că n—are voinţă nici de doi bani, dar îi venea greu să creadă, pentru că era un om stăpînit şi chibzuit, ştia ce vrea şi nu o dată se bucurase constatînd că măreţia omului stă şi în raptul că se leagă cu nădejde pînă şi de ultimul firicel de viaţă. Tinerii se plimbară muţi pe străzi întortocheate şi întunecoase. Se gîndeau că aşa e dragostea, că nu sînt ei primii şi nici ultimii care s—au certat, că împăcarea e dulce, îi va lega şi mai mult, că totui trebuie socotit ca o experienţă tristă pe care e bine că au trăit—o, ca să n—o mai repete — şi se grăbiră să prindă spectacolul de ora 9, unde de obicei rulează filme proaste şi vine lume puţină. Bătrîna îşi zise că vina o poartă numai nervii ei slăbiţi, că, cinstit vorbind, ceea ce şi—a dorit are, băiatul e bun şi gospodar, îşi iubeşte nevasta, care, orice s—ar spune, e o fată bună şi cuminte. Discută apoi cu Dumnezeu, rugîndu—l să uite ce l—a rugat, pentru că e şi ea o păcătoasă ca oricare alta, şi apoi, aşa e omul : cînd se înfierbîntă, îndrugă ce—i vine la gură.

Prostii. Adevărul este că toţi trecuseră pe sub sîrmele de telefon şi văzuseră zmeul, care trebuia să ajungă pînă la cer, dar nu izbutise să se înalţe decît cîţiva metri.

Chiar cînd e vorba de un zmeu, asemenea întîmplări îţi strică tot cheful.

VÎNTUL ACELA... PROSTUŢ

Era o zi rece şi cu ceaţă, iarna însă se sfîrşise, toată lumea spunea că e primăvară, şi chiar se simţea că e primăvară, pentru că bătea vîntul acela care mirosea a ceva, ce nu mai seamănă cu mirosul iernii — şi dacă deschideai fereastra, vîntul acela trecea uşor prin găurelele perdelei şi te găsea oriunde te—ai fi ascuns.

Băiatul care se numea Ducu deschise fereastra şi se ascunse după dulap.

Dar vîntul îl găsi şi acolo.

Nu—l găsi imediat, o, desigur că nu imediat.

Mai întîi îl căută prin pat şi pe sub masă, era foarte caraghios, mai ales cum îl căuta pe sub masă, unde răsfoi teancui de reviste aruncate acolo, dar nu era mai puţin caraghios cum îl căuta prin pat, ridicînd un colţ al cearşafului şi încercînd să se uite după pernă.

Abia pe urmă, vîntul îl găsi după dulap pe băiatul care se numea Ducu, şi cînd îl găsi, băiatul rîse şi—i spuse :

— Bine, acum ascunde—te tu. Uite. eu mă întorc cu spatele.

Dar vîntul era tare prostuţ, nu ştia unde să se pitească şi se învîrtea prin cameră fără rost.

— Ai voie să te ascunzi unde vrei, îi spuse băiatul.

Dar vîntul tot nu ştia unde să se pitească, alerga de colo pînă colo, era tare prostuţ.

— Nu prea ştii să te joci, îi spuse băiatul. Mai bine ieşi afară şi aşteaptă—mă la uşa blocului. Merg să cumpăr pîine, şi tu o să mă însoţeşti. O să vezi acolo o fetiţă pe care o cheamă Ioana. Aşteaptă—mă să mergem la pîine toţi trei.

Băiatul căruia i se spunea Ducu îşi aşează pe cap o căciuliţă roşie, luă de pe masă banii pregătiţi acolo pentru pîine şi—i băgă în buzunar. Apoi ieşi, închizînd uşa cu cheia. Cheii îi dădu drumul în acelaşi buzunar, şi cînd atinse banii se auzi ca şi cum ar fi avut acolo o avere, nu 2 lei şi 20 de bani, nici un bănuţ mai mult.

În faţa blocului îl aştepta fetiţa pe care o chema Ioana.

Şi tot acolo îl aştepta şi vîntul.

—Mergem ? întrebă fetiţa.

—Da, mergem toţi trei.

—Credeam că mergem numai noi doi, spuse fetiţa. Dacă vine şi mălăiaţa aceea de Măria, eu o iau înainte. Nu—mi place mălăiaţa aceea de Măria.

—Nu vine nici o mălăiaţa, spuse băiatul. Mergem doar noi trei. Eu, tu şi vîntul.

—Care vînt ?

—Asta. E cam prostuţ, dar e prietenul meu.

—Ce—ţi mai trece prin cap ! spuse fetiţa. Şi eu, care credeam că o iei pe Măria.

—Ai uitat să spui mălăiaţa aceea de Măria, rîse băiatul.

—Acum nu—i mai spun aşa, pentru că ştiu că nu merge cu noi. Dacă nu merge cu noi, n—am nimic cu ea. Acum pot să—i spun şi frumoasa aceea de Măria. Pot să—i spun cum vrei. îmi pare bine că mergem numai noi doi.

—Noi doi şi cu vîntul, spuse băiatul.

—Asta e o scorneală de—a ta, spuse fetiţa. Nu văd nici un vînt.

—Uite—l ! E cel care—ţi zburleşte părul. El e prietenul meu.

—Şi de ce spui că e prostuţ ?

—Nu spun ca să—l supăr. Spun altfel decît spui tu mălăiaţa aceea de Maria. Nu—ţi place că merge cu noi ?

—E un vînt călduţ, spuse fetiţa.

—Da, şi miroase nu ştiu cum.

—Ba nu miroase a nimic.

—Nu—ţi miroase ţie, pentru că nu te pricepi.

—A ce ?

— A vînt. Mergeau alături.

Păşeau fără grabă, alături, băiatul, fetiţa şi vîntul. Cum trecură însă de colţul blocului, vîntul începu deodată să alerge.

— Stai, n—o lua înainte, îi spuse băiatul. N—are rost să fugi. Chiar dacă ajungi înainte, banii pentru pîine sînt la mine, prostuţule.

— Vorbeşti cu el de parcă te—ar auzi, spuse fetiţa.

— Vorbesc cu el pentru că e prietenul meu, spuse băiatul. Şi pentru că vine de departe, şi cineva trebuie să aibă grijă de el.

— De unde vine ?

— De pe mare. Dar nu de pe asta, a noastră, unde am fost eu astă—vară şi ţi—am adus scoicile şi drăcuşorul. Vine de pe altă mare. Una foarte caldă şi foarte albastră.

— Şi ce—a făcut pe marea aceea ?

— Ce voiai să facă ? S—a uitat cum trec vapoarele şi cum zboară pescăruşii şi cum ies peştii din valuri şi fac tumbe.

— Poate că a cules şi scoici, spuse fetiţa.

— Asta nu mai ştiu, întreabă—l pe el.

— O să—mi răspundă mai mult de—o grămadă ! rîse fetiţa.

— Încearcă.

—De ce ? Tu singur ai spus că—i prostuţ. Poate că nici nu ştie ce a făcut pe—acolo. Şi—apoi, iar a fugit, iar ne—a luat—o înainte. Strigă—l să se întoarcă.

—Acum nu ne—a luat—o înainte, spuse băiatul. A rămas lîngă copăcel. O să vină şi fără să—l strig.

Şi într—adevăr, înainte de a ajunge băiatul şi fetiţa în faţa magazinului de pîine, vîntul veni fără să—l strige nimeni.

—Ţi—am spus că o să vină, se bucură băiatul. Am început să—l cunosc.

—De cînd sînteţi prieteni ?

—De azi—dimineaţă.

—Păi acum e tot dimineaţă, spuse fetiţa. Cînd aţi avut vreme să vă împrieteniţi ?

—S—a întîmplat deodată, spuse băiatul.

—De unde ştiai că o să vină ?

—Trebuia să vină. Tu nu simţi cînd trebuie să vină ceva, să se întîmple ceva ?

—Nu, spuse fetiţa.

—Îmi pare rău pentru tine, spuse băiatul. E atît de plăcut să simţi asta.

Şi intră în magazin să cumpere pîine.

Fetiţa şi vîntul rămaseră afară.

Fetiţa rămase pe scări, şi vîntul, din cînd în cînd, se juca urcînd şi coborînd scările.

Pe o treaptă era un bilet de tramvai, şi vîntul îl luă „Poate ca să—l arunce la coş", îşi spuse fetiţa.

Şi, pe neaşteptate, vîntul începu să fluiere uşor, apoi să se adune şi parcă să se înfoaie, aşa, ca un păun. O lăsă pe fetiţă singură şi începu să se înalţe, să se înalţe mereu spre nori. Şi fetiţa văzu după o vreme cum într—un loc, norii se destramă, parcă cineva îi dădea la o parte, şi pe cer apăru un petic albastru, nemaipomenit de albastru.

Ieşi şi băiatul din magazin, şi fetiţa îi arătă cu degetul peticul acela albastru, nemaipomenit de albastru.

— Ţi—am spus eu, ţi—am spus eu ! se bucură băiatul. Am simţit că trebuie să vină ceva, să se întîmple ceva. Asta, prostuţul meu de vînt a făcut—o !

Şi era atît de vesel de isprava prietenului său, de parcă el însuşi ar fi făcut treaba asta, ca şi cum el însuşi ar fi colorat în albastru peticul acela de cer nemaipomenit de albastru.

Fetiţa, însă, chiar aşa credea. Pentru că vîntul era prietenul băiatului, venea de departe, şi băiatul avea grijă de el, nu se putea să nu fi făcut năzdrăvănia asta împreună.

Şi mai credea că un pic îi ajutase şi ea.

ZIUA, STELELE DORM

Întîi se trezi Ochi—de—Vultur. Se trezi în clipa în care auzi cheia răsucindu—se în broască, şi se repezi la uşă. Bărbatul intră fluierînd şi nu se întrerupse din fluierat nici cînd Ochi—de—Vultur îi sări în braţe ; îl îndepărtă uşor şi, continuînd să fluiere, îşi dezbrăcă haina, o atîrnă de cuierul din săliţa strîmtă şi întunecoasă, apoi păşi în bucătărie, unde lumina era aprinsă şi mirosea a pune prăjită proaspătă. Atunci se trezi şi Pană—de—Şoim. Era devreme, nu putea fi decît cel mult 6 şi 10, 6 şi 20, încă nici nu se luminase de ziuă ; pe fereastră se mai vedea arzînd, deasupra blocului vecin, reclama pentru cafeaua neagră, cu uriaşa ei ceaşcă verde şi uriaşul ei fum albastru. Pană—de—Şoim căscă, şi din pricina asta reclama luminoasă se stinse. Mai căscă o dată, ca să se reaprindă, dar nu se mai reaprinse. Era o dovadă că numai primul căscat avusese rost, iar pe al doilea îl irosise de pomană. Se duse la fereastră, îşi lipi nasul de geamul rece şi văzu pe cerul vînăt o stea. Pe urmă se uită mai bine şi văzu şi altele. Căscă iarăşi, ca şi stelele să se stingă, dar ele nu se stinseră, în schimb cînd căscă din nou, pentru ca să rămînă aprinse, stelele îl ascultară şi rămaseră aprinse. Abia acum îşi dădu seama că fluieratul pe care îl auzise încă din pat venea din bucătărie, sau mai bine zis abia acum îşi dădu seama că ceea ce auzea nu era altui decît fluieratul bine cunoscut. Alergă în bucătărie, şi bărbatul cînd îl văzu întrerupse brusc fluieratul, îl ridică în braţe şi—l sărută. Sub masă, Ochi—de—Vultur mîrîi. Treaba lui ce şi—o fi închipuit, poate credea că bărbatul o să—l ia şi pe el în braţe, mă rog, fiecare e liber să—şi închipuie tot ce pofteşte.

—Eşti un tont că mîrîi, îi spuse Pană—de—Şoim.

—Poate că nu—i tont, e numai un căţel, spuse bărbatul.

Pană—de—Şoim scoase ceva din buzunarul pijamalei şi întrebă :

—Ştii ce—i asta ?

—Nu, spuse bărbatul, n—am de unde să ştiu. Vin direct de la uzină, nu m—am întîlnit cu nimeni, tot ce ştiu este că aseară, cînd am plecat, cineva făcea mofturi şi nu voia să mănînce.

—E o sticluţă, spuse Pană—de—Şoim. îmi dai voie s—o umplu cu apă ? Mama a zis că—mi dă voie, dar numai cînd vii tu. A zis că tu n—o să mă laşi să stropesc toată casa cu apă.

— Asta cam aşa e, spuse bărbatul. Nu—mi vine să cred că aş putea să te las să stropeşti toată casa cu apă.

— Am să pun în sticluţă şi un bob de fasole ! spuse Pană—de—Şoim.

—E o idee dintre cele mai bune, spuse bărbatul. Eu dacă aş fi în locul tău aş face la fel, ba, dacă mă gîndesc un pic, cred că aş pune două boabe, pentru ca una singură să nu se plictisească. Dar pînă atunci hai să bem ceai şi să mîncăm brînză cu pîine prăjită. Vrei să—ţi fierb şi un ou ?

—Am mîncat şi aseară un ou, şi mama mi—a spus să—ţi spun să nu—mi mai dai, dar să mănînci tu două.

— Mama noastră nu uită niciodată nimic, dar mie mi—i mai mult somn decît foame, spuse bărbatul, şi căscă.

Căscă şi Pană—de—Şoim, pentru ca ceaiul să nu—l frigă, şi după ce suflă în linguriţă, ceaiul nu—l fripse.

—Eu am un secret cu căscatul, spuse el apoi.

Bărbatul sorbea ceaiul fără să sufle, şi cînd înghiţea închidea ochii. Avea ochi mari, verzi, dar acum arătau foarte obosiţi, clipeau des, şi aburul din ceaşca cu ceai îi umezea.

—Tăticule, ce fac stelele ziua ? întrebă Pană—de—Şoim.

—Stelele ? se miră bărbatul, dar numai o clipă, pentru că pe urmă răspunse de parcă tocmai la asta se gîndea şi el : Ziua, stelele dorm.

—Ca tine, rîse Pană—de—Şoim. Exact ca tine.

—Da, spuse bărbatul, şi stelele sînt în tură de noapte, iar ziua trebuie să doarmă ca să se odihnească.

Şi bărbatul căscă, apoi se ridică de la masă şi se îndreptă spre comutator ca să stingă lumina. Căscă şi Pană—de—Şoim, pentru ca lumina să se stingă, şi ea se stinse.

—Tăticule, stai să auzi ceva ; eu niciodată nu ştiu cum să—ţi spun atunci cînd te culci dimineaţa. Să—ţi spun noapte bună, sau bună dimineaţa ?

—Ca să vezi, rîse bărbatul, ce încurcături pot să—ţi fac, fără să ştiu. Dacă vrei neapărat să—mi spui

ceva care să—mi facă plăcere, atunci spune—mi că o să te joci fără să stropeşti toată casa cu sticluţa aceea şi, în general, o să te porţi ca un adevărat şef de trib.

—Bine, spuse Pană—de—Şoim. Mama a zis să nu te trezeşti pînă la ora 1 şi a mai zis să nu te culci fără pijama, că ai să răceşti.

—Nu ţi—a spus şi ce trebuie să visez ?

—Nu.

—Ei, o fi fost grăbită şi a uitat. Dar o hă mă străduiesc şi singur să visez ceva care să—i placă.

—Visează cum eram cu toţii astă—vară la bunici şi mîncam mure, spuse Pană—de—Şoim. Şi puişorii aceia mici pe care i—a adus bunicul în căciulă.

—Din păcate, povestea cu căciula am cam uitat—o, spuse bărbatul, şi plecă să se culce.

Ochi—de—Vultur îşi mută locul de sub masă lîngă uşă. Ieşi de sub masă, se scutură, apoi se aşeză din nou, la fel, cu botul pe labele din faţă şi cu labele din faţă strînse sub el.

— Tare eşti căţel ! îi spuse Pană—de—Şoim. Habar n—ai de ce ţi—ai schimbat locul. Sînt o mulţime de lucruri despre care tu habar n—ai. Uite, o să—ţi pun cele mai uşoare întrebări şi ai să vezi că nu poţi să răspunzi. Cîte picioare are masa ?... Hm ? Cîte are ?...

Masa are patru picioare. Dar scaunul cîte are ?... Şi el tot patru. Nu ştii nimic. Dar poate că ştii ce fac stelele ziua. Nici asta nu ştii. Ziua, stelele dorm. Au lucrat noaptea, au fost de tură, şi ziua dorm. Hai afară !

Afară, chiar pe scările de la uşa blocului, o fetiţă mînca pîine cu dulceaţă şi sărea de pe—o treaptă pe alta.

—Hai să ne jucăm, îi spuse Pană—de—Şoim.

—Tot de—a indienii ?

—Tot.

—Atunci, pe mine cum mă cheamă ?

—Felie—de—Portocală.

—Era mai frumos Obraz—de—Piersică.

—Fie şi Obraz—de—Piersică !

—Vrei şi tu din asta ?

—Nu, am mîncat.

—De ce n—ai adus şi trompeta ?

—Azi ne jucăm fără trompetă.

—De—a indienii fără trompetă ?

—Da. Şi fără alarariuriu.

—De ce ?

— Aşa. Tu ştii ce fac stelele ziua ?

— Ce fac ?

— Dorm. Au lucrat noaptea, au fost în tură, şi ziua dorm.

—Nu cred.

—Pe cuvîntul meu.

Se jucară toată dimineaţa. Pe la ora unusprezece, Pană—de—Şoim întrebă pe cineva cît e ceasul şi află că este ora unsprezece. Mai întrebă şi pe urmă pe altcineva şi află că este douăsprezece şi jumătate. A treia oară află că este ora unu şi zece. Atunci Pană—de—Şoim scoase un *alalariuriu* atît de puternic încît Obraz—de—Piersică îşi acoperi urechile cu palmele, iar Ochi—de—Vultur se sperie şi începu să alerge prin curte.

Pe urmă Pană—de—Şoim căscă pentru ca stelele să se trezească şi stelele se treziră. Cea mai bună dovadă era că de la o fereastră a blocului se auzi un fluierat binecunoscut.

LUCRURILE AŞA CUM SÎNT

E vorba de iarnă, şi el nu mai departe decît aseară îi luase apărarea. Mustăciosul care venise să—l ia pe Sile la uzină o făcuse cu ou şi cu oţet :

—E o porcărie iarna asta. De cînd a început nu mă mai iasă reumatismul.

—Nu—i chiar aşa, spuse el. Are şi iarna părţile ei bune. Ceaiul parcă e mai ceai, gutuile parcă—s mai gutui, şi în general, cînd ninge parcă—i altă viaţă.

A trecut o noapte, şi în noaptea asta iarna a făcut ceva atît de urît, că pentru nimic în lume n—o mai poate ierta.

Ce—a avut cu Duri ? Cu ce—a supărat—o pe ea Duri ? Stătea cuminte în colivia lui, ronţăia seminţe, bea apă din farfurioară, şi cînd i se făcea somn îşi vîra capul sub o aripă, închidea ochii şi dormea. Nici măcar nu cînta, era un sticlete mic, scotea abia un fel de scîncet, şi asta numai cînd suna telefonul şi se speria.

— Lasă, spuse femeia care se îmbrăca, o să—ţi ia Sile altul. Nu—i aşa, Sile, că o să—i iei altul?

Ea nu înţelegea că el n—are nevoie de altul, dar bărbatul înţelese foarte bine şi nu spuse nimic.

— De ce nu—i spui, Sile, c—o să—i iei altul ?

—Pentru că nu vreau să—l mint.

—Dar nu—l minţi, spuse femeia închizîndu—şi fermoarul fustei, chiar o să—i iei altul, nu costă cine ştie ce.

—Dă—i naibii de bani, zise Sile, pot să—i cumpăr şi zece stigleţi. Duri a murit.

—Poate că n—a murit, spuse femeia, poate că doar a plecat, i—o fi fost dor de ai lui, şi tu—l găseşti în piaţă şi—l aduci înapoi.

—Nu, spuse bărbatul, Duri a murit.

—Mă rog, spuse femeia, treaba voastră, sînteţi bărbaţi. Jeliţi—l şi bociţi—l dacă n—aveţi ceva mai bun de făcut, eu nu pot să întîrzii de la fabrică, o să mai vorbim cînd mă întorc. Sile, mănîncă şi culcă—te, abia ai venit din schimb şi eşti obosit. Poate să mai doarmă şi băiatul, şi pe urmă să se îmbrace bine dacă iese din casă.

Şi femeia plecă şi rămaseră ei doi.

—Să vezi ce întîmplare, spuse Sile ; cînd veneam acasă mă gîndeam ce bine ar fi dacă ar ninge. Chiar atunci, chiar în clipa aceea a început să ningă.

—Mircea de la trei are guturai, spuse băiatul. Nu ne dă voie să mergem la el, dar noi am ascultat la uşă şi am auzit cum strănuta.

—Demult, cînd tu nu erai încă născut, iarna pe stradă se vindeau castane coapte. Le ţineai în pumn şi te încălzeau.

— Camioanele de la şantier au acum lanţuri la roţi. Fără lanţuri se afundă în zăpadă şi nu mai pot merge.

— Mirosea toată strada a castane. Era frumos.

—Vrem să facem un om de zăpadă, dar nu ştiu unde.

—Ia stai puţin, spuse Sile, noi nu facem bine ce facem. Amîndoi vrem să vorbim despre ceva şi vorbim despre altceva.

—Adevărat, spuse băiatul, noi vrem să vorbim despre Duri, dar mie îmi vine să plîng dacă vorbim despre Duri.

—Ne trebuie puţin curaj. Poate că încă nu avem, poate că trebuie să mai aşteptăm un pic.

—Atunci, spuse bărbatul, află că iarna marea nu îngheaţă. Dacă apa ei n—ar fi sărată, ar îngheţa.

—Atunci, spuse băiatul, află că nu—i mare lucru să faci opturi cu patinele. Eu am încercat şi n—am putut, dar îmi dau seama că nu—i mare lucru, şi pînă într—o săptămînă o să pot.

— La noi, la uzină, un puşti, unul Dragnea Costică, şi—a cumpărat mănuşi seara şi n—a văzut că una e roşcată, şi alta cafenie.

— Totul este să înveţi să numeri pînă la o .sută. De la o sută încolo, e la fel. Eu am cam prins şmecheria.

—Noi nu ne—am luat niciodată concediu iarna. Mă gîndesc să plecăm o dată şi iarna pe undeva.

—Mă gîndesc ce prost eram eu cînd eram mic. Credeam că în cutia televizorului e cineva şi mă

uitam pe la spate, să văd mai bine cum arată. O dată chiar am vrut să—i dau grisul meu.

—Nu crezi că a venit vremea, spuse Sile, să vorbim despre ce trebuie să vorbim ?

—Nu ştiu, spuse băiatul. Parcă da şi parcă nu. începe tu, tăticule.

—Aş fi vrut să începi tu. Dacă vrei să încep eu, înseamnă că n—a venit încă vremea. Să mai avem răbdare. Pot să—ţi aduc la cunoştinţă că am citit în ziar ceva despre fetiţa unui pădurar. Fetiţa s—a rătăcit prin pădure şi nu au găsit—o decît peste cîteva zile, dar nu i se întîmplase nimic rău, pentru că o căprioară o încălzise şi o apărase.

—Pot să—ţi aduc la cunoştinţă că iar mi se clătеşte un dinte.

—Se *clatină,* nu se clătеşte, dar asta e mai puţin important ca faptul că pe lumea asta există nişte insule care se numesc Galapagos, şi acolo trăiesc nişte broaşte—ţestoase grozav de mari.

—Am auzit că pisicile nu ştiu cum le cheamă. Numai cîinii ştiu.

—Eu am auzit că la primăvară se construieşte o şcoală foarte aproape de noi. Nici cealaltă nu—i departe, dar asta o să fie foarte, foarte aproape, şi—mi pare bine că n—am uitat să—ţi spun.

—Mă bucură, spuse băiatul, dar m—ar fi bucurat şi mai mult dacă n—ar fi fost povestea asta cu Duri.

—Da, spuse bărbatul, povestea asta cu Duri ne—a întors pe dos.

—Mama n—a înţeles. Ea crede că mie îmi pare rău că nu mai am stiglete. Mie însă îmi pare rău de Duri. Nu vreau altul, pe Duri îl vreau.

—Ştiu, spuse bărbatul, dar Duri a murit. Pe el n—o să—l mai avem.

—Mama m—a certat c—am plîns.

—Mama se grăbea să plece la lucru, spuse Sile, nu te—a certat, îi părea rău, te vedea plîngînd şi voia să uiţi cît mai repede. Dar totul nu e să uiţi. Totul e să ai curaj şi să vezi lucrurile aşa cum sînt.

—Da, cred că acum am curajul ăsta.

—Şi eu cred. Nu trebuie să ne fie teamă de lucrurile triste.

—Da, spuse băiatul, nu trebuie să ne fie teamă de nimic. Vrei să mănînci ?

—Parcă întîi m—aş culca, spuse Sile. Ne culcăm amîndoi şi tăcem pînă adormim.

—Poate cînd o să ne sculăm o să fie primăvară, spuse băiatul, dar pe urmă tot el spuse că a glumit.

LUMEA

Cîteodată i se dădea voie să nu doarmă după masă. Cîteodată se întîmpla şi minunea asta. Bineînţeles, mai întîi trebuia să promită că plecînd din casă n—o să facă gălägie, n—o să—şi umple buzunarele cu toate gunoaiele, n—o să vină de o sută de ori ca să bea apă... într—un cuvînt trebuia să promită că va fi cel mai cuminte copil din lume.

— Promit, spuse Ducu într—una din zilele cînd se întîmpla minunea, şi alergă afară.

Afară era iulie şi era foarte cald şi tot blocul dormea şi toate blocurile dormeau, şi la farmacie era închis, şi la pîine tot închis, şi nimeni nu trecea, în căldura aceea şi în tăcerea aceea era numai el.

Ducu se aşeză pe o treaptă a scării şi făcu „au !", pentru că treapta era fierbinte. Trecu apoi pe lîngă piciorul lui o furnică, şi el o întrebă unde se duce, de ce e aşa de grăbită şi dacă nu cumva o cheamă Eleonora. Furnica nu—i răspunse nici unde se duce, nici de ce e aşa de grăbită, se strecură printr—o crăpătură a cimentului şi se făcu nevăzută. Atunci, Ducu fu sigur că nici n—o cheamă Eleonora.

Pe urmă, lui Ducu i se făcu sete şi se gîndi ce bine ar fi fost dacă ar fi avut un deget bandajat. Cu un deget bandajat poţi să bei oricîtă apă doreşti. Suni la nenea Ştefan de la etajul doi sau la tanti Ileana de la etajul trei. „Bună ziua, bună ziua. Vreţi să vedeţi un deget bandajat?" „Poftim în casă; dar ce—ai păţit ?" „M—am înţepat." „Ei, stai să mănînci o dulceaţă şi să bei apă." „Mulţumesc, chiar mi—e sete, de cînd cu degetul ăsta bandajat, mi—e foarte sete..." Cu un deget bandajat trece vremea foarte vesel.

Şi dacă ar fi fost deschis la farmacie ar fi fost altă viaţă. Poate că i s—ar fi dat voie să stropească florile din vitrină, sau poate că ar fi rîs acolo cu nenea farmacistul, care ştie să vorbească cu gura închisă, să mişte urechile, să înghită o sticluţă şi să o scoată de la subsuoară.

Ducu se ridică şi căscă fără să mai ducă mîna la gură, pentru că nu era nimeni să—l vadă. Atunci îi veni ideea să meargă cu ochii închişi. Merse Cu ochii închişi pînă la colţul blocului, şi de acolo făcu la dreapta şi merse pînă la celălalt colţ.

Pe urmă merse mai departe, dar cu ochii deschişi.

Merse pînă la blocul albastru, unde stătea fetiţa aceea care avea un cărucior cu o păpuşă fără păr. Şi tot acolo mai stătea şi nenea şoferul şi bătrîna care vindea borş şi avea un singur dinte, şi tanti doctoriţa care făcea injecţii şi cînta la pian. După blocul albastru era o grădiniţă, prin care Ducu trecu pufăind şi fluierînd ca o locomotivă.

Mai departe erau alte două blocuri. Unul galben şi unul verde. Aveai de unde să alegi dacă voiai, în cel galben locuiau doi băieţei gemeni, şi pentru ca să ştie care e unul şi care e altul, mama lor îl pieptăna pe unul ca pe—o fetiţă. în blocul verde stătea nenea Ilie, care avea un bazin cu peştişori. Ducu se hotărî să treacă pe lîngă blocul verde. Trecu foarte încet, se opri chiar puţin, dar nenea llie nu—l văzu şi nu—l chemă să vadă peştişorii.

Acum putea iar să aleagă. S—o apuce la dreapta sau la stînga. Blocurile erau şi într—o parte, şi în alta. Ducu o apucă la dreapta, pentru că avea în blocurile din dreapta mai multe cunoştinţe. Aici stătea un băiat care avea o minge de fotbal adevărată şi mai stătea nenea Alexandru, cu care tata juca table şi bea bere, şi mai stătea o fetiţă care mînca tartinele cu marmeladă lingînd întîi marmelada şi pe urmă felia de pîine.

După blocul lui nenea Alexandru era o piaţă, adică ceva care se numea piaţă, deşi nu se vindea nimic acolo, nici ouă, nici castraveţi, nici ridichi, nimic. Ducu trecu prin piaţă sărind într—un picior şi ajunse la blocul care se numea „potcoava" şi care arăta ca o potcoavă mare. Şi aici avea el fel de fel de cunoştinţe. Îl cunoştea pe un nenea cu mustaţă care era artist, şi juca mereu la televizor, făcea glume şi cînta — şi tata cînd îl vedea spunea „iar a venit ăsta" şi se apuca să citească ziarul. Îl mai cunoştea apoi pe tovarăşul inginer cu care s—au întîlnit cînd au fost la munte, şi tovarăşul inginer credea că şi tata este tot inginer, de aceea îl servea cu ţigări şi spunea că—i face mare plăcere că s—au întîlnit. Dar tata îi spuse că e maistru, şi tovarăşul inginer rîse şi—i spuse că nu crede, că aşa ceva nu poate să creadă. Pînă şi cravata pe care o purta tata era, cică, o cravată de inginer. Atunci, tata îşi scoase cravata şi i—o dădu, însă tovarăşul inginer nu vru s—o primească, deşi tata îi spuse că mai are zece cravate ca aceea. Şi tot în blocul „potcoava" mai locuia şi băiatul care avea nişte caiete cu timbre din lumea întreagă, timbre cu fluturi şi cu flori şi cu vapoare.

Ducu mergea înainte şi se gîndea la vapoare, la vapoare şi la marinari. Se vedea pe el stînd pe

puntea unui vapor cu ocheanul la ochi şi privind marea cu munţii ei de valuri, mergea cu ochii închişi, ca să poată vedea mai bine valurile verzi cu crestele înspumate.

Şi deodată, cînd deschise ochii, se sperie. În faţă nu mai era nici un bloc, nu mai era nimic, decît cîmpul cu muşuroaie şi cu buruieni. Aici nu mai ştia nimic, nu mai stătea nimeni, nu mai avea nici o cunoştinţă. Simţi că parcă îl doare ceva, că—i vine să ţipe şi să plîngă.

Dar ceea ce simţi el dură foarte puţin, n—avu vreme nici măcar să se întoarcă şi să fugă. Departe, la capătul pămîntului cu muşuroaie şi buruieni, văzu o macara. Şi braţul macaralei se mişca sub cerul alb, şi strălucea sub cerul alb, şi—l chema acolo şi—i spunea să meargă fără teamă, pentru că şi acolo o să fie lumea lui, o să aibă şi acolo cunoştinţe.

Şi Ducu se duse, nu mai simţi de loc că îi este frică, se duse, şi lumea Iui i se părea tot mai mare ; păşind din ce în ce mai repede, începu să alerge, ca nu cumva să i—o ia altcineva înainte.

OMUL

Cum ajunsese pînă la etajul al şaselea avea să rămînă un mister. Pînă la al treilea, unde de cîteva zile începuseră lucrările de finisaj, scîndurile oblice, cu cîteva şipci bătute orizontal din loc în loc, puteau fi, cu oarecare bunăvoinţă, socotite drept scară. Normele pentru protecţia muncii se străduiseră să lase cît mai puţine dubii în această apreciere binevoitoare şi prevăzuseră scara chiar cu ceva care semăna a balustradă. Pe scurt, pînă la etajul al treilea se putea urca fără dificultăţi. De la trei pînă la şase începea însă un adevărat traseu alpin. Scara verticală de metal ţintuită de un cofraj era accesibilă numai specialiştilor. Betoniştii, sudorii se plimbau pe ea ca pe bulevard, dar ceilalţi, neiniţiaţii, nu se încumetau nici măcar s—o privească.

Şi totuşi, el ajunsese pînă la etajul al şaselea !

Nea Fane, maistrul, tocmai îl repezea pe mezinul brigăzii — n—are importanţă pentru ce, important era ca tînărul să afle că nu—i de capul lui, că adică el, maistrul, ştie tot şi vede tot. Mezinul, ca de obicei, îi dădu sincer dreptate, dar nimic nu—i putu reţine o înjurătură fără adresă, în schimb copioasă şi deocheată. Nu sfîrşi însă, că Dincă, betonistul, strigă la el :

— Ce, mă, te trezeşti în pădure ? Mai sint oameni pe—aici !

Mezinul se întoarse şi, la nici un metru de el, dădu cu ochii de un om. Şi ce om ! Cu ce privire îmbrăţişa dansul fantastic al scînteilor aparatului de sudat!

Tînărul rămase nemişcat. îi căzu o mănuşă şi nu se aplecă s—o ridice ; masca îi alunecă de pe frunte, îi turti nasul, dar nu făcu nici un gest să şi—l elibereze.

În aceeaşi clipă, intenţia maistrului de a—şi şterge cu mîneca gîtul transpirat se opri la jumătate, iar ceilalţi doi betonişti, mustăciosul şi chelul, se îndreptară şi se proptiră unul de altul, ca într—o poză la minut înainte de plecarea la cătănie.

Jocul colorat al scînteilor încetă, şi omul îşi roti privirea, înregistrînd cu seninătate o situaţie de care părea conştient că el o crease, dar n—avea nimic să—şi reproşeze, ci, dimpotrivă, încerca printr— un calm desăvîrşit să convingă pe toată lumea că nu se petrece nimic neobişnuit. îi ajută în această dificilă întreprindere o cioară care zbură pe—aproape şi după care se uită, nu pentru că l—ar fi interesat, ci pur şi simplu ca să se vadă că nu—l afectează muţenia şi nemişcarea din jur. Acuma, ce—i drept, s—ar putea ca lucrurile să nu fi stat tocmai aşa, dar sensul privirii sale aşa fu interpretat.

„Omul" avea cinci ani, purta pe cap o ciupercă roşie, stropită cu var — semn evident al trecerii sale pe la etajele inferioare —, era îmbrăcat cu o bluză fără mîneci şi cu nişte pantaloni largi, în buzunarele cărora îşi odihnea mîinile. Stătea drept, înfipt în nişte pantofi de baschet liliputani, iar genunchii lui juIiţi pledau suficient de limpede pentru pasiunea sa de căţărător.

— Cum ai ajuns pînă aici, frate ? întrebarea o rosti Dincă, dar ceilalţi ar fi fost
gata să jure că din gura lor ieşise ; ba la sfîrşit, mustăciosul îşi înghiţi saliva, ca o dovadă în plus că el vorbise şi se pregătea pentru fraza următoare.

„Omul" nu răspunse. Nu înţelese amestecul complicat de uluire şi teamă care născuse întrebarea. Căută din ochi scara, cu gîndul de a o lua martoră, dar, nemaiputîndu—se orienta, renunţă fără regret, înălţă din umeri şi—şi ţuguie buzele, mimînd o mirare pe care nea Fane o traduse prin : „Hai să lăsăm amănuntele ! Sînt aici, gata ! Ce mai vreţi de la mine ?" Pe urmă „omul" zîmbi şi spuse foarte clar, ca pe ceva teribil de normal şi care din capul locului merita o primire mai binevoitoare :

— Îmi place aici !

Scoase o mînă din buzunar şi începu să—i numere pe toţi, cu glas tare, luînd—o de la mezin şi sfîrşind cu Dincă :

— Unu... doi... trei... patru... cinci... Patru fără şi unul cu mustaţă !

Nea Fane fu primul care se dezmetici. Zise către ceilalţi :

— Hai, daţi—i drumul ! Nu s—a întîmplat nimic ! Şi cu un gest scurt al capului, spre musafir : Lui dumnealui îi place aici şi a venit. Asta—i tot !

Şi poate că în urma acestei precizări şi—ar fi reluat fiecare treaba dacă musafirul, lipsit de tact, n—ar fi încurcat el însuşi socotelile. Lăsîndu—şi capul uşor pe spate şi rîzînd, el îi făcu cu ochiul lui nea Fane. Acesta tresări şi se încruntă, încreţindu—şi fruntea ca un burduf de armonică.

—Ce ? Vrei să spui că nu—i aşa ?

—Îhî...

Mezinul îşi pocni răsunător falca cu palma.

— Mă ! îndrăzneşti să—l contrazici pe nea Fane ? Ştii tu cine—i nea Fane ?

Cîtuşi de puţin intimidat, „omul" arătă cu degetul.

— El e nea Fane.

Mezinul îşi mai pocni o palmă.

— Maistrul, mă ! A—ntîia ! Primă, chestii, poză la ziar... Cînd spune el e vorbă... ştii tu ce—nseamnă cînd spune el o vorbă ?

„Omul", de bună seamă, n—avea de unde şti şi socoti că n—ar fi rău să afle. De aceea, răsucindu—se spre maistru, îl rugă :

—Spune, nea Fane, o vorbă !

—Nabucodonosor ! rosti după o clipă de descumpănire, grav şi teribil, maistrul.

Chelul pufni în rîs. Îşi muşcă repede buzele.

—Ce te hlizeşti ? îl sancţiona nea Fane. Crezi că dacă te bate luna în creştet poţi să rîzi ?

—Iartă—mă, meştere, am greşit.

Chelul îşi apropie palmele ca pentru rugăciune şi—şi impuse un aer cît mai spăsit.

„Omul", însă, rîse nestingherit. Rîsul lui aducea cu un ciripit şi nimeni nu îndrăzni să—l oprească. Şi—l curmă singur şi se apropie de aparatul de sudat. Se lăsă pe vine, îl pipăi, îl ciocăni şi spuse entuziasmat :

—Îmi place !

—N—ai decît să—ţi cumperi şi tu unul ! îi aruncă Dincă, un pic mîhnit că „omul" nu admirase găleţile lui, şi în rest compunîndu—şi o supărare fără dibăcie, groasă.

—N—am bani, răspunse sincer „omul".

— Dacă eşti om serios şi de cuvînt, te împrumut eu — se oferi mustăciosul. Acuma sînt cam strîmtorat, că mi—am luat mobilă, dar la toamnă...

„Omul" păru interesat de această propunere neaşteptată. Îi acordă însă numai pe jumătate încredere. Zise oftînd :

— Eh, la toamnă... La toamnă n—o să mai fii tu aici. Pînă atunci o să fie gata şi blocul ăsta... şi ăla... şi ăla... Toată strada o să fie gata.

— Mda, repetă şi nea Fane, la toamnă toată strada o să fie gata. Sau, mai ştii ?... Dacă o să ne ţii tu de vorbă, n—o să fie. Din cauza ta n—o să fie !

„Omul" îşi pierdu tot entuziasmul. Se simţea vinovat. Lăsă privirea în jos şi n—o mai ridică pînă cînd, unul cîte unul, mai întîi Dincă, mustăciosul şi chelul, apoi nea Fane şi mezinul, reîncepură lucrul. Mezinul se apropie de „om" şi, fără vorbă, îi aşeză pe nas o pereche de ochelari fumurii. Ochelarii îi căzură pe barbă, şi „omul" şi i aşeză cum trebuie, proptindu—i cu mîna.

Ploaia de scîntei se porni torenţial umplînd sufletul „omului" cu o extraordinară minune, pentru care de fapt se şi căţărase el pînă la etajul al şaselea. Cum ? Avea să rămînă un mister. Dincă, nea Fane, chelul, mustăciosul şi mezinul lucrau tăcuţi şi se gîndeau, fiecare în felul lui, la misterul ăsta. In curînd însă, cu toţii traseră o concluzie comună, cea mai simplă şi cea mai firească, cea care nu cerea nici o explicaţie suplimentară, ci trebuia luată aşa cum era : dacă „omul" s—a născut cu aripi, de ce să nu zboare ?

ÎNTRE BĂRBAŢI

Trenul mergea spre munţi. Mergea în fiecare zi spre munţi şi ştia foarte bine drumul.

— Întinde—te niţel, îi spuse femeii bărbatul cel înalt. Poate tragi şi un pui de somn. Noi ieşim pe culoar, să fumăm

—Iar ?

—Patima, dragă. încearcă să aţipeşti. Bărbaţii ieşiră pe culoar. Bărbatul cel înalt scoase din buzunarul de sus al hainei un creion, îl răsuci în palme, îl bătu îndelung, cu capătul neascuţit, de unghie şi abia apoi îl băgă în gură şi se aplecă să ceară foc.

Celălalt se înălţă pe vîrfuri, întinse mîna spre vîrful creionului şi pocni din degete.

—S—a aprins ?

—Da, mulţumesc.

Bărbatul cel înalt trăgea din ţigară cu mare poftă. Îşi ţuguia buzele şi dădea drumul fumului puţin cîte puţin.

— Faci rotocoale ?

—Îhî.

—Cîte ?

—Încerc să fac vreo sută, dar dacă mai dau şi cîteva peste normă, nu mă supăr.

—Tu întotdeauna dai peste normă — spuse bărbatul cel mic, şi nu se gîndi la rotocoale.

—Asta—i drept — spuse bărbatul cel înalt, şi nici el nu se gîndi la rotocoale.

Pe urmă deschiseră fereastra. Mai întîi însă, bărbatul cel înalt se asigură că nu—i curent, şi după ce deschiseră fereastra, chiar spuse :

— Nu. Nu—i curent. Celălalt îl auzi şi—l întrebă :

— De ce se cheamă lot curent două feluri de curent ?

Altcineva poate că n—ar fi înţeles şi ar fi cerut lămuriri, dar bărbatul cel înalt înţelegea întotdeauna şi nu cerea niciodată lămuriri. El răspundea foarte convingător :

— Aşa.

Se vede însă că numai atît nu—l mulţumim, şi de aceea adăugă :

—Nu—s numai două. Sînt mai multe feluri de curent. Unul îl face vîntul, altul îl face apa, altul electricitatea...

—Tot aşa şi cu broaştele ! — înţelese celălalt. Unele trăiesc în apă, altele trăiesc în uşi.

Cîteva clipe tăcură, privind pe fereastră. Trenul mergea spre munţi. Munţii încă nu se zăreau, dar foarte curînd aveau să se vadă nişte pete negre, verzi şi poate puţin violet, care nu puteau fi altceva decît munţii.

Pe culoar, prin spatele bărbaţilor trecu un bătrîn cu bonetă albă şi cu şorţ alb, sunînd dintr—un clopoţel.

Bărbatul cel mic se interesă :

—De ce sună din clopoţel ?

—Ne cheamă la vagonul—restaurant. E gata masa.

—Dar mie nu mi—e foame.

—Noi nici nu ne ducem.

—N—or să se supere ?

—S—ar putea, dar o să le treacă.

— Mai bine să ne prefacem că nu l—am văzut pe omul acesta cu clopoţelul. Vrei să numărăm stîlpii ?

—Să—i numărăm.

—Încep eu ! Unu.

—Doi.

—Trei.

—Cinci.

—L—ai uitat pe patru.

—Nu l—am uitat. îl spun acum : patru.

—Cinci.

—Pe cinci l—am spus eu. Altul.

—Şase.

— O mie patru sute şaptezeci şi un măr... şi un crocodil... şi o peniţă !

— Numărul ăsta nu există.

— L—am făcut eu, ca să rîdem ! Şi rîseră amîndoi.

Trenul se opri într—o gară mică. Poate chiar că nici nu era o gară, ci o haltă. în dreapta avea o grădiniţă cu flori, şi în mijlocul grădiniţei o fîntînă.

—Cît de adîncă e fîntîna ? întrebă cel care de obicei întreba cîte ceva.

—Nu m—am uitat. Asta trebuie s—o ştie ciutura. Ea intră în fîntînă.

—Ce—ar fi dacă cineva ar săpa o fîntînă atît de adîncă, încît să nu—i dea nimeni de fund ?

Bărbatul cel înalt se gîndi ca să—i răspundă, dar nu mai fu nevoie.

— Ar fi o prostie — îşi răspunse singur celălalt. Mai bine ar face altceva.

— Ce ?

— Ştiu eu ?! Ar putea face tractoare, ca tine. Şi eu tot tractoare o să fac ! Numai că eu o să le fac albastre. Şi mai mici.

Apoi, arătînd cu degetul spre grădiniţă :

—Ce scrie acolo, din flori ?

—„Trăiască pacea".

—Asta scrie peste tot.

—Aşa—i cu pacea asta. E nevoie de ea peste tot.

—Şi noi doi avem nevoie de ea ?

—Foarte mare nevoie !

— Să scriem atunci şi noi, în grădina noastră. Scriu eu, dacă mă înveţi. Pe „***A***" şi pe „***N***" îi ştiu.

— „***N***" nu ne trebuie.

—Lasă, poate că ne trebuie. Locomotiva fluieră scurt, şi trenul porni mai departe.

Bărbatul cel mic se întoarse şi, lipindu—şi nasul de geamul compartimentului, se uită înăuntru.

— Ne—a păcălit — zise. Tu i—ai spus să doarmă, şi ea citeşte.

Se uită şi bărbatul cel înalt şi zise :

—Parcă noi n—am păcălit—o ?!

—Cum ?

—Ea crede că eu am fumat, şi uite că am avut ambiţie să nu fumez şi n—am fumat.

—Chiar aşa. Am stat de vorbă. Uite, mie mai mult şi mai mult îmi place să stau de vorbă cu tine. Te iubesc foarte mult.

—Îmi faci declaraţii în public ? rîse bărbatul cel înalt.

—Nu ne—aude nimeni. Dacă ne—ar fi auzit cineva nu ţi—aş fi spus.

— De ce ?

Bărbatul cel mic se prefăcu că nu aude. îşi făcu din pumni un binoclu şi se uită cu el în zare. Acolo trebuia să se vadă munţii, dar încă nu se vedeau.

—În munţi sînt case !

—Sînt cabane. O să le vezi.

—Seamănă cu casele ?

— Păi, sînt chiar nişte case, numai că se numesc cabane.

—Sînt şi lupi în munţi ?

—Nu ne e frică nouă de ei.

—Şi urşi ?

—Nici de ei nu ne e frică.

— Adevărat. Nouă nu ne e frică de nimic. Eu mă gîndeam la... şi făcu un gest scurt cu capul spre compartiment. Adică... am uitat... ea o să fie cu noi. Iar noi o s—o apărăm. Eu o s—o ţin de—o mînă, şi tu de—o mînă. Da ?

—Întocmai.

—Eu o să—i culeg o floare albă !

—Şi eu tot una albă !

— Atunci, cum o să ştie care e de la mine şi care e de la tine ?

—De ce să ştie ?

—Eu vreau să ştie.

—Eu nu vreau.

Atunci, pe neaşteptate, se deschise uşa compartimentului şi un glas de femeie întrebă :

— Ce faceţi, tovarăşi, vă certaţi ?

— Un pic — răspunse bărbatul cel înalt. Bărbatul cel mic nu spuse nimic. Lui îi plăcu că fusese numit „tovarăş" şi, rîzînd, repeta cuvîntul ăsta în gînd, privind pe fereastră cum alergă stîlpii.

Dar ce stîlpi caraghioşi ! Cînd îi număra băiatul, după al treilea venea întotdeauna al cincilea, şi după al optulea venea al două sute şaptezeci şi şaselea ! Numai cînd îi număra tatăl, socoteala ieşea exact. Dar asta n—avea importanţă.

Trenul mergea spre munţi şi avea să ajungă curînd în munţi.

Munţii ţării noastre se numesc Carpaţi.

ULTIMA JUMĂTATE

—Bine, spuse Datcu, dacă trebuie s—o lac şi pe—asta, o s—o fac.

—Vorbeşti ca la spovedanie, rîse Cleja. Douăzeci de mătănii, părinte ? Douăzeci să fie !

—Fără comparaţii tîmpite, spuse Datcu. M—ai lămurit, gata, lasă—mă dracului în pace !

—Păi, tocmai asta—i... spuse, şi nu sfîrşi Cleja.

—Ce ?

—Că nu te—am lămurit.

Cleja ridică paharul şi se uită la picătura gălbuie care se prelingea pe sticla grosolană.

— Naiba ştie, spuse. Ori nu m—am priceput eu cum să te iau, ori nu vrei tu să pricepi. La urma urmei, povestea nu se schimbă. Mai sigur e că eu nu m—am priceput. Şi asta mă roade. Habar n—ai cum mă roade.

Datcu fuma. Arunca fumul prin colţul gurii şi sufla apoi după el, cu buzele ţuguiate, pînă ce—l împrăştia tot. Stătea drept, cu spatele lipit de scaun, cu bărbia uşor ridicată, privind peste capul lui Cleja o reclamă a fabricii de şampanie atîrnată pe perete. O femeie îmbrăcată într—o rochie roz, decoltată, ciocnea cupa de şampanie cu un bărbat în frac, care—i surîdea stupid. în spatele lor, un ospătar chel ţinea sticla de şampanie deasupra capului, ca pe—un pistol de alarmă. Datcu observă că privirea ospătarului e îndreptată spre decolteul femeii şi că aceasta seamănă puţin cu Nuţi. Îi trecu prin cap că poate de asta îl şi atrăsese Cleja aici, s—o vadă dezmăţată, bînd şampanie cu un papiţoi, şi să i se facă silă.

Cleja, aplecat înainte, cu pieptul sprijinit de masă, învîrtea acum paharul gol pe un deget. Se trezi zîmbind şi, cum i se păru că Datcu se uita la el, spuse cu un ton parcă de scuză că îndrăznise să rămînă o clipă cu el însuşi.

— Ţin minte că prin patruş'cinci ieşeam duminica la difuzare. Eram un ţîngău, nici măcar nu mă rădeam, dar mă ţineam băţos, ocnă mare, din două vorbe te băgăm în buzunar. Dacă mă luai la bani mărunţi, cum ar fi acuma la politică curentă, o ţineam numai pe concret, fără c—o fi, c—o păţi ; clar : asta facem noi, asta dregem. Moartea mea erau ăia care îmi ieşeau în drum ca să—mi ceară ziarul. Mă făceam că nu—i văd, ori le întindeam foaia în duşmănie. Nu—mi intra în cap cum de nu pricepeau tocmai ei, oameni de—ai noştri, lămuriţi, că eu nu pentru dînşii ieşeam în stradă. Să facă bine să—şi cumpere ziarul de la chioşc. Eu aveam ambiţia să lămuresc omul, să—i înşir cum e cu una şi cu alta, şi abia pe urmă să—i dau ziarul. Altfel, ce rost mai aveam ? Unde era, ca să zic aşa, munca politică ? Mă învîrteam pe la Regie, pe la capătul lui 11, cartier de—al nostru. Ascundeam foile sub haină, adică le vîram jumătate în nădragi, jumătate sub haină, şi mă încingeam cu cureaua. Nu le păzeam de huligani, pe ăştia îi dam dracului ; le apăram de—ai noştri. Nu ştiu dacă mă înţelegi, cred că da, nu—i cine ştie ce mare filozofie. Chestie de ambiţie. O dată am stat cu unul, în faţă la Fumozan, o dimineaţă întreagă. Crăpau pietrele de ger, ăluia i se învîrtise nasul, i—l mai frecam eu din cînd în cînd cu mîneca, de frică să nu—i degere şi să—i cadă înainte de a—l lămuri, iar eu eram leoarcă de sudoare, ieşeau aburii din mine ca din etuvă. Ambiţios eu, dar şi mai şi el. Cînd credeam că l—am întors pe plătite, o trăgea iar pe a lui ; îmi dădea dreptate, mă aproba vreau să spun, nu mă întrerupea pînă nu terminam o idee, şi deodată mă răsucea. N—aş fi plecat, acolo aş fi stat cu el pînă dădea iarba colţ, da mi—era că—i îngheaţă şi inima, se făcuse verde—albastru, nu mai avea putere nici să răsufle...

Cleja rîse şi aşeză paharul pe masă cu fundul în sus.

— Şi ?... spuse Datcu.

— Ce şi ? Asta—i tot. N—am fost om o săptămînă. Duminica următoare l—am căutat pînă şi sub pietre. N—am mai dat de el.

Datcu chemă ospătarul. Mai ceru o jumătate. Cînd ospătarul plecă, spuse :

— Să ştii că nu mi—a plăcut povestea asta.

— Nici n—avea ce să—ţi placă, spuse Cleja. Am vorbit şi eu ca să nu tac.

—Nu, spuse Datcu. Ai avut alt gînd.

—N—am avut nici un gînd, spuse Cleja.

—Te cunosc, spuse Datcu. Ai avut al gînd.

—Nu mă cunoşti, spuse Cleja.

—Ba da. Ce învîrtea ăla ?

—Care ?

—Ăla căruia îi frecai nasul.

—Naiba să—l pieptene, spuse Cleja. Zicea că lucrează la Mociorniţa.

—Poate era o coadă de topor, spuse Datcu.

—Tot ce se poate.

Ospătarul veni şi aduse vinul. îl lăsă pe masă, fără să toarne în pahare.

—Nu mi—a plăcut de loc povestea asta, spuse Datcu.

—Prostii ! răspunse Cleja. N—are legătură cu nimic.

—Las', că te cunosc eu ! spuse Datcu. Are. Dacă zici că ăla era coadă de topor, are. Adică pe ăla nu l—ai putut lămuri şi nici pe mine nu poţi. Ce mi—e sacul, ce mi—e petecul ? !

—Prostii ! spuse Cleja. Ţi—am povestit chestia asta pentru că veni vorba.

—Nu, spuse Datcu, nu veni nici o vorbă. Ştii bine despre ce vorbeam.

—Fugi de—aici ! rîse Cleja. Aşa—s eu. Mă năpădesc amintirile ca buruienile. Uite, pe cuvînt, şi cînd ne—a adus vinul mi—am amintit ceva.

—Nu mai bei ? îl întrebă Datcu după ce—şi umplu paharul său.

—Apă nu.

—Văd că ai întors paharul cu fundul în sus.

—Fără să vreau, spuse Cleja.

În timp ce—i turna, Datcu vru să—i spună că toate le făcea el fără să vrea, dar tăcu. După expresia feţei lui Datcu, Cleja îşi dădu seama că acesta voia să—i spună ceva şi iar rîse.

— O, bătrîne ! spuse rîzînd Cleja şi clătină din cap cu admiraţie. Ridică ochii, surprinse nedumerirea lui Datcu şi se bucură ca un copil care a făcut o şotie. Unul din Todireni. Cînd ne—a adus ăsta vinu, nu ştiu cum, mi—a răsărit în faţă. Parcă Procopie îl chema, sau Pricopie, ceva pe—aici. Chestie mare cu el. Cooperativa avea trei ani, se împlinise, se gospodăreau oamenii binişor, dar el, Procopie ăsta, sau Pricopie, bătrînul, se ţinea pe—afară. Fusese om aşezat, figură centrală, mă—nţelegi, şi după el se luau încă vreo zece. „Intrăm şi noi, ziceau, dar să—l vedem pe listă şi pe Procopie, sau Pricopie". Bătrînul avea o vorbă şi—i tot dădea într—una cu ea. „Pe mine, zicea, mă caută moartea acasă şi n—aş vrea, drăguţa de ea, să mă găsească în altă parte". Îşi cumpărase de la oraş un coşciug şi cum îi intra cineva în casă ca să—l lămurească, îl poftea să ia loc şi se proţăpea lîngă coşciug. Cît timp îi vorbea omul, el se uita la coşciug, îl pipăia, îi ciocănea scîndura, o asculta ca doctorii. Prin cin'ze'şapte ne—a trimis O.B.—ul pe cîţiva într—o brigadă să dăm o mînă de ajutor la cooperativizare. Eu mă nimerii la Todireni şi—aşa am dat de bătrîn. M—a primit şi pe mine stînd tot lîngă raclă. Eu vorbeam, şi el bătea darabana pe capac. Cînd sfîrşi, îmi ceru voie să pună o întrebare. „Pune, bătrîne, pune şi o sută, i—am spus, că de asta sînt aici, să—ţi răspund, să te lămuresc". Şi numai ce—l văd că începe să dezmierde racla şi să mă întrebe cu un glas de departe, ziceai că din lumea cealaltă : „Oare bradul o fi bun ? Mi—e să nu mă fi tras pe sfoară negustorul. Avea şi de fag, dar parcă tot bradul miroase mai acătării. Dumneata eşti de la oraş, cum crezi ?" Uite, ăsta era Procopie, sau cum i—o fi zicînd. Îşi făcuse o socoteală limpede. O întrebare ca asta te putea scoate din sărite, ori că ! Da nici măcar n—am clipit. M—am ridicat, am ciocănit şi eu racla, am întors—o pe o parte şi pe alta, l—am fiert aşa în zeama lui vreun sfert de ceas, şi pe urmă i—am spus : „E bună. Ţine. Poli s—o sui în pod cu inima împăcată. Cînd ţi—o veni vremea, peste zece ori două'ş' de ani, o să te slujească cu credinţă. S—o mai ungi doar din cînd în cînd, o dată la doi ani, cu terebentină, să nu se apropie de ea şoarecii. E bun şi gazul, dar terebentina e sfîntă. Şi—acum, hai să ieşim niţel la aer, bătrîne." L—am luat de braţ, l—am scos din casă şi l—am purtat pe unde vrei şi pe unde nu vrei. La sfîrşit l—am dus şi la sediul cooperativei. Acolo era tovarăşul prim al raionului, preşedintele, directorul şcolii, mă rog, oameni. Asta s—a întîmplat pe la vreo 4 după masă. Pe la 8 seara, bătrînul rîdea cu gura pînă la urechi de nişte chestii deocheate pe care le spunea tovarăşul prim. Pe la 9, semnă bătrînul cererea, şi noi toţi ne ridicarăm în picioare ca să—i urăm cele de cuviinţă, l—am strîns şi eu mîna, după care am scos capul pe fereastră, să—i strig şoferului că poate încălzi motorul, plecăm în cîteva minute. Dar cînd auzi motorul Willys—ului în curte, bătrînul o dată se aşeză pe scaun. „Eu nu plec, zise. Domniile—voastre mergeţi sănătoşi şi să mai veniţi sănătoşi, dar nu plec spre casă." îşi roti capul şi se uită pe rînd la mutrele noastre mirate şi zise, fără să—l întrebăm noi nimic : „Mai stau aici

pînă la miezul nopţii, ori şi mai bine pînă dimineaţă. Nu vreau să zică baba că m—aţi lămurit aşa de repede. Pe urmă mi se suie în cap..." Hm, ce spui, Datcule ? Are haz, nu ? Datcu rîse.

—Da, aşa e ! spuse Cleja.

—Cine ?

—Cum cine ? Procopie sau Pricopie, cum i—o fi zicînd. Bătrînul.

—Aiurea ! spuse Datcu. Tu eşti, mă, dat naibii. Hai noroc, şi nu te mai necăji.

—De ce m—aş necăji ?

—Aşa. Cu mine.

—Ce—mi pasă mie de tine ? spuse Cleja. Mă gîndeam la nevastă—ta.

—Îţi pasă, las', că ştiu eu, spuse Datcu. Pe nevastă—mea nici n—o cunoşti.

—Mi—e destul c—o ştiu pe aia care ţi—a sucit capul.

—Nu mi—a sucit nimic, spuse Datcu.

—Acum vreun ceas vorbeai altfel. Ziceai că are caracter, că aşa şi pe dincolo.

—Bine, spuse Datcu. Şi ce mai vrei ?

—Îmi pare rău, spuse Cleja. Eu n—am vrut altceva decît să te lămuresc. Îmi pare rău că nu m—am priceput.

—Bine, spuse Datcu. Mă întreb ce s—ar fi întîmplat dacă te—ai fi priceput.

—Aş mai fi dat o jumate, spuse Cleja. Ultima.

—Atunci, dă—o, spuse Datcu. Dă—o !

Şi Datcu ridică ochii spre reclama şampaniei, dar nu mai văzu decît chelia ospătarului.

Cleja rîse. Mutra lui Datcu îi aminti o poveste de prin şaizeci şi unu, o poveste cu unul Mitrache, ori Mitran, ori Mitroi. Era însă tîrziu şi n—o mai începu. Se gîndi s—o înceapă, dar n—o mai începu.

CEILALŢI AŞA SPUNEAU

Stăteau şi fumau, în noaptea caldă de iulie, trei bărbaţi. Aşteptau în halta Osoi trenul mixt de 3,27, dar numai unul dintre ei trebuia să plece, ceilalţi, aşa spuneau, veniseră la tren pentru că n—aveau somn şi ca să mai vadă şi altă lume.

Stăteau şi fumau. Era pe cer un viscol de stele, şi din cînd în cînd bărbaţii se uitau în sus şi parcă un pic viscolul acela trecea şi prin ei.

— S—or fi îmbătat, spuse Nicu Goran, au dat pe undeva de vreo cisternă cu molan.

— Cam aşa ceva, spuse Ştefan Banu.

Al treilea bărbat, cel care avea să plece, tăcu. El se numea Vintilă Onu.

—Ori poate că se drăgălesc, spuse Nicu Goran. S—au îmbătat, şi—acum, de, şi ele...

—Asta n—ar prea fi cuminte, spuse Ştefan Banu. Băutura e băutură, şi dragostea e dragoste. Cînd se amestecă una cu alta...

Nu—I întrebă nimeni ce se întîmplă cînd se amestecă una cu alta. Nicu Goran ştia el, ştia fel de fel de lucruri, era om umblat, cartea Iui de muncă putea rivaliza cu paşaportul unui curier diplomatic. Montor de meserie, fusese trimis prin India şi Pakistan, prin Etiopia şi Ghana, iar şantierul pe care lucra acum poate că era al unsprezecelea sau al doisprezecelea din ţară, nici el nu le mai ţinea socoteala. Era şi elev la seral, printr—a **X**—a, făcuse şi o şcoală de partid. Vintilă Onu nu întrebă pentru că se gîndea la altceva.

Să fi fost ceasul 2, 2 şi ceva, mai aveau vreo oră şi jumate pînă la venirea trenului, dar nici unul nu era nerăbdător, plecaseră de pe şantier de pe la 10 seara, plecaseră pe jos, deşi cunoşteau toţi şoferii şi toţi erau băieţi buni şi i—ar fi repezit pînă la haltă. Nicu Goran avusese ideea să plece pe jos, credea că în timpul acesta se va întîmpla ceva, că mergînd ei ?,şa, pe jos, o să—i ajungă un camion şi—o să oprească, şi din cabină o să coboare zăluda aia şi o să—i spună lui Vintilă Onu tot ceea ce îi spuseseră şi ei, adică Ştefan Banu cu el, pentru că dacă i—ar fi spus ea, ar fi fost cu totul altceva. Ce credea însă Nicu Goran că o să se întîmple, ori mai bine zis ce considera el că ar fi fost cinstit să se întîmple, nu se întîmpla. Mereu, pe drum, se prefăcea obosit şi le cerea să se mai oprească, mereu întorcea capul şi privea în lungul şoselei, spre şantier. Ultima oară se întorsese cam prin dreptul crucii pe care scria cînd şi cum îşi rupsese gîtul un motociclist, şi atunci Vintilă Onu se enervase şi blestemase ceasul cînd îl cunoscuse pe Nicu Goran.

Acum, cînd fuma şi cînd se hotărî să lase stelele în pace, treaba lor ce făceau, beau sau se drăgosteau, nu—l mai privea, îşi aminti de popasul acela de lîngă cruce şi—i dădu cu cotul lui Vintilă Onu.

—Vasăzică aşa, spuse. Blestemat să fie ceasul ăla cînd m—ai cunoscut !

—Vezi—ţi de treabă !

—Mă mir cum de nu ţi s—a strîmbat gura cînd ai spus aşa ceva. Prin '46 era ia noi, în Cîrneni, unu cu gura strîmbă ; se născuse normal, i se strîmbase după o beţie cruntă. Da cum era ţărănist, zicea că l—a bătut Dumnezeu pentru că o dată, la necaz, îl înjurase pe luliu Maniu.

— De unde le mai scoţi, mă ? rîse Ştefan Banu. Nicu Coran, însă, nu pe el voia să—l facă să rîdă, şi de aceea spuse ursuz :

— Le scot şi eu de unde pot. Şi iar îl ghionti pe Vintilă Onu. Va să zică aşa. Nu mai încapi de mine. Blestemat să fie ceasul ăla cînd m—ai cunoscut ! Ascultă, mă deşteptul pămîntului, dacă mă cunoşteai, acum erai tot acolo, în piaţa aia nenorocită, vindeai tot castraveţi şi praz.

— Şi ?

— Sau poate că erai în puşcărie, te prindea vreun inspector cu lipsă la cîntar.

—Poate, spuse Vintilă Onu. Şi ?

—Şi moaşă—ta pe gheaţă, zurliule !

—Vrei să—ţi pup mîna, ce doreşti ?

—N—ai face rău.

— Şi cum ziceai că spunea ăla, strîmbul ? rîdea în continuare Ştefan Banu. L—a pedepsit Dumnezeu că l—a înjurat pe Maniu ? Bună !

—Cînd am plecat de acolo, de la Sahibad, v—am povestit eu, undeva pe lîngă Calcutta, s—a dat o

masă mare în cinstea noastră, ne—au adus să ne cînte o orchestră de femei, şi la sfîrşit, cînd să ne urcăm în maşini, s—au repezit cu toţii la noi şi muncitori, şi funcţionari, şi ce—or mai fi fost — ca să ne sărute mîna. Ni s—a spus pe urmă, la ambasadă, că aşa e obiceiul, adică dacă sînt foarte mulţumiţi de tine, de ce—ai făcut pentru ei, nu contează că eşti bărbat, îţi sărută mîna.

—Pe—aici nu—i obiceiul ăsta, spuse Vintilă Onu.

—Adevărat, spuse Nicu Goran. Pe—aici e obiceiul să vină omul pe şantier, să înveţe meserie, să—şi găsească o zăludă, să creadă că i—a pus Dumnezeu mîna—n cap cînd a găsit—o, că au murit toate femeile şi n—a mai rămas pe pămînt decît ea şi ea să se culce cu un ingineraş, să—i întoarcă spatele omului, şi atunci omul să—şi facă bagajele şi să plece de atîta suferinţă. Aşa—i, Banule ?

—Cam aşa ceva, spuse Ştefan Banu, şi rîse, dar rîse tot de ce auzise despre acela cu gura strîmbă.

—Vorbe ! Nu s—a culcat cu nici un ingineraş, spuse Vintilă Onu.

—Poate că nu, ridică din umeri Nicu Goran. Poate că în noaptea aia au stat de vorbă despre politică curentă. Ea l—a informat ce mai e prin Congo, el i—a povestit cum mai stau lucrurile prin Panama. Ce alta să faci o noapte în cîmp ?

—N—a fost cu el atunci.

—Ei, dacă a fost cu altul, se schimbă problema, spuse Nicu Goran. Or fi prins gîndaci de mai. că tocmai era în mijlocul campaniei.

—N—a fost cu nimeni. A dormit în palul ei. M—am interesat la fete.

—Ce—ai făcut ? Te—ai interesat ? Cîrpă mai eşti, mă ! — şi Nicu Goran scuipă cu zgomot.

—Este. Ce—i al lui e—al lui, rîse Ştefan Banu. Parcă fetele or să ţină cu el ? ! l—au spus ce le convenea lor.

—Nu—i vorba de asta, spuse Nicu Goran. Poate a fost cu ăla, poate n—a fost, mi—e ciudă că el e o zdreanţă şi s—a dus să întrebe.

—Trebuia să ştiu.

—Ce să ştii ? Ce trebuia să ştii ? Ţi—a întors spatele, bonjur şi la revedere. Ce, mă, tu eşti om să te joace o zăludă cum vrea ea ? Mulţi ştiu meserie ca tine, mă ?

—Aici n—are ce căuta meseria.

—Are, spuse Ştefan Banu. În toate are. Bineînţeles, cînd e vorba de demnitatea omului.

—Are şi ea meserie, spuse Vintilă Onu.

—Are, da—i ca şi cum n—ar avea, spuse Nicu Goran. N—o are pe dinăuntru. Cînd o ai pe dinăuntru, altfel se leagă lucrurile. Vine la tine omul şi—ţi spune : „Mă fato, nu mă mai vrei, nu mă mai vrei, dragoste cu sila nu se poate, dar nu—mi mai da cu tifla cînd mă vezi, nu mă mai aţîţa, nu face să—mi ajungă la ureche că te tîrîi cu unul şi cu altul, că aşa nu pot trăi, mă perpelesc, nu mai sînt bun de nimic, îmi vine să—mi las munca şi să mă duc în altă parte". Vine vasăzică la tine omul şi—ţi spune aşa, şi tu îi răspunzi : „N—ai decît, pleacă, cine te ţine legat ?" Are meserie, dar e ca şi cum n—ar avea. N—o are pe dinăuntru.

—Dacă luăm chestia aşa, de... spuse şi nu sfîrşi Ştefan Banu.

—Altfel nu merită s—o iei, spuse Nicu Coran, îşi aprinse o ţigară şi le oferi şi celorlalţi din pachetul lui. Nu, altfel nu merită s—o iei.

Stăteau şi fumau, în noaptea caldă de iulie, aceşti trei bărbaţi. Aşteptau în haltă trenul mixt de 3,27, dar numai unul dintre ei trebuia să plece, ceilalţi, aşa spuneau, veniseră la tren pentru că n—aveau somn şi ca să mai vadă şi altă lume

PALME

...Arhitectul lucra, era ora cînd lucrau acolo o mulţime de arhitecţi ; n—ar fi trebuit să—l tulbure, un elementar simţ al respectului faţă de creaţie trebuia să—l împiedice, dar nu putu rezista tentaţiei de a intra în vorbă cu el.

— Am onoarea, tovarăşe arhitect ! îl salută reverenţios.

I se răspunse prompt :

—Ştii bine că nu—s arhitect.

—Este desigur o glumă, rîse el, una dintre cele mai obişnuite glume ale artiştilor, este, dacă îmi permiteţi, o mică şi nevinovată cochetărie cu modestia — şi, recunosc, vă stă bine —, dar eu nu voi face greşeala profanilor de a mă arăta mirat, ci o să mă manifest ca un cunoscător în materie. Sînteţi arhitect. V—am recunoscut imediat, după faptul că lucraţi cu vîrful limbii scos afară.

—Desenez un oraş, i se răspunse, un oraş pentru meduze.

— Este o idee excelentă, îl aprobă el. Aceste fiinţe sensibile şi atît de asemănătoare cu gemul de pere nutreau de multă vreme speranţa într—un oraş al lor. Delfinii înşişi au fost siliţi să accepte ideea, ca să nu mai vorbim de caii—de—mare, care au aplaudat—o cu entuziasm.

I se răspunse, — nu înţelese de ce, — printr—un hohot de rîs.

—Te—am minţit. Nu fac un oraş pentru meduze. Fac un oraş secret.

—O, exclamă el admirativ, aşa e chiar mult mai interesant ! Secretele au, fără îndoială, mult mai mare nevoie de un oraş al lor.

—N—ai înţeles nimic, i se replică. Nu—i un oraş pentru secrete, ci el, oraşul e secret. E un oraş pentru copii, secret numai pentru oamenii mari.

—Întocmai cum bănuiam, spuse el. De altfel, în mine poţi să ai toată încrederea. Nu—s om—mare. Sînt om—munte.

—Cum vine asta ?

— Mă crezi că nici eu nu ştiu ? Vine aşa că nu pricep nici eu nimic. De fapt, luna asta împlinesc şase ani şi cinci zile. Mai am timp să pricep.

—Azi ai făcut baie ?

—Dar azi e vineri, dragul meu.

—Şi vinerea nu faci baie ?

—Exclus ! Vinerea — scrie şi în ziare — apa e rece ca gheaţa.

—De ce ?

—Pur şi simplu pentru că joi seara o răcesc eu.

—Cum ?

—N—are importanţă. Important e de ce o răcesc.

—De ce ?

— Pentru ca să nu—mi pară rău că nu fac vinerea baie. Ori poate din alt motiv. Motive întotdeauna se găsesc.

— Eu o să fac.

—Te sfătuiesc chiar ; nu te lua după mine. O să stau aici, lîngă cearşaful tău, şi o să citesc. Cred că n—o să te duci departe.

—Doar acolo, la fetiţele acelea. Dacă vine mămica, să—i spui că sînt acolo.

—Am înţeles, Sir, numai că eu n—o cunosc pe mămica dumneavoastră.

— E frumoasă şi are un costum albastru. Aştepta sosirea femeii „frumoase şi cu costum albastru" lipsit de curiozitatea pe care, în mod firesc, o poate aprinde o astfel de recomandare, chiar cînd venea din partea unui puşti. Năpîrstocul acela de cinci ani, gol—goluţ, cu ochi neliniştiţi şi inteligenţi şi pe care de mai multe zile îl întîlnea pe plajă, îi devenise mai mult decît simpatic. Mai devreme, la hotel, stînd sub duş şi căutînd să—şi întocmească ceea ce pînă şi în vacanţă, la 200 de kilometri de uzină, numea „planul estimativ al zilei", se trezi trecînd şi întîlnirea cu puştiul printre punctele de reper ale programului său. Nu era căsătorit, avea treizeci şi doi de ani şi încă nu se hotărîse, ori nu găsise vreme pentru treaba asta, ori, mai exact, nu simţise nevoia unei soţii. Stătea cu maică—sa şi cu fratele mai mic, student, nu—i lipsea căldura vieţii de familie, iar femeile cu care trăise... sau nu fuseseră destul de insistente în a—i cere legalizarea legăturii lor, sau trecuse el cu uşurinţă peste insistenţele lor. Probabil,

îşi spunea, se va căsători cu Laura, într—o zi avea s—o facă şi pe asta, dar nici unul dintre ei nu fixase Încă un termen, aveau amîndoi prea multă bătaie de cap cu alte termene. Nu ducea nici lipsa unui copil al său, îi plăceau în general copiii, le vorbea totdeauna ceremonios, pe un ton care îl amuza, era convins că aşa vorbiseră copiilor Gaidar şi Saint Exupery, îi plăcea să constate că în el mai trăieşte copilul de odinioară, că trecerea anilor n—a ucis băieţelul cu cercul din poza de la oglindă, ci i—a luat numai cercul şi l—a înlocuit cu jucării pentru oameni mari, de pildă cu nişte retorte uriaşe. Se apropiase de „arhitectul" de pe plajă, îi dorea prezenţa, poate pentru că în luna de concediu la mare, mereu şi întotdeauna la mare, copilul din el nu mai trebuia să—şi schimbe jucăriile. Alerga desculţ, culegea scoici, făcea palate din nisip, se bălăcea pînă la epuizare, citea cărţi de aventuri împrumutate de la alţi copii. Aştepta nu sosirea unei femei „frumoase şi cu costum albastru", ci pe mama prietenului său. Citea întins pe burtă, şi cînd vîntul îi acoperea pagina cu nisip, nu—l sufla, se căznea să inventeze el povestea mai departe, aducînd pe neprevăzute în acţiune cîte un pirat fioros, trăgînd un picior de lemn, cu un ochi bandajat şi cu obrazul plin de cicatrici, ori un bandit elegant, în smoching, pieptănat cu cărare la mijloc, cu ţeava pistolului ieşită indiscret din buzunarul pentru batistă. Nu văzu cînd sosi femeia, o simţi cînd îi trecu pe sub nas o şuviţă subţire de fum cu miros aromat. Se răsuci şi descoperi pe cearşaful zebrat de alături costumul albastru acoperind un trup ciocolatiu, întins într—o poziţie care să permită femeii să fumeze cu un ţigaret de o lungime neobişnuită şi să anuleze totodată celor din jur tentaţia unei comparaţii idioate cu un coş de fabrică ; stătea pe o parte, cu un braţ — ca un cric — sprijinindu—i gîtul lung şi frumos, cu celălalt braţ lipit de coapse şi cu palma plutind niţel în aer, strîngînd între degete ţigaretul. Avea unghii sidefii, şi ţigaretul era tot de sidef, sclipind verde şi galben şi liliachiu. El se ridică în capul oaselor şi, vrînd să zîmbească, încercînd astfel să demaşte de la început complicitatea dintre el şi băieţelul ei, i se păru că femeia i—o luase înainte, şi zîmbetul lui venea doar ca un răspuns.

—Nu vă deranjez, spuse pentru că nu—i veni altceva în minte şi pentru că era mai mult ca sigur că femeia îi va replica ceva, care să aducă în discuţie numele puştiului : nu se putea ca ea să nu—l fi văzut în aceste zile adunînd cu puştiul scoici, clădind împreună palate pentru răcuşori, bătîndu—se cu apă.

—Nu, răspunse femeia, de ce să mă deranjezi, plaja e a tuturor, fiecare poate sta unde vrea.

Spuse toate astea cu un surîs care lui îi fu imposibil să—l traducă ; nu era nici rece, nici distant, nici blînd, nici prietenos, nu cerea nimic şi nu dădea nimic, aproape că începea să se îndoiască dacă într—adevăr femeia surîdea.

—Ştiţi... începu el, şi rămase cu vorba asta suspendată, cu neputinţă de a o mai lega cu alta.

—Ce trebuie să ştiu ? întrebă femeia cu acelaşi surîs, ori cu luciul rujului care părea a fi un surîs.

—Aveţi un puşti adorabil, spuse el încurajat.

—Asta e o nouă metodă ? întrebă ea.

Lui i se păru că nu auzise şi clătină capul, sugerînd să repete.

—Am întrebat dacă asta e o nouă metodă, repetă ea.

—Nu înţeleg.

—Mă îndoiesc, dar sînt gata să admit că eşti un inocent. Am vrut să ştiu dacă este o nouă metodă de a agăţa, vorbindu—i unei doamne de copilul ei.

—Vă înşelaţi.

—Poate. Oricum, mi se pare reuşită, deşi îmi plac bărbaţii mai îndrăzneţi, mai obraznici. Nu mă întorc pe stradă după cei care îmi strigă că mi—a căzut batista sau că mi—a sărit un fir de la ciorap. îi prefer pe cei care mă întreabă direct : „Mă placi ?"

—Vă asigur că e o confuzie.

—N—are importanţă. Şi altceva, domnul meu ?

—Recunoaşteţi că m—aţi luat niţel cam repede.

—Nu recunosc nimic, din principiu. Nici pe dumneata, mîine, sau peste o săptămînă. n—o să te mai recunosc.

— Nu m—am făcut vinovat cu nimic.

— Faţă de mine e şi imposibil. Faţă de soţul meu, spuneam. Eventual.

— N—am avut plăcerea să—l cunosc.

—N—ar fi o plăcere. E pur şi simplu un soţ. Nu te grăbi să mă întrebi dacă îl iubesc sau nu, dacă îi sînt fidelă sau nu.

—N—am avut intenţia.

—Spun, pentru că nu—mi place să mi se pună întrebări.

—Nu v—am pus nici una.

—Îmi place în schimb să pun eu.

—Ce v—ar interesa ?

—Nimic deosebit. Nu pun întrebări ca să aflu ceva. întreb din principiu.

—Iar din principiu ?

—E un cuvînt la modă.

—Just.

—Şi acesta de asemenea. Se poartă. Dumneata ai cafea ?

—La mine, nu.

—Mă gîndeam în cameră, la hotel.

—Nici acolo.

—Interesant ! Sînt curioasă să ştiu ce motiv o să găseşti atunci cînd o să mă inviţi la dumneata în cameră. „Să bem o cafea" e cel mai frecvent. Ort poate ai whisky. Se foloseşte şi „Să bem un strop de whisky".

Atunci veni puştiul, veni ud, un negrişor mic şi ud, veni şi—l trase de mînă să se ridice, să intre cu el în apă, că au venit meduze, un milion de meduze. Şi el stătea şi se uita la puşti, se uita de parcă nu l—ar fi cunoscut, de parcă nu i—ar fi fost drag, de parcă n—ar fi fost prieteni. Stătea şi se uita şi nu ştia ce se petrece cu el, adică ştia, dar nu—i venea să creadă că fusese cineva în stare să—i fure jucăriile, să—l facă dintr—o dată om mare, fără să—i lase măcar o zgancă pe genunchi, un zgîrci de praştie, un petic din hîrtia unui zmeu. Puştiul plecă, grăbit să ajungă înainte la meduze, convins că el îl va urma, că—i face una din obişnuitele lui glume, privindu—l aşa, străin. Şi în clipa aceea simţi cum i se încordează muşchii braţului, cum palma cu degetele au şi luat tiparul obrazului femeii, cum mîna întreagă îi zvîcneşte, aşteptînd să se repeadă cu o forţă sălbatică. Dar se stăpîni, izbuti să se stăpînească, se ridică şi plecă spre hotel, uitînd cartea pe nisip, plecă cu regretul dureros că se stăpînise.

ŞI A FOST ZIUA ÎNTÎIA

Secretara lăsă să—i cadă andrelele în sertarul deschis, apucă în grabă un vraf de hîrtii şi se ridică să răspundă la ceea ce ar fi dorit să fie din partea lui un salut plin de afecţiune, dar Sfetcu se gîndea cum ar putea să facă ceva pentru ca moriştile acelea îmbătrînite din hala mare să se poată numi cît mai curînd ventilatoare ; aplecă uşor capul şi zîmbi, ori poate că nu zîmbi, ci numai secretarei i se păru a fi un zîmbet poziţia obişnuită a buzelor lui. Ghemul de lînă verde căzu din poala femeii, se rostogoli, deşirîndu—se pe sub mesuţa scundă pînă în mijlocul covorului, însă Sfetcu păşi fără să—l observe. Apăsă clanţa biroului său şi intră. Nu se opri decît în capătul opus al încăperii, unde trase în lături perdeaua şi deschise fereastra.

Afară bătea un vînt rece, vîntul care la sfîrşitul lui octombrie aduce în oraş un miros nedesluşit — poate de rugină, poate de ierburi arse, poate pur şi simplu de ploaie. Plafonul cerului, foarte jos, de un cenuşiu dens ca o clisă, forma într—un loc un cerc mai deschis, în spatele căruia puteai ghici efortul soarelui de a cîştiga sau cel puţin de a pierde onorabil bătălia cu norii. Deşi avea să rămînă în fabrică toată ziua şi îi putea fi indiferent dacă va fi frumos ori dacă va ploua cu găleata, Sfetcu se bucură descoperind pata alburie de pe cer şi nu avu sentimentul că—i trece prin minte o enormitate declarîndu—se de acord cu strădania soarelui şi dorindu—şi ca acesta să—l considere aliat. Pe vîntul acela păcătos, era limpede, nu se putea bizui. Ştia cîte parale face, cum se strecura hoţeşte pe sub burta norilor, fără să—i atingă, fără să—i supere cu nimic. O pramatie, o haimana. Chinuia frunzele rare ale castanului, le făcea să scâncească, de atîta era în stare. Foşnetul tînguitor al frunzelor aducea cu un vaiet de tablă îndoită, aşa îl înregistra Sfetcu. Urechea altcuiva, a unui străin, n—ar fi deosebit nimic în uruitul greu al fabricii. Pentru el însă, zgomotul maşinilor devenise un decor, căpătase o funcţie vizuală; cînd le vedea lucrînd, ştia că în preajma lor n—avea cum fi linişte. Nu le auzea. I se întîmpla uneori, acasă, la cină, să lase lingura în farfurie şi să se uite nedumerit în jur. Se căznea zadarnic să priceapă de ce stau maşinile.

O rafală de vînt îi aruncă în faţă o frunză arsă şi chircită ca o hîrtie salvată din flăcări. „Ţii minte ? îl întrebase ieri dimineaţă Pascu, ne—am repezit amîndoi la sobă. Dosarul începuse să ardă." „Da. Ţin minte. În '48, la naţionalizare. Am intrat amîndoi la patron să cerem cheile şi am simţit miros de fum. Adevărat : ne—am repezit amîndoi la sobă." încercase apoi să—şi amintească ce era în dosarul acela şi nu izbutise. „Îmbătrînesc, Pascule..." „Tmbătrîneşti pe naiba ! rîse Pascu ridicînd paharul, şi, ciocnindu—i de al său : Ura ! Şi n—o mai face pe bătrînul cu mine, că nene tot n—o să—ţi spun. Cum de—ai uitat ? Vestitul dosar al lui Winkler ! Despre tine spunea că eşti un individ periculos. Recunoaşte că avea dreptate : eşti ! Noroc !" „Periculos şi încăpăţînat..." îşi aminti el. „Just! Şi încăpăţînat! De asta să nu mai vorbim", rîse Pascu. Pe o creangă a castanului se aşeză o vrabie. Vîntul o spulberă ca pe—un pumn de cenuşă. Sfetcu o urmări cum zboară ameţită şi plecă de la fereastră. Ocoli masa uriaşă de stejar şi se trînti pe scaunul cu speteaza înaltă, tapisat cu pluş vişiniu. Intră secretara.

—M—aţi chemat, tovarăşe director ?

—Nu.

—Să închid fereastra ?

—Nu.

Secretara rămase descumpănită, nu îndrăznea nici să înainteze, nici să se retragă, şi lui i se făcu milă văzînd—o cum stă aşa, cu mîinile atîrnate, nehotărîtă, speriată.

— Dacă tot ai venit, cheamă—l pe inginerul—şef, spuse.

Femeia încuviinţă, aplecîndu—se şi surîzînd. El se simţi stînjenit, pentru că i se păru că—i mulţumeşte, habar n—avea de ce. Chiar cînd se închise uşa, sună telefonul. Ridică receptorul si auzi vocea inginerului şef.

— Tocmai vă căutam, tovarăşe Dorojan... Mai devreme inginerul îl întrebase ce să facă cu nişte stocuri supranormative. M—am gîndit, spuse Sfetcu. Le desfiinţăm. Cum vine asta ? Le dăm naibii, le desfacem, le oferim altora care au mai mare nevoie. Bine, faceţi referat dacă nu se poate fără.

—E ocupat la tovarăşul inginer—şef, îl anunţă secretara vîrîndu—şi capul pe uşă.

—A fost ocupat. Acum îşi pierde vremea, răspunse el fără intenţia unui joc de cuvinte, dar îl amuză potrivirea.

Îşi trase scaunul mai aproape de masă. Rupse din calendarul de birou o filă şi încă una. Le mototoli şi le aruncă peste umăr, direct în coş. Nici nu se uită după ele. Era sigur că nimeriseră în coş. Trase sertarul mesei şi, tot fără să se uite, scoase din partea stîngă, dintr—o cutie plină cu creioane şi tocuri, creionul roşu de care avea nevoie. Gesturile sale vădeau acea precizie proprie unei activităţi îndelungate, de ani şi poate de o viaţă în acelaşi loc. Se simţea aici ca acasă ; orice—ar fi rătăcit aici, puteai găsi şi cu ochii închişi. Fiecare lucru de aici, oricît de neînsemnat, îi era o veche cunoştinţă : ascuţitoarea cu lama tocită, guma rotundă şi verde ca o bomboană de eucalipt, lampa de birou, demodată, cu numărul de inventar prins de abajur cu un şnur de mărţişor, tamponul, care dacă îl atingeai cu un deget începea să se balanseze şi nu se oprea minute în şir, călimara de malahit, de pe care, cu vreo şaptesprezece ani în urmă, fuseseră rase cuvintele : „D—lui P.P. Dăscălescu, industriaş român, din partea funcţionarilor recunoscători". Aici, bineînţeles că aici îi încărunţiseră tîmplele, iar ochii, altădată în stare să distingă din ultimul rînd al peluzei, la Venus, o broboană de transpiraţie pe fruntea lui Humis, i se micşoraseră şi se ascunseseră în spatele unor dioptrii groase cît degetul.

Începu să parcurgă cu creionul rîndurile unei cereri. Semnă într—un colţ, îndepărtă hîrtia, dar se răzgîndi şi o trase din nou spre el, adăugind deasupra iscăliturii : „De acord cu băiat, cu fată — şi n—avem obiecţii nici dacă vor fi gemeni". Se trezi repetînd de cîteva ori numele aceleia care solicita concediul legal de naştere, nu pentru că ar fi vrut neapărat să—l reţină, ci pur şi simplu pentru că—i plăcu : părea alcătuit din patru clape care zămisleau un cîntecel suav şi un pic straniu, ca o tabacheră cu muzică. Verifică un lung cearşaf contabil, făcu mici însemnări pe marginea unui album de mostre recent sosit din Danemarca şi, în tot acest timp, nu—i ieşiră din minte moriştile acelea străvechi pe care le—ar fi vrut cît mai curînd ventilatoare.

...Acelea de dincolo se învîrteau majestuos ca nişte elice de elicopter. Le simţea răcorindu—i faţa. Avea de furcă cu nişte afurisite de cuţite de la o freză Baummer, cînd îşi auzi numele strigat :

— Nea Sandule !

Era vocea puştiului. Nu—i răspunse. Putea să se obosească pînă la el, nu să—i telefoneze din celălalt capăt al halei. Mezinul şi—o cam luase în cap de cînd i se primise inovaţia. Mai deunăzi îi ceruse părerea dacă n—ar fi bine să—şi lase barbă, şi el îl sfătuise să—şi lase ceva mai multă minte. „Minte am, meştere, dau şi cu împrumut, mi—ar mai trebui aşa, ca la
vreun sfert de metru de barbă. Se înnebunesc fetele după bărboşi !"

— Nea Sandule ! Tovarăşe Sfetcu ! Te cheamă la Partid !

Şi un surd ar fi auzit.

— Bine, îi strigă, bine că te—a făcut mă—ta telefonist !

În celălalt capăt al halei, puştiul chicoti şi—i făcu semn cu cotul unei fete grăsuţe, care se chinuia să înfăşoare nişte cîlţi pe un ghivent.

— Crezi că mi—a fost lene ? Am vrut să—l necăjesc pe nea Sandu. Cînd se supără seamănă cu...

Fata nu—l asculta. Lucra şi se gîndea că diseară, la chermesă, or s—o strîngă pantofii cu toc cui împrumutaţi de la normatoare. Puştiul îi aruncă printre dinţi „Viţică !" şi nu—i mai spuse că Sandu Sfetcu cînd era supărat semăna cu Jean Cabin... Imediat însă îşi zise că, de fapt, el ţinea foarte mult la fata asta grăsuţă, că ţinea chiar mai mult decît la aiurita aia de Lucica de la prese, fiindcă avea caracter. Or, cum în viaţă totul e să ai caracter, îi păru rău că o făcuse „viţică" şi jură ca diseară să nu danseze decît o dată, din obligaţie, cu Aurica, şi pe urmă să stea tot timpul cu fata asta, să se uite numai în ochii ei, să danseze numai cu ea. Pînă una—alta, se simţi dator să—i ceară scuze.

—Iartă—mă, îi spuse. Fata îl măsură mirată.

—Ce—ţi veni ?

— M—a luat gura pe dinainte şi am spus ceva care nu trebuia.

Fata înălţă din umeri şi rîse. Puştiul se gîndi că Lucica nu era în stare să rîdă aşa frumos şi se simţi foarte mîndru, nici el nu ştia de ce.

Sfetcu îşi şterse mîinile cu o zdreanţă, apoi îşi pipăi buzunarele, să fie sigur că—s la locul lor ţigările şi bricheta. Cînd trecu pe lîngă mezin, acesta se prefăcu că ridică ceva de jos. Voia să evite privirea meşterului pentru „telefonul" de adineauri. Fata cea grăsuţă i se plînse lui Sfetcu că magazia i—a dat ulei prost.

— Toate se îneacă în el, maistre.

—Ei, poate că nu chiar toate, spuse Sfetcu.

—Îmi stă maşina de—un ceas.

Sfetcu o împinse uşurel pe fată într—o parte, se proţăpi cu mîinile în şolduri în faţa maşinii şi se uită îndelung, mutîndu—şi privirea de pe un loc pe altul. Se ridică şi mezinul, trecu în spatele lui Sfetcu şi, prin ochiul format de braţul arcuit al acestuia şi şold, începu să se uite şi el. Sfetcu rămase aşa încă multă vreme, după care, deodată, suflă peste maşină, se întoarse şi plecă. Făcu vreo zece paşi, întoarse capul şi spuse din mers :

— Dă—i drumul. Acuma merge.

Fata nu se clinti. N—o supărase gluma maistrului, dar avea o groază de treburi, de dimineaţă nu făcuse aproape nimic.

— Dă—i drumul. N—ai auzit ? o îmboldi mezinul. Şi nu zîmbea. Era cît se poate de serios, solemn chiar. Aşteptă o clipă, apoi se repezi el la maşină şi—i dădu drumul. Se auzi un bîzîit de bondar, şi cilindrul începu să se rotească, făcînd să trepideze podiumul de scîndură pe care stătea fata, apăsîndu—şi buzele cu palma, pierdută ca în faţa unui spectacol de prestidigitaţie.

Sfetcu ieşea din hală rîzînd. Maşina nu avusese nimic. înţelesese dintr—o ochire că n—are nimic, ci doar trebuia să mai stea niţel ca să i se zvînte surplusul de ulei care o înecase. îi plăcea să glumească aşa cu puştii şi, fără să vrea, din glumele astea se alesese cu faima unui om cu puteri supranaturale, un fel de Dumnezeu al uzinei. Alături de el, în brigada de întreţinere, mai lucrau încă vreo două duzini de maiştri cu înaltă calificare, dar cînd se defecta ceva, mai toată lumea îl chema pe el. „Vino, nea Sandule, suflă pe ea, zi—i ceva, că nu merge şi nu—mi văd capul de lucru." Băieţii de la „patru ţoii" povestiseră pînă şi ministrului care vizitase într—o zi uzina „că n—au treabă cu ciocanul ; s—a stricat doar o dată, dar a venit nea Sfetcu—Dumnezeu, l—a descîntat un pic, şi de atunci merge ca uns..."

Sfetcu se opri în faţa unei uşi, pe care o deschise fără să bată, şi intră într—o cameră lungă şi îngustă ca un vagon. Pascu, secretarul comitetului de partid, nu era acolo. Pe unul din scaunele aşezate în faţa mesei lui Pascu şedea un bărbat negricios, proaspăt ras, răsfoind o revistă. Alături, pe masă, o servietă de vinilin.

— Pascu nu—i ? întrebă Sfetcu fără să salute.

— Noroc, spuse negriciosul. Tovarăşul Pascu a ieşit. Dumneata eşti...

— Sfetcu.

Negriciosul lăsă revista, se ridică şi—i întinse mîna.

— Noroc, tovarăşe Sfetcu, eu te—am chemat, nu Pascu. Adică ştie şi tovarăşul Pascu că te—am chemat... Rîse, şi Sfetcu nu pricepu de ce. Apoi apucă servieta, scoase din ea un dosar şi—l aşeză pe masă. Da, repetă, eu te—am chemat. Cînd te—ai întors din concediu, a vorbit cu dumneata tovarăşul Pascu, nu—i aşa ?

— Vorbesc în fiecare zi cu Pascu, spuse Sfetcu.

— Lasă, că mi—a spus tovarăşul Pascu, rîse din nou negriciosul, şi—l bătu părinteşte pe umăr. Uite că a şi venit vremea !

— Care vreme ?

—Lasă, că mi—a spus tovarăşul Pascu... Atunci i—ai cerut să te mai gîndeşti. Foarte bine. Omul care nu se gîndeşte nu—i om, zise negriciosul cu satisfacţia pe care ţi—o dă debitarea unui adevăr greu.

Făcu chiar o pauză, poate pentru ca ecoul replicii sale să aibă răgazul necesar unei materializări, şi—i păru bine că în timpul acestei pauze Sfetcu tăcu.

— Da, zise Sfetcu, începe noiembrie.

Era bine dispus şi ar fi vrut să continue : „Pe urmă vine decembrie, Anul nou... şi uite—aşa se scurge timpul !" Deodată însă, se încruntă ; văzu ceva şi făcu o curioasă legătură : pe peretele spre care privea se afla steguleţul de fruntaşă pe ramură, primit de uzină în ziua întoarcerii sale din concediu. Îl revăzu pe Pascu învîrtindu—se prin cameră cu steguleţul în mînă, în căutarea unui loc. Sfetcu îi spuse în glumă : „Cel mai bine e să—l ţii tu, Pascule, în braţe".

Pascu îl luă însă în serios. „Nu, mă, eu toată ziulica bat drumurile. Şi ăsta nu mai trebuie să iasă pe poartă. E al uzinei, şi aici trebuie să rămînă". „După părerea ta, zise Sfetcu, pe toţi ar trebui să ne agăţaţi undeva, pe—aici. Toţi sîntem, doar, ai uzinei". „Asta rămîne de văzut", rîse Pascu, şi lui nu—i plăcu de loc cum rîse.

— Ei ?... spuse negriciosul.

Sfetcu coborî privirea de la steguleţ ; n—o opri pe faţa negriciosului, ci o coborî mai jos, pe servieta de vinilin. întrebă, cu ochii la servietă :

—Şi zici că a venit vremea ?

—A venit. Binevoitor şi jovial, negriciosul îl bătu cu palma pe genunchi. Dosarul ţi—e gata. Poţi să n—ai nici o grijă : lacrimă !

—Zău ? se miră Sfetcu. Poate nu v—aţi uitat bine. Dacă aţi mai cerceta... cine ştie ?...

—Nu glumi, tovarăşe Sfetcu, spuse negriciosul, şi—şi ascunse după reverul hainei palma cu care plesnise genunchiul lui Sfetcu, reproşîndu—şi că gestul său prea familiar purta vina acestei întrebări neserioase.

—Nu. N—am timp de glume. Decizia s—a şi semnat. Azi e sîmbătă. Luni iei în primire.

—Luni fac revizia la „doi ţoii".

—O să se facă şi fără dumneata.

— Se poate, dar vreau să se facă cu mine.

—Vorbim noi cu cine trebuie ! Se aranjează. Punem noi o pilă !

—Singurul la care se poate pune o pilă sînt eu. Şi eu nu le înghit.

— Maică—măiculiţă ! îşi prinse capul în palme negriciosul. Ce—i atît de greu de priceput ? De luni... dacă vrei, de azi... dumneata nu mai lucrezi aici. Decizia s—a semnat. Eşti directorul unei fabrici. Cînd vrei s—o iei în primire ?

Sfetcu vru să se uite la faţa negriciosului şi dădu din nou cu ochii de steguleţ. „Cum adică rămîne de văzut" îl întrebase pe Pascu. „Am spus şi eu o vorbă", rîse Pascu. Pe urmă, în sfîrşit, găsi un loc steguleţului, bătu un cui în perete şi—l atîrnă. Se uita la triunghiul de mătase roşie, stînd în mijlocul camerei, cu mîinile la spate, cu capul aplecat într—o parte. Avea ceva din atitudinea unui vizitator de muzeu, dar parcă şi mai mult din cea a unui pictor care s—a depărtat de şevalet ca să—şi privească de la distanţă propria operă. Stînd aşa, fără să se întoarcă, începu să—i vorbească, şi el, Sfetcu, trebui să facă eforturi ca să priceapă ce vrea. Vorbea în general luînd—o foarte de departe, despre munca de conducere a unei întreprinderi socialiste, despre răspundere şi iniţiativă. Pricepu tîrziu ce voia Pascu şi îl întrebă, sincer uimit : „Cu mine vorbeşti ? Eu sînt Sfetcu, mă. Maistru mecanic, nu director de fabrică." Pascu se întoarse. „Cu tine vorbesc, cu un tovarăş, cu tovarăşul meu din partid". „Asta—i altceva", zise el. „De loc, e tocmai ce trebuie să fie conducătorul unei fabrici." „Habar n—am cum. se conduce o fabrică", spuse. „Asta ştiu. De unde să ai ? Tu ştii să conduci oamenii." „Asta—i altceva", zise iar el. „De loc. E tocmai ce trebuie. Mai gîndeşte—te." Se gîndi toată ziua şi s—ar fi gîndit şi toată noaptea dacă nevastă—sa, văzîndu—l cum se frămîntă, nu l—ar fi trimis iar la Pascu. Îl găsi pe Pascu în cămaşă de noapte, în pat, cu o carte în mînă şi vorbind tare. învăţa franţuzeşte. Uzina avea un contract cu Etiopia, şi una din clauzele contractuale prevedea şi practica de cîteva luni a unor tehnicieni etiopieni m uzina exportatoare. Sosiseră astfel vreo zece tuciurii, cu care, cît de cît, Pascu se gîndi s—o rupă într—o limbă oarecare. Căutase un manual de arabă şi, cum nu—l găsi, se hotărî să înveţe franceza. îl primi cu „bonsoar, Sfetcule" şi, făcîndu—i loc lîngă el, pe pat, îl întrebă : „Chescăvufet ?" „Uite ce—i, Pascule, m—am gîndit. M—am gîndit şi nu plec." Pascu citi cu glas tare : „în limba franceză articolul definit nu se pune în urma substantivului, ca în româneşte, ci totdeauna înaintea lui. De exemplu : leo garson — băiatul, la tablă — masa". Apoi ridică ochii de pe carte şi spuse : „Cînd te—ai gîndit erai membru de partid, sau nu ?" „Ce vorbă e asta ? Azi m—am gîndit. în partid sînt din '45." „Da, făcu Pascu, ai ceva experienţă. Atîţia ani... Au nevoie acolo de un om ca tine." După care îi întinse cartea. „Ascultă—mă ! Vezi dacă spun bine tot ce scrie aici... *Acseptè* — a primi, *aştè* — a cumpăra, *adisione* — a aduna".. De atunci trecuse o lună, fusese în concediu la Borsec, crezuse că au uitat de el. Şi acum, deodată...

— Da, spuse fără să—şi dea seama ce înseamnă acest „da", dar ştia că n—avea rost să reînceapă discuţia de atunci.

Negriciosul se ridică.

— Atunci, tovarăşe Sfetcu, vii după masă la noi, la minister. Ştii unde ?

— Nimeresc eu.

Toate acestea se întîmplau sîmbătă, şi acum era luni...

Mai răsfoi o dată albumul de mostre, primi pe contabil şi pe urmă pe un inginer tînăr, care îi

prezentă foarte clar o propunere privind reorganizarea C.T.—ului şi care îi făgădui să se ocupe şi de moriştile acelea. Din cînd în cînd pătrundea pînă la el ciripitul secretarei. Aceasta primise vizita dactilografei de la adminstrativ şi tocmai îi povestea cum s—a speriat, dimineaţă, cînd l—a văzut intrînd, şi cum s—a speriat şi a doua oară, după ce el se întorsese din ateliere, cum îi căzuse ghemul, şi el îl ridicase, îl cîntărise în palmă, întrebînd—o cîte sculuri încap într—un pulover fără mîneci, rugînd—o să—i împletească şi lui unul, acelaşi model ca al inginerului—şef, doi pe faţă, doi pe dos. Punea atîta pasiune în povestea ei, încît ajunsese să creadă că într—adevăr aşa se întîmplase.

Sirena fabricii sună prînzul. Sună ca în fiecare zi, imprimînd întregii clădiri aceeaşi vibraţie care timp de un minut schimba parcă substanţa lucrurilor într—o pastă gelatinoasă — dar Sfetcu tresări şi încercă o ciudată senzaţie de nelinişte. „Abia douăsprezece ? N—au trecut decît cinci ore ? Nu se poate!" Se uită cu o mirare de copil la mîna în care ţinea creionul, îşi roti apoi privirea prin încăpere şi descoperi că pe călimară erau notate o sumedenie de numere de telefon, că unul din cele două fotolii din faţa mesei avea o pată de cerneală, se uită iar la mîna în care ţinea creionul, şi în tot acest timp nu încetă să se întrebe : „Numai cinci ore ? Se poate ? Numai cinci ?"

Secretara deschise uşa.

—Să vă iau ceva de la bufet ?

—Poftim ?

—Întreb dacă să vă iau ceva...

—Cum adică ?

—Are crenvurşti...

— Crenvurşti ? repetă el, desenînd cu degetele prin aer două paranteze. Cuvîntul, fireşte, îi era bine cunoscut, dar nu înţelegea ce legătură aveau crenvurştii cu răspunsul pe care îl aştepta la întrebarea sa. Rosti intrigat : Păi, ăştia sînt un fel de cîrnaţi, tovarăşă. Şi noi ţinem de Ministerul Industriei Grele !

Şi, deodată, începu să rîdă cum ştia el cînd era în toane bune : cu toată gura, zgomotos, molipsitor, cu o nemaipomenită poftă de viaţă. Secretara se retrase şi închise repede uşa, cu teamă parcă să nu se ţină rîsul după ea. Era funcţionară de opt ani, împletise în acest timp un număr impresionant de pulovere, de toate culorile şi nuanţele, dar nu reuşise să memoreze nici măcar una din puzderia de formule tip întîlnite în zecile de cereri, referate şi scrisori ce—i treceau zilnic prin mînă. Acum, pe neaşteptate, încercă voluptatea unei revelaţii. Se aşeză în faţa maşinii de scris, şi degetele ei subţiri se prinseră într—un dans nebunesc, fericite că se supun pentru prima oară unor comenzi pe care pînă acum nu le auzise decît din gura altora ; acum, însuşi glasul stăpînei lor le dicta dintr—o răsuflare: „Subsemnata... deoarece de mai multă vreme sufăr de astenie, vă rog să aprobaţi mutarea mea într—un loc de muncă unde..."

Sfetcu auzi ţăcănitul maşinii de scris şi încetă să mai rîdă. Formă un număr de telefon, învîrtind ca şi cum s—ar fi jucat discul unuia dintre aparate. Auzi o tuse, apoi un „Alo" rostit fără chef.

—Pascule !

—Eu.

—Mă, al Domnului să fii tu, mă !

— Sînt în şedinţă.

—M—aş fi mirat să nu fii !

—Zi repede !

—Ce ? N—am nimic să—ţi spun.

—Să fii sănătos !

—Şi tu. Şi închise.

Curînd, veni la el inginerul Dorojan, pe urmă se duse el la C.T., şi pe urmă trecu prima zi şi veniră altele.

INFARCT

Cînd, apărută pe neaşteptate, pancarta uriaşă acoperi gara, sau mai bine zis ce se mai zărea din gară de la distanţa pe care rapidul o mărea necontenit — o pată roşcată cu contururile topite într—o pastă verde—cenuşie —, durerea resimţită încă de pe peron se accentua brusc, deveni de o violenţă insuportabilă. O fracţiune de secundă îl văzu clar pe „băiatul mamei" : stătea tot pe vraful acela de halate şi salopete şi gemea ; apoi, mai puţin limpede, pe altcineva, poate pe Dinu, pe huiduma de Dinu, pentru că de el se ciocnea mereu, îl găsea unde vrei şi unde nu vrei, o dată i—l aruncase în faţă cupa excavatorului — „Sînt aici, domnu' inginer !" —— altă dată refuzase să taie un pepene pe care i—l adusese Cioiu, deoarece, strigîndu—l pe Dinu şi acesta neapărînd imediat, îi fu frică ca nu cumva din mijlocul pepenelui, mînjit de zeamă şi cu sîmburi lipiţi pe faţă, să nu răsară Dinu. Şi mai văzu tot atunci, tot aşa vag, o femeie, dar altă femeie, cu totul alta, una cu mîini aspre şi roşii şi parcă umflate. Privi ca prin ceaţă agitaţia pe care starea lui o provocă în compartiment, auzi ca de la o depărtare de kilometri un glas strigînd după un medic. Acum, lîngă el, în genunchi, stătea un tinerel pistruiat, care îi lua pulsul, îl ruga să stea liniştit şi se recomandă student în Medicină. Ceea ce îl salvă de la o nouă prăbuşire fu faptul că îi păru foarte comică expresia „student în Medicină" îşi aminti că mai era încă elev cînd, la un ceai se dăduse drept medicinist şi indispusese pe toată lumea vorbind despre cancer, hernii şi pietre la rinichi.

— Şaptezeci şi şase — spuse tinerelul —, pulsul e normal, n—aveţi nici febră. Aţi mîncat probabil ceva indigest : ciuperci, raci...

— Raci ? întrebă el. De ce tocmai raci ? Ospătarul le aduse un platou întreg, un munte întreg de raci. Adina îi întîmpină aplaudînd, ridicînd apoi paharul şi bînd vinul pînă la ultimul strop. Spuse, poate pentru a zecea oară de cînd intraseră în grădina restaurantului de pe mal : „Avem noroc, Dum, mi—am spus în gînd : dacă găsim raci avem noroc, toată viaţa o să avem noroc !" Ajunseseră la restaurant pe negîndite ; se plimbau pe străduţele acelea drepte şi curate din preajma lacului, şi Adina recita din Géraldy... *«Toujours, toute la vie ; oui, ces mots, ces mots bêtes, il faut me les redire et me les répéter!"...* Cînd, deodată, se întrerupsese şi exclamase : „Sîntem în aprilie, Dum. Lună cu ***r***. Aprrrilie ! Ce—ar fi să găsim raci ? îmi spun în gînd că o să avem noroc, că o să avem toată viaţa noroc dacă găsim raci." Găsiseră chiar la restaurantul de pe mal, îl văzură de cum intrară, grămezi enorme de roşu strident difuzînd în vitrina frigiderului o lumină tropicală, de reflector de bar străbătînd nori de fum. „Să ni—i aducă pe toţi ! ceru Adina Chiar dacă nu—i mîncăm, să ni—i aducă pe toţi, şi vin roşu, o găleată de vin roşu ; avem noroc, Dum, toată viaţa o să avem noroc !"

—*Raci* — repetă el —, *raci* acum ?

—Poate ceva gras... sau tocătură... spuse tinerelul.

—Racii nu se mănîncă decît în lunile cu ”***r”.***

—Nu trebuia să fi mîncat neapărat raci ca să vă facă rău. Sînt destule alimente indigeste.

—N—am mîncat nimic.

—Totuşi...

—Un ceai ieri dimineaţă. Şi ceaiul e indigest ?

—Cum vă mai simţiţi acum ?

—Mulţumesc, vă mulţumesc pentru tot — spuse el, şi se ridică.

—N—ar fi rău să mai staţi un pic culcat.

El nu—i mai răspunse, îi adresă doar un zîmbet şi începu să—şi încheie nasturii de la bluză. Rămase cu degetele agăţate de un nasture, şi cîteva clipe îşi reţinu respiraţia, căznindu—se, printr—o încordare a trupului, să îndepărteze parcă cleştii aceia, care încă îi mai strîngeau pieptul.

—Nu trebuie— îi spuse cind o văzu cum scoate din carpeta de pe perete un ac cu aţă şi—i smulge din mîini cămaşa pe care se pregătea s—o îmbrace. Mă duc pe şantier, nu la bal.

— Pentru mine e destul că te duci. De ce şi unde, e treaba ta — spuse Adina.

O privi sau, mai exact, o admiră cum coase, stînd în mijlocul patului, cu capul uşor aplecat peste umărul gol de pe care alunecase breteaua furoului, tăcută, absorbită, trăind, s—ar fi putut crede, revelaţia descoperirii că munca înnobilează omul, şi—i spuse, aşa cum se obişnuise, fără nici o introducere, fără să aştepte un moment anumit, o ambianţă anume, că o iubeşte.

—Bine — îi răspunse Adina —, am notat.

—Nu uita să sublimezi fraza şi să adaugi şi cîteva semne de exclamare.

—Fireşte. Ştii doar că semnele de exclamare sînt marea mea pasiune.

—O — făcu el —, credeam că eu sînt pentru tine aşa ceva.

—Ai şi tu un loc — de ce n—aş fi cinstită ? — după semnele de exclamare. Cel puţin deocamdată.

—Tot e bine că mă laşi să sper într—o avansare. Ador speranţele, le schimb oricînd şi pe oricare certitudine.

— Uneori nu fac nici o deosebire între ele — spuse Adina. Speranţe, certitudini... aceeaşi mîncare de peşte.

—Eu fac totdeauna — spuse el. O speranţă cît de vagă are şanse să se prefacă într—o certitudine, pe cînd certitudinea e adesea ceva încremenit, mort, o noţiune nedialectică. Simplu calcul logic.

—Tot ce spui tu e logic, simplu calcul logic.

—De unde ştii ? Nu ţi—am spus niciodată nimic altceva decît că te iubesc. Restul au fost propoziţii ajutătoare.

—S—ar putea să fie adevărat. Numai că foloseşti prea multe propoziţii ajutătoare.

Tăie aţa cu dinţii şi—i întinse cămaşa.

—Te iubesc — zise el. Să ştii însă că dacă ţi—aş fi spus „mulţumesc", tot asta aş fi vrut să—ţi spun.

—Pentru puţin ! răspunse ea. E tîrziu, să nu întirzii !

—Unde să întîrzii ? Azi e duminică.

—Nu ştiu. Te—ai îmbrăcat să pleci.

— O raită, doar atît. La F 18 se lucrează şi duminica. Trec pe—acolo numai ca să le dau bună ziua.

Se aştepta ca Adina să—i amintească de promisiunea pe care i—o făcuse aseară : „Ne trezim pe la 10, ne îmbrăcăm şi mergem la cinema, pe urmă luăm masa acolo, pe malul lacului". Aseară, chiar aşa credea că se va întîmpla. Abia venise de pe şantier, credea că pînă luni nu va mai simţi nevoia să se întoarcă la lucru, dar cînd se trezi — tot la 5 dimineaţa, ca de obicei — îşi dădu seama că se repetă şi în ziua aceea ce numea Adina „superbul meu program de duminică", adică el se va duce pe şantier la început cu intenţia de a face un simplu act de prezenţă, pe urmă propunîndu—şi să zăbovească un sfert de oră, apoi o jumătate, hai, o oră, „ca să fie suma rotundă", şi va sfîrşi prin a rămîne acolo toată ziua. Adina însă nu—i spuse nimic.

— Trebuie să trec niţel pe acolo — spuse, convins că accetuîndu—l pe „*trebuie*" îi oferise un argument infailibil. Cînd mă întorc...

— Lasă — spuse ea —, vorbim atunci. Ascultă sfatul tînărului medicinist şi se duse la vagonul—restaurant să bea o cafea. Bea rar cafea, o socotea un medicament ; intră în vagonul—restaurant ca într—o farmacie ; nu l—ar fi mirat dacă ospătarul l—ar fi avertizat că nu—i eliberează cafeaua decît pe baza unei reţete cu timbru sec.

— Şi un rom mic — ceru. Adică mai bine unul mare.

—Jamaica ?

—N—are importanţă.

—Avem şi cubanez.

—N—are importanţă. Mare.

„Tot au crezut ăia că sînt beat ; măcar să aibă motiv", îşi zise gîndindu—se la călătorii care, văzîndu—l mergînd împleticit, lovindu—se de un perete şi de altul al culoarului, se dădeau în lături cu vădita silă ce le—o provoca bălăbăneala aceea, după părerea lor, de beţiv. Mai simţea ghearele înfipte în piept, doar că acum durerea devenise suportabilă. Ce ciudat ca în clipa durerii aceleia cumplite îl văzuse tocmai pe „băiatul mamei", tocmai puştiul ăla îi răsărise în minte !

„Băiatul mamei", cum îi spuneau adolescentului sfios, roşind la fiecare glumă mai deocheată, căzuse de pe schelă de la etajul al doilea, şi ţipătul lui sfîşietor îi electrizase pe toţi. Căzuse rău, pe spate, reuşind doar să evite atingerea pămîntului cu capul, dar nu putuse să se îndrepte în aer ; căzuse rău, îngrozitor. Se afla acolo, la cîţiva metri, a fost primul care s—a aplecat asupra băiatului, primul care i—a văzut spaima de moarte în ochi. Trimise pe cineva să sune la Salvare, alergară vreo zece sau cincisprezece oameni la telefon. în timp ce alţi zece sau cincisprezece îngenuncheară ca şi el în jurul

băiatului, îşi dezbrăcară halatele, făcură un fel de saltea din ele şi—l traseră pe băiat pe salteaua aceea. Nici o singură clipă nu rămase singur cu băiatul, dar acesta se uita numai în ochii lui ; oriunde îşi schimba locul, ochii băiatului îl urmăreau.

—Mor, tovarăşe inginer.

—Fii cuminte ! Vine îndată maşina.

—Mor, tovarăşe inginer.

—Pe—o duzină de Murfatlar că te faci bine ? Ai curaj să pui pariu ?

—Mor, tovarăşe inginer.

—Mă băiatul mamei, auzi ce—ţi spun ? Pe—o duzină de Murfatlar ? Pui ? Dinule ! Unde eşti, nea Dinule ?

Dinu era probabil în buzunarul hainei sale, îl uitase probabil acolo printre notele de comandă pe care trebuia să le semneze, altfel nu se explică cum de—i răsărise tocmai de sub braţ.

—Aici, domnu' inginer !

—Nea Dinule, aleargă la Muntenia şi zi să le şi pună la gheaţă.

—Alerg, domnu' inginer. Şi ţin şi eu pe—o juma' de duzină.

— Auzi, mă băiatul mamei, ţine pe—o juma' de duzină şi nea Dinu, cel mai mare scîrţan din cîţi ai văzut şi—o să mai vezi tu în viaţă.

Veni Salvarea, veni mai repede decît se aşteptau, şi el cu Dinu şi cu Cioiu, ajutorul de maistru, îl însoţiră pe băiat la spital. „Băiatul mamei" avusese noroc : suferise doar ceea ce numi medicul un „traumatism ordinar", nu—şi rupsese coloana vertebrală : două săptămîni de spital aveau să—l pună pe picioare. Asta se întîmpla duminică pe la 6, şi numai pentru un ceas nu se mai înapoiară pe şantier, trimiseseră doar vorbă cu cineva că puştiul e în siguranţă. Dinu şi Cioiu îl invitară la o bere, nu—i putu refuza, simţea şi el nevoia să se răcorească după cele întîmplate, şi astfel ajunse acasă pe la 9 şi ceva, poate zece. N—o găsi pe Adina. Plutea în cameră parfumul ei, singurul lucru din tot ce avea ea, din tot ce însemna ea, care nu—i plăcea. Nu era ameţit, băuse numai două—trei halbe, vorbind însă cît pentru un butoi ori o fabrică întreagă de bere. Se întinse pe pat şi luă la întîmplare o carte din mica bibliotecă a Adinei, un vraf de cîteva cărţi aşezate ordonat, deasupra căruia îşi punea înainte de culcare cerceii, agrafele de păr, brăţara de argint vechi cu incrustaţii turceşti. Era micul volum cu versurile lui Geraldy. Nu—l deschise.

Adina veni după miezul nopţii.

—Ce surpriză ! Eşti acasă ?

—Unde—ai fost ?

—Nu înţeleg întrebarea. Am îndeplinit întocmai programul stabilit.

—Nu—mi arde de glume.

—Dar nici nu glumesc. M—am trezit la 10, m—am îmbrăcat şi m—am dus la cinema, pe urmă am luat masa acolo, pe malul lacului.

—Singură ?

—Cine ţi—a spus că singură ?

—Cu cine ?

—Prefer să nu—ţi răspund, ca să nu—ţi dau o certitudine. Rămîi cu speranţa că am fost cu o prietenă.

—Cu Dora ?

—Exact.

—Am văzut—o pe Dora la spital. Era de gardă.

—Cine te pune să te duci duminica la spital ?

—Am avut un accident pe şantier.

—Tu ?

—Un băiat.

—M—aş fi mirat să—l fi avut tu. Din viaţa ta sînt excluse accidentele. Viaţa ta e un ceasornic exact, un Doxa imperturbabil.

—Eşti cel puţin rea.

—Acum probabil că mi—ai spus că mă iubeşti.

—Ţi—am spus că eşti cel puţin rea.

—Imposibil. Tu nu—mi spui niciodată nimic altceva decît că mă iubeşti. Restul sînt propoziţii ajutătoare.

— Unde ai fost pînă acum ?

—Cu ce drept mă întrebi ?

—Cu dreptul omului care te iubeşte.

—Pe mal prindea un bătrîn raci — rîse ea. Mi—au adus mult noroc racii aceia, ţii minte?. .. Dacă n—o întîlneai pe Dora la spital ţi—aş fi spus că am fost cu ea.

— Dar am întîlnit—o.

— Atunci, înseamnă că n—am fost cu ea. Un simplu calcul logic, vorba ta.

— Bine. Mai discutăm mîine. Culcă—te.

— E deja mîine. E 1 noaptea. Să discutăm acum. Te ascult!

— Nu eu am să—ţi dau explicaţii.

— Eu cu atît mai puţin. Orice—aş fi făcut, nu mă simt vinovată.

— Orice—ai fi făcut ? Chiar orice ?

— Chiar. Şi, în fond nici nu le—ai înţelege. Poate doar dacă n—aş fi o femeie, o biată femeie, ci un F 18 sau 118. Dacă nu mi—ar place şi mie să ies, să mă plimb, să mai văd lumea, ci aş sta ţintuită în cofraje. Poate că aşa aş izbuti să mă fac înţeleasă. Altfel n—am şanse.

— Ce—ai vrea, să nu mai muncesc ?

— Dimpotrivă, dragul meu ; să nu mai iubeşti, să nu mai spui că iubeşti, pentru că nu ştii să iubeşti, pentru că n—ai să ştii niciodată să iubeşti.

Cafeaua era proastă, mirosea a ghindă prăjită, şi romul avea gust de cocleală. Turnă romul în cafea şi bău cu înghiţituri mari, forţîndu—se să nu se strîmbe. Efectul băuturii sau numai dorinţa lui de a—şi reveni îl făcu să se simtă mai bine. Privi în zaţul din fundul ceştii. Nu. Dinu nu era acolo. Pentru întîia oară nu era acolo unde îl căuta. Dacă ar fi avut putere, s—ar fi aplecat să se uite sub masă. îl strigă încetişor, şi Dinu ieşi din scrumieră, scuturîndu—şi halatul de scrum. „Sînt aici, domnu' inginer !" „Unde umbli, omule ?" „Cu treburile, domnu' inginer. Martor mi—e Dumnezeu că de dimineaţă n—am stat nici cît să—mi aprind o ţigară, nici pînă la . . . scuzaţi—mi vorba, nu m—am dus." „Ai făcut ceva cu pompa aia tîmpită ?" „Am deşteptat—o niţel, dar tot tîmpită e. Mi—aţi semnat bonul pentru ciment ?" „Nu mai ţin minte, parcă da, cred că I—am şi trimis la magazie..." Şi Dinu alergă spre magazie, adică probabil spre magazie, pentru că după ce trecu de solniţă o făcu la dreapta şi se pierdu printre şerveţele.

— Nu cumva ştii unde mi—am pus papucii de ştrand ?

—Îţi iei şi papucii de ştrand ?

—Ai haz ! spuse Adina. De ce i—aş lăsa tocmai pe ei ?

—Iartă—mă. Habar n—am de ce te—am întrebat prostia asta.

—În fond, aş putea să—i las.

—În fond, ai putea să te mai gîndeşti dacă e bine ce faci.

—Să admitem că nu e bine. Cum mi—ai putea argumenta ?

—Te iubesc. Mai cred că şi tu mă iubeşti.

—Dar înţelegem iubirea fiecare în felul nostru. Mie mi—ai plăcut tu. Tu, bărbatul care eşti tu. Nu m—am îndrăgostit de inginerul Dumitru Anca, de şeful de şantier Anca, de eroul reportajului acela bombastic *Inginerul şi Înălţimile.* Tu nu m—ai iubit de la început pe mine. Ai venit aici să construieşti o uzină.

Iubind uzina, te—a atras şi orăşelul ăsta nesărat, m—a plăcut şi pe mine, care trăiesc aici.

—Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce vezi monstruos în asta ? Cînd am venit aici nu te cunoşteam. Fireşte că mai întîi a fost şantierul, orăşelul ăsta ; dacă nu erau ele, nu te întîlneam nici pe tine. Ce—mi ceri ? Să fac abstracţie de ele, să le urăsc ?

—Ar fi absurd. Şi nici n—ar sluji la nimic.

—Eşti teribil de capricioasă, Adina.

—Sînt femeie, dragul meu. Capriciul ăsta acum e singura mea armă. Nu pot să—ţi cer nimic. Ceea ce pot este doar să te verific. Plec ca să te verific. Vii după mine acolo, sau nu ? Dacă vii, mă iubeşti, mă iubeşti cu adevărat. Pentru tine se va găsi şi acolo un şantier. Pentru tine se găsesc şantiere peste tot. Şi acolo o să—ţi împărţi dragostea ; sînt absurdă, dar nu într—atît ca să—mi doresc să te acaparez,

ştiu că asta te—ar distruge. Poate că nici acolo nu voi primi partea leului. Dar va fi altceva. Ai porni de la mine. Aş şti că întîi a fost dragostea pentru mine. Dacă nu vii...

—Îmi daţi voie ?

—Poftim.

—Cum vă mai simţiţi ?

—Bine. Îţi mulţumesc încă o dată.

—Era de datoria mea. Şi nici măcar n—am făcut nimic.

—În ce an eşti ?

—Ca să liniştesc lumea din compartiment, am spus că—s în patru. Acum, cînd vă simţiţi mai bine, pot să vă spun adevărul : nu—s decît în primul. Vă supără că am minţit ?

—De loc. Te—ai comportat ca un doctor sadea.

—O, cît mai e pînă atunci !

—Mă bucur că ţi—am fost primul pacient.

—Vă sînt recunoscător pentru asta. Nu rîdeţi !

—Nu rîd. Te înţeleg.

—Tatei îi este frică să nu mă dezumanizez. I se pare că mă bucur cînd văd un om bolnav, că mă excită suferinţa. Prostii !

—De acord.

—Încotro călătoriţi ?

—Probabil pînă la staţia .următoare.

—Focşani ?

— Fie şi Focşani.

—Înţeleg. Sînteţi în concediu. Circuit : te opreşti unde vrei, cînd vrei. îmi doresc şi eu o vacanţă aşa.

—Nu—s în vacanţă, dragul meu. Trebuie să mă dau jos, de teamă ca nu cumva să merg prea departe. E rîndul meu să te rog : nu rîde.

—Nu rîd. Vă. . .

—Opreşte—te aici, nu mai spune că mă înţelegi. Iartă—mă, dar nu se învaţă chiar totul la Medicină.

—Vreţi desigur să spuneţi că nu se învaţă totul în anul întîi.

—Vreau să spun orice nu te jigneşte.

—Pînă acum n—aţi făcut—o.

—Dar s—ar putea s—o fac. Fără voie. S—ar putea, de pildă, să—mi vină în minte că eşti prea tînăr şi să ţi—o spun în faţă, direct, brutal.

—E o jignire care totuşi se poate suporta... Aş cuteza să v—o arunc şi eu fără nici un menajament.

Se apropie Focşanii.

—Pot coborî şi la Buzău. Şi chiar mai departe. Totul e să nu cobor prea departe.

Coborî într—o staţie fără să se uite în care anume şi fără să întrebe pe nimeni numele oraşului sau poate numai al tîrgului. Ştia că Dinu îl va aştepta, poate chiar cu biletele de întoarcere spre V. gata cumpărate. Pe urmă, restul va veni de la sine, totul va fi o simplă formalitate. Va bea Murfatlar pentru „băiatul mamei" şi va mînca raci cu Adina. Racii aduc noroc, şi măcar de un pic de noroc are nevoie orice om.

PUNT ŞI DE LA CAPĂT

Era pe la 10 dimineaţa şi mai mult ca sigur că era într—o joi, pentru că ceea ce o vreme crezusem că fusese rigla cu care liniam tablourile contului D, acum îmi amintesc cu exactitate că nu putea fi decît revista *Programul de radio,* cumpărată în drum spre birou şi făcută sul. Cu revista făcută sul am bătut în masă cînd am văzut că nu pricepe ce—i spun, ba îndrăzneşte chiar să mă facă nebun.

Cînd m—a făcut nebun am vrut să—i arunc cu fotoliul în cap, dar nici eu nu ştiu ce m—a oprit; pe vremea aceea eram un pachet de nervi, îmi sărea ţandăra din nimic.

Of, Doamne, prost mai povestesc ! Sînt totdeauna grăbit să ajung mai repede acolo unde lucrurile devin mai interesante, şi nu că sar peste amănunte — ăsta n—ar fi un păcat, oamenii n—au răbdare să asculte tot felul de fleacuri —, dar o pornesc dintr—un loc de unde nu se pricepe nimic, vreau să spun totul pe scurt şi mă încurc mai rău decît dacă aş fi luat—o de la Adam şi Eva.

Punct. Şi de la capăt, domnişoară.

Era, cum spuneam, pe la 10 dimineaţa, într—o joi, aveam o mie de motive să fiu cît se poate de bine dispus, dar presupunînd că n—aş fi avut atîtea sau n—aş fi avut nici unul în mod special, la nouăsprezece ani, cînd cîştigi binişor şi, după ultima statistică U.N.E.S.C.O., pe pămînt trăiesc peste un miliard şi jumătate de femei, din care dacă excluzi babele şi fetiţele rămîn aproape un miliard de fete, n—ai cum fi prost dispus. Ei bine, aveam nouăsprezece ani, o adevărată colecţie de fete care se înnebuneau după mine pentru că eram vesel şi dansam ca un as şi aveam numai costume de vară trei, plus că învăţasem franceza şi spaniola, plus că mă rădeam în fiecare zi şi mă purtam cu ele civilizat, flori — flori, colonie — colonie, cinema — cinema, nu căscam cînd mă plictiseau, sau o făceam cu mîna la gură, discret, nu înjuram, una n—a auzit din gura mea măcar „Du—te naibii". Atunci însă, în afară de aceste motive de bază, ca să le zic aşa, aveam şi destule altele foarte concrete. Lucram la o mare unitate CEC, scoteam fişe şi confirmam la telefon soldurile din fişele acelea de evidenţă, şi chiar cu două zile în urmă fusesem avansat, pus şef peste zece fete — nici mai mult, nici mai puţin decît zece. Asta era una la mînă. A doua, mă mutasem abia de vreo săptămînă, aveam camera mea, 16 mp, chicinetă, duş, dulap în perete, încălzire centrală, îmi cumpărasem o canapea, un mic bar şi un fotoliu verde şi tapisasem pereţii cu poze de sportivi tăiate din reviste. Aş mai putea adăuga că marţi llona îmi dăruise o cravată pe care o cumpărase pentru înfumuratul acela de textier, dar mi—o dăduse mie, pur şi simplu pentru că am fost cinstit cu ea şi i—am spus cîte parale face papiţoiul acela, că duminică echipa mea preferată cîştigase în deplasare etc, etc. Ce să mai vorbim ? La birou, toate fetele se dădeau în vînt după mine, zău nu exagerez, ăsta—i adevărul, nu—mi place să mă laud cu succesele mele, mai cu seamă că au trecut ceva anişori de atunci — sîntem în '66, şi povestea asta e de prin '62. Pe cuvînt de onoare că ăsta—i adevărul : se dădeau în vînt după mine, îmi aduceau sandvişuri de acasă, le duceam pe rînd la cinema, şi ele aveau un carnet în care îşi însemnau ziua cînd trebuia să le vină rîndul, ca să nu se strecoare vreo greşeală ; ba Viorica mi—a propus chiar să—mi spele cămăşile, ceea ce, bineînţeles, am refuzat. Eram prietenul lor, mă pricepeam grozav să fac treaba asta, credeam în ele şi le iubeam ca pe nişte surori ; le eram prieten, şi lor le plăcea să—mi facă confidenţe, să—mi plîngă pe umăr, să—mi aducă sandvişuri. Se stabilise între noi o legătură mai trainică şi pentru că, la urma urmei, împărtăşeam aceeaşi soartă : terminasem liceul, trecusem examenul de maturitate, visasem să devenim ingineri, doctori, profesori dar căzusem la examenul de admitere, intrasem funcţionari, dădusem de bănuţi şi lăsasem visele baltă. Ne aminteam din cînd în cînd, oftam ca nişte artişti proşti, însă, repet, dădusem de bănuţi, regretul nu depăşea durata oftatului, uitam repede şi discutam despre altele.

La noi aşa era obiceiui : la 10, în fiecare dimineaţă, făceam o pauză pentru gustare. în timpul acela, dacă suna cineva la telefon nu răspundeam. Aveam şi noi dreptul la cîteva minute ca să nu ne intre mîncarea cu noduri. Funcţionarele de la ghişee ne cunoşteau obiceiul, şi în jurul orei 10 nu ne sunau decît dacă era ceva de maximă urgenţă.

În ziua aceea muşcam tocmai dintr—un sandviş, nu mai ţin minte cine mi—l adusese, cînd sună telefonul. La început nu i—am acordat nici o atenţie, l—am lăsat să sune cred că mai bine de un minut, însă cum suna tocmai telefonul de pe masa mea şi cum îmi sfîrşisem sandvişul, m—am hotărît să ridic receptorul.

— Tu eşti, Cicule ? am auzit un glas de om tînăr. Aici e Dan.

Evident, greşise cineva numărul, dar mie, bine dispus cum eram, îmi ardea de farse, aşa că îi răspunsei că sînt Gicu.

—Eşti singur, derbedeule, sau cu cineva ?

—Cu cineva.

—Blonda ?

—Roşcata.

—Care, că n—o ştiu.

—N—ai de unde.

—Mare derbedeu eşti.

—Pentru asta mă deranjezi ?

—Nu. Te priveşte. Voiam să—ţi spun ca s—a făcut.

— Ce ?

—Plec.

—Unde ?

—La Galaţi. La combinat.

—Zău ?

—Mîine dimineaţă, la cinci cinzeci, cu acceleratul. Mi—am şi luat bilet.

—Bravo !

—Ce—i asta bravo ? Atît ai să—mi spui ?

—Dar ce—ai mai vrea ?

—Am impresia că eşti mahmur.

—Nu. Sînt cît se poate de treaz. Şi sînt singur.

—Mira—m—aş !

—Crede—mă.

—Atunci, ce a fost cu bravo ăla ?

—Mi—a venit pe limbă. Ce—ai fi vrut să—ţi spun ?

—Credeam că te bucură că am scăpat de *conţopeala* aia.

—Fireşte că mă bucură.

—Într—un fel, a fost şi sfatul tău.

—Eh...

—Adică, sfatul e un fel de—a spune. Ai plecat tu, şi eu m—am luat după tine. Cum îţi merge acolo ?

—Nu se compară cu *conţopeala* aia.

—Te cred. Săptămîna asta eşti de noapte ?

—Da.

—Te pomeneşti că dormeai şi te—am trezit eu !

—Cam aşa ceva, dar nu—i nimic.

—Of, de m—aş vedea şi eu odată ca tine ! A mers greu cu calificarea ?

—Nu. Puţină voinţă. Deşi tu mă faci derbedeu.

—E vorba mea. Nu uit că dacă nu plecai tu, eu poate că n—aveam curajul s—o fac.

—Ba da. Te cunosc.

—Totuşi, eu îţi mulţumesc. De fapt, ţi—am telefonat ca să—ţi mulţumesc. Numai că n—aş fi vrut să te trezesc din somn.

—Era timpul să mă trezesc. E 10.

—La ora asta, acolo, fetele beau cafea. Şi dulăul ăla de Crintea spune anecdote.

—Văd că te trage aţa înapoi.

—De loc. Parcă nici n—aş fi trecut pe—acolo.

—De fapt, cînd te—ai hotărît ? Te—ai certat cu cineva, ţi—o fi făcut vreo măgărie dulăul ăla de Crintea ?

—Aş ! Pe trimestrul ăsta mi—au dat chiar primă. Uite—aşa, m—am sculat într—o dimineaţă şi m—am gîndit la tine şi Ia ălălalt, cum îl cheamă ? care a plecat la Republica...

—Nu mai ţin minte.

—Dinică, mă. Derbedeul ăla care lucra la deratizări, omora şoareci şi ploşniţe pe hîrtie. Acum e maistru. La el m—am gîndit şi la tine. N—a fost nici un fel de cînd. Cu cinci minute înainte de a—mi da demisia s—a organizat la noi o roată, şi mie mi—a căzut să ridic banii peste nouă luni. Mă gîndeam tocmai ce să fac cu banii, dacă să—i pun deoparte pentru un MZ. La o chestie ca asta e bine să te hotărăşti pe loc. Asta—i. încă o dată îţi mulţumesc !

—Drum bun şi să fii fericit, Dane !

—Mulţumesc, derbedeule. O să—ţi scriu.

Am aşezat receptorul în furcă şi am rămas cu degetele încleştate pe receptor, privind undeva în gol, într—un pustiu care se deschisese deodată în faţa mea.

— Lu cine ai vorbit ? mă întrebă o fată, poate Ilona sau Alida.

—Cu un prieten.

—Şi ce voia ?

—Să—mi mulţumească.

—Pentru ce ?

— Pentru că am rupt—o cu *conţopeala* asta şi m—am calificat strungar. Sau frezor. Ori poate macaragiu.

—Te ţii de bancuri !

—Zău că asta voia !

—Eşti bine dispus.

—Foarte bine dispus. Ştabul o fi venit ?

—A venit.

—Mă duc la el.

— Pentru fişa pierdută ? Dă—o—ncolo ! Nu—I mai .plictisi pentru atîta.

Am apucat de pe masă revista făcută sul şi am ieşit din birou. Secretara şefului mi—a spus că pot să intru la omul ei, că nu—i nimeni la el, tocmai îşi bea cafeaua.

Am intrat în biroul şefului fără să—l salut, uitînd că trebuie să—l salut, că aşa e civilizat.

—Ce—i cu dumneata ?

—Vreau să vă spun ceva.

—Urgent ?

—Urgent. Plec.

—Poftim ?

—Am venit să vă spun că plec.

—Nu înţeleg.

—Totuşi, e limpede. M—am săturat de *conţopeală.*

—Tovarăşe...

—Ştiu. Vrei să spuneţi că sînt mahmur. Nu obişnuiesc. Am venit să vă spun că plec, că demisionez, că sînt sătul de *conţopeală.*

—Eşti nebun !

—Vă rog să nu mă faceţi nebun, că...

Mă uitai la fotoliu şi—mi veni să i—l arunc în cap. Am izbit doar cu sulul de hîrtie în masă.

—Nebun aş fi dacă aş rămîne. Nebun am fost cînd m—am angajat aici. Am venit să—mi spuneţi cum să procedez. Trebuie să anunţ cadrele ?... Să aştept două săptămîni ?... Ce trebuie să fac ?

—Nu—i nevoie. Te dăm noi afară.

—Perfect ! Şi cînd o să se întîmple minunea asta ?

—Acum, chiar acum.

—Perfect ! Vă salut cu toată stima.

A doua zi în zori, într—o mînă cu o valiză şi în cealaltă fluturînd un bilet de călătorie pînă la Galaţi, mergeam pe peron, în lungul trenului, şi—l strigam pe Dan. La geamul unui vagon de pe la mijlocul garniturii a apărut un băiat cam de vîrsta mea şi l—am întrebat dacă se numeşte Dan şi dacă merge la combinat. Da, se numea Dan şi mergea la combinat. I—am făcut semn că mă urc la el şi m—am urcat.

Aveam nouăsprezece ani, dincolo de Făurei începuse să plouă, şi Dan şi cu mine vorbeam în faţa ferestrei deschise, iar de cîte ori îmi atingea fruntea sau obrazul cîte—un strop rîdeam şi—i spuneam lui Dan că am nouăsprezece ani, rîdeam cu un pic de teamă ca nu cumva să fiu mai vîrstnic, ca nu cumva, fără să ştiu, să am douăzeci, ori douăzeci şi cinci, să mă uit înapoi la tot ce n—am făcut cînd trebuia şi să—mi pară rău.